

BETÆNKNING

ANGAAENDE

FORTABELSE AF BORGERLIGE RETTIGHEDER

KØBENHAVN

A.-S. J. H. SCHULTZ BOGTRYKKERI

1938

Ved Skrivelse af 12. December 1936 nedsatte Justitsministeriet et Udvalg bestaaende af:

Rigsadvokat *F. Pihl* som Formand,
Overretssagfører *Arthur Henriques*,
Ekspeditionssekretær i Justitsministeriet, nu Stiftsforvalter *A. Krarup*,
Landsdommer *F. Lucas* og
Fuldmægtig, nu Ekspeditionssekretær i Handelsministeriet *K. Skat-Rørdam*

med den Opgave at overveje Spørgsmaalet om Ændring af de gældende Bestemmelser om Frakendelse og Generhvervelse af de borgerlige Rettigheder.

Som Udvalgets Sekretær blev beskikket Fuldmægtig i Justitsministeriet *Chr. Biilgaard*.

Som Resultat af Udvalgets Arbejde foreligger nærværende Betænkning, bestaaende af Indledning og 52 Lovudkast.

København i April 1938.

Arthur Henriques.

F. Pihl,
Formand.

A. Krarup.

K. Skat-Rørdam.

F. Lucas.

Chr. Biilgaard.

INDHOLDSFORTEGNELSE

Indledning.		Side
I. Den nuværende Ordning		7
II. Rettighedsfortabelse i vore Nabolande		8
III. Den vanærende Handling og Rettighedsfrakendelse i Almindelighed		13
IV. Fortabelse af bestemte Rettigheder:		
A. Offentlige Tjenester og Hverv, hvilende paa Udnævnelse		16
B. Valgret og Valgbarhed		17
C. Næringsret:		
1. Almindelig bunden Næring		19
2. Omførsel af Varer		24
V. Betingede Domme		27
Lovudkast.		
1. Borgerlig Straffelov		28
2. Ikrafttrædelseslov		34
3. Grundlov		35
4.	Rigsdagsvalglov	35
5.	Færøsk Folketingsvalglov	37
6. Kommunal Valglov		37
7. Lagtingsvalglov		39
8. Lov om Thorshavns kommunale Styrelse		39
9. Færøsk Valglov for Landkommunerne		40
10. Menighedsraadslov		41
11. Forsorgslov (Børnenævn)		42
12. Skoletilsynslov		42
13. Retsplejelov		42
14.	Sø- og Handelsretslov.	46
15. Lov om Søretter		46
16. Lov om den faste Voldgiftsret		47
17. Husdyrvoldgiftslov		47
18. Militær Retsplejelov		48
19. Tjenestemandsløvs		48
20. Værnepligtslov		50
21. Lov om Sundhedsvæsenets Centralstyrelse		50
22. Læge Lov		51
23. Tandlæge Lov		52
24. Jordemoder Lov		53
25. Apoteker Lov		54
26. Forsorgslov (§§ 47, 48 og 301)		54
27. Folkeforsikringslov		56
28. Færøsk Aldersrentelov		56
29. Militær Invalideforsørgelseslov		57
30. Lov om Hjælp til vanskeligt stillede Fiskere		57
31. Færøsk Jordlov		57
32. Biograflov		58
33. Jagtlov		58

	Side
34. Medhjælperlov	59
35. Færøsk Tyendelov	59
36. Huslejelov	60
37. Huslejelov for Forretningslokaler	60
38. Ægteskabslov	60
39.	62
	Næringslov
40. Beværterlov	66
41. Lærlingelov	67
42. Sønæringslov	68
43. Lodslov	71
44. Dykkerlov	71
45. Aktieselskabslov	72
46. Sparekasselov	73
47. Lov om Nationalbanken	73
48. Fondsbørslov	73
49. Livsforsikringslov	74
50. Lov om Pensionskasser	74
51. Lov om Købstadhyothekforeninger	75
52. Lov om Kreditforeninger	75
Bilag 1. Oversigt fra Det statistiske Departement	76
— 2. Skrivelse fra Dansk Værneselskab	77

Indledning.

I.

Den nuværende Ordning.

Allerede inden Straffeloven af 1866 formelt afskaffede Æresstraffene, var Lovgivningen begyndt at tillægge den Vanære, der efter almindelig Opfattelse følger med Begaelsen af visse Forbrydelser, retlig Betydning, f. Eks. ved at udelukke Domfældte fra politisk og kommunal Valgret og Valgbarhed. Ad denne Vej er Lovgivningen fortsat, saaledes at der efterhaanden er knyttet en Række Retsvirkninger til Dom for en i den offentlige Mening vanærende Handling.

Indtil Straffeloven af 15. April 1930 traadte i Kraft den 1. Januar 1933, kunde det ikke af en Straffedom ses, om den Forbrydelse, for hvilken Tiltalte dømtes, var vanærende, men Afgørelsen heraf var henlagt til en Række offentlige Myndigheder, alt efter Afgørelsens Formaal, Rigsdagens Ting, Valgbestyrerler, Øvrigheder, Justitsministeriet, Domstole. Denne Ordning, at en Dom kunde medføre Fortabelse af visse Rettigheder, uden at dette fremgik af eller altid med Sikkerhed kunde udledes af Dommen -en Ordning, som ikke vides at have eksisteret andetsteds - var besværlig og upraktisk at arbejde med. Straffelovskommissionen af 1917 foreslog derfor den Nyordning, at enhver Straffedom, der for en Forbrydelse begaaet efter det fyldte 18. Aar dømmer til Straf af Fængsel, derunder ogsaa Ungdomsfængsel, eller til Indsættelse i Arbejdshus eller Sikkerhedsforvaring, skal tage Standpunkt til, om Handlingen kan betragtes som vanærende i den offentlige Mening, og i bekræftende Fald frakende de borgerlige Rettigheder i mindst 5 Aar, idet der derved træffes en for alle Myndigheder bindende Afgørelse af Spørgsmaalet. Denne Ændring havde altsaa et rent teknisk Formaal, men Regeringsforslaget af 1929-30 indeholdt tillige den vigtige Realitetsændring, at de borgerlige Rettigheder ikke kan frakendes, naar Ungdomsfængsel idømmes. Begge de foreslaaede Bestemmelser indgik i den endelige Lov.

Siden Straffeloven kom, er Lovgivningen fortsat i det tidligere Spor. Det betydelige Omfang, i hvilket der nu er knyttet Retsvirkninger til den Omstændighed, at en Person er dømt for en i den offentlige Mening vanærende Handling eller — efter Straffelovens Ikrafttræden - frakendt de borgerlige Rettigheder, vil fremgaa af de af Udvalget udarbejdede Lovudkast. Det synes, som om man uden at skænke Spørgsmaalet større Opmærksomhed har ladet „den vanærende Handling" og „Fortabelse af de borgerlige Rettigheder" saa at sige som faste Sætstykker glide ind i de forskellige Loves Bestemmelser om Betingelserne for at opnaa eller bevare en Rettighed.

I det hele er den danske Lovgivning overordentlig ydgtgaende med Hensyn til Rettighedsfrakendelse, dens Omfang og dens Varighed.

II.

Rettighedsfortabelse i vore Nabolande.

Tyskland.

Efter Straffeloven af 1871 medfører enhver Tugthusstraf livsvarig Udelukkelse fra Tjeneste i Hær og Søværn og fra offentlige Tjenester. Endvidere kan der ved udtrykkelig Bestemmelse i Dommen ske Frakendelse dels af „borgerlige Ærerettigheder“ under eet, dels af enkelte Rettigheder.

Tab af „borgerlige Ærerettigheder“ omfatter vedvarende Tab af offentlige Tjenester og af Rettigheder hvilende paa offentlige Valg samt af Adgangen til i det i Dommen fastsatte Tidsrum at udøve forskellige Rettigheder, saasom Adgangen til at indtræde i Hær eller Søværn, til at opnaa offentlige Tjenester m. v. og til at stemme. Frakendelse kan kun ske, hvis Straffen naar op til Fængsel i 3 Maaneder eller strengere Straf.

De Rettigheder, der efter Straffeloven af 1871 kan frakendes enkeltvis, er dels offentlige Tjenester og Rettigheder hvilende paa Valg, dels Adgangen til offentlige Tjenester.

Et Regeringsforslag af 1927 til en Straffelov foreslog afskaffet Tab af „borgerlige Ærerettigheder“ og gav kun Regler om Tab af Adgangen til at opnaa offentlige Tjenester, hvormed bl. a. sidestilledes Tilhørsforhold til Rigsværnet og Rettigheder hvilende paa offentlige Valg, samt om Tab af Stemmeret. Af særlig Interesse er, at der skulde mindre til at fortabe Adgangen til offentlige Tjenester end til at fortabe Stemmeretten, hvilket begrundedes ved den rent praktiske Betragtning, at Udøvelsen af offentlig Tjeneste lettere giver Adgang til at skade fremmede Retsgoder end Udøvelse af Stemmeret. I Almindelighed krævede Forslaget til Fortabelse af Adgangen til offentlige Tjenester Idømmelse af en Straf af mindst 3 Maaneders Fængsel og til Frakendelse af Stemmeret Idømmelse af mindst 1 Aars Fængsel. - Lovforslaget blev ikke gennemført.

Ved en Lov af 24. November 1933 er der i Straffeloven indsat en Bestemmelse om, at naar nogen dømmes til Frihedsstraf i mindst 3 Maaneder for en Forbrydelse eller Forseelse, som han har begaaet under Misbrug af sit Kald eller Erhverv eller under grov Tilsidesættelse af de ham i Kraft af Kaldet eller Erhvervet paahvilende Pligter, kan Retten tillige forbyde ham Udøvelsen af Kaldet, Erhvervet eller den paagældende Erhvervsgren for 1-5 Aar, naar dette er nødvendigt for at beskytte Almenheden mod yderligere Fare. Ved en Lov af 28. Juni 1935 er det bestemt, at Retten efter Forløbet af 1 Aar betingelsesvis kan ophæve Forbudet.

Den tyske Næringslov af 1869 stiller overhovedet ikke Krav om Ustraffethed som Betingelse for at udøve Næring fra fast Sted, bortset fra visse særlige Erhverv. Visse Vandelsbetingelser stilles derimod for Erhvervelse af Vandrebrev, der dog ikke kræves til Omvandring indenfor Bopælskommunen.

England.

Domme for visse grovere Forbrydelser („treasons“ og „felonies“) lydende paa Dødsstraf, Strafarbejde, Fængsel med haardt Arbejde eller andet Fængsel i over 12 Maaneder medfører Tab af alle offentlige og kirkelige Stillinger og Hverv, Stillinger og Emolumenter ved Universitet, college eller anden Korporation saavel som Pension eller Aldersrente af offentlige Kasser. Den dømte er derhos, *indtil Straffen er afsonet*, ude af Stand til at beklæde offentlige og kirkelige Stillinger og Hverv, at vælges til eller virke som Parlamentsmedlem eller iøvrigt at vælge, stemme eller udøve andre Rettigheder i offentlige Anliggender. Endvidere er Personer, der idømmes Straf af en vis Størrelse, udelukkede fra at være Medlemmer af visse kommunale Raad. Endelig er Reglerne om Ar-

bejdsløshedsunderstøttelse affattet saaledes, at idømt Frihedsstraf *kan* faa Indflydelse paa Adgangen dertil. Derimod eksisterer der ikke Bestemmelser, der begrænser straffede Personers Adgang til at drive Næring.

Norge.

Den norske Straffelov af 1902 kender ikke Begrebet den vanærende Handling. I Kommissionsudkastets Motiver siges det, at Udkastet opgiver saavel Udtrykket „Æresoprejsning“ som „de borgerlige Ærerettigheder“, idet disse Udtryk anses forkastelige af de samme Grunde, som i sin Tid har ført til Afskaffelse af Æresstraffen. Loven kender derimod Fortabelse af visse Rettigheder, nemlig:

- 1) Tab af offentlige Tjenester, som den skyldige er Indehaver af,
- 2) Tab for 10 Aar af de statsborgerlige Rettigheder, d. v. s. Stemmeret og Adgang til at opnaa offentlige Tjenester,
- 3) Tab for 10 Aar af Retten til at gøre Tjeneste i Krigsmagten,
- 4) Tab for en bestemt Tid af indtil 5 Aar eller for bestandig af visse Stillinger, bl. a. som Læge, Dyr læge, Apoteker, Jordemoder, Præst, Lærer,
- 5) Tab for en bestemt Tid af indtil 5 Aar eller for bestandig af Retten til at drive visse Næringsveje, som særlig skal nævnes i Dommen.

Rettighederne fortages aldrig under eet. I visse Tilfælde er Fortabelsen fakultativ, i andre Tilfælde obligatorisk. Naar Fortabelsen er fakultativ, lægges der Vægt paa, om Vedkommende har vist sig uskikket eller uværdig til Udøvelsen af den paagældende Rettighed. Er der Tale om Fortabelse af de under Punkt 4) nævnte Stillinger (som Læge o. s. v.), kræves der enten, at Tiltalte har gjort sig uværdig til den for Stillingen fornødne Tillid, eller at han har krænket Pligter, som paahvilede ham i Kraft af Stillingen, og der foreligger Fare for Gentagelse.

Loven om Handelsnæring af 1907 med Tillæg af 1913 og Loven om Haandværksnæring af 1913 bryder dog med Straffelovens Individualiseringsprincip, idet disse Love udelukker dem, der ved Straffedom er frakendt de statsborgerlige Rettigheder (Punkt 2), fra at opnaa Handels- eller Haandværksbrev.

Af Straffelovens Bestemmelser om Rettighedsfrakendelse er det kun Reglerne om Tab af statsborgerlige Rettigheder, som - alene eller i Forbindelse med Reglerne om Tab af Værneretten - finder nævneværdig praktisk Anvendelse. De statsborgerlige Rettigheder frakendes som Regel kun, naar Forbrydelsen er af „uhæderlig“ Beskaffenhed, og endda som oftest først i Gentagelsestilfælde, saaledes som Regel ved 2. Gang begaaet Tyveri. I Aarene 1929 og 1930 frakendtes de statsborgerlige Rettigheder henholdsvis 643 og 631 Personer. Det er vistnok den almindelige Mening blandt norske Strafferetsjurister, at det er uheldigt, at Loven - foruden at give en fakultativ Regel om Rettigheds- tab — ogsaa fastsætter automatisk Rettighedstab i Forbindelse med Straf af en vis Størrelse.

Sverige.

Den Udvikling, som har fundet Sted i Sverige, er efter Udvalgets Formening af ganske særlig Interesse for danske Forhold, idet man der gradvis har afviklet en Ordning, der principielt var af ligende Indhold som den nuværende Ordning her i Landet.

Straffeloven af 1864, der afskaffede Æresstraffen, indførte i Stedet en særlig Straffølge, Tab af „medborgerligt förtroende“, der medførte Tab af offentlige Tjenester og Hverv, Tab af politisk og kommunal Valgret og Valgbarhed, Adgangen til at opnaa offentlige Hverv, til at drive Næring i et vist større Omfang og overhovedet Tab af Beføjelser, til

hvis Udøvelse der krævedes „god frejld“, idet den dømte skulde anses som „vanfrejddad“. Fortabelsen gjaldt for bestandig eller for en Tid af 5-10 Aar.

Lovens Bestemmelser om Tab af „medborgerligt förtroende“ blev i Aarenes Løb Genstand for meget stærk Kritik, navnlig ud fra det Synspunkt, at man ved Frakendelsen og Stemplingen af den dømte som „vanfrejddad“ vanskeliggjorde ham at komme i Vej. Bestemmelserne mildnedes derfor efterhaanden ved forskellige Lovændringer. Saaledes nedsattes i 1873 Mindstetiden for Frakendelsen til 1 Aar. I 1890 ændredes Bestemmelsen bl. a. saaledes, at Reglen om, at den dømte skulde anses som „vanfrejddad“, udgik, idet man ønskede „fra Straffeloven at fjerne enhver Støtte for den Misforstaaelse, at den paagældende Følge tilsigtede at stemple den dømte som vanæret og uværdig til Medmenneskers Agtelse, og tor tydelig at fremhæve, at Følgen alene medførte Udelukkelse fra almene Hverv og fra Udøvelsen af visse borgerlige Rettigheder“. Denne Ændring blev dog uden større Betydning. I 1905 bestemtes det, at Følgen ikke kunde indtræde ved lavere Straf end 6 Maaneders Strafarbejde (det laveste Maal for denne Straffart er 2 Maaneder). En senere Undersøgelse viste, at Antallet af nyindsatte Straffarbejdsfanger, som var dømt til Tab af „medborgerligt förtroende“, derefter gik ned fra 1 202 i Aaret 1904 til 631 i 1906. Endelig afskaffedes i 1918 Begrebet „Tab af medborgerligt förtroende“ og erstattedes af det mere neutrale „påføljnd enligt 2. Kap. 19 § strafflagen“. *Samtidig ophævedes Næringslovgivningens Forbud mod, at den dømte drev Handel eller anden Næring.* Virkningen af den nævnte Følge, der i Forbindelse med livsvarigt Straffarbejde idømtes for bestandig og ellers for en Tid af 1-10 Aar, var herefter i det væsentlige alene den, at den dømte ikke kunde virke i offentlig Tjeneste eller Hverv eller udøve Stemmeret ved offentlige Valg. Den kunde kun idømmes, naar Straffen var Straffarbejde i mindst 6 Maaneder. I Aaret 1934 idømtes den i 1. Instans i 643*) Tilfælde, heraf for 1 Aar i 419 Tilfælde, for 2 Aar i 134 Tilfælde, for 3—5 Aar i 84 Tilfælde, for 6-10 Aar i 5 Tilfælde, for bestandig i 1 Tilfælde.

Skønt det ved Reformen i 1918 blev slaat fast, at den omtalte Straffølge som lovmæssig Virkning alene medførte Tab af visse borgerlige Rettigheder, men ikke almindelig „vanfrejld“, er man dog ikke blevet staaende derved. I 1935 blev Spørgsmaalet om Afskaffelsen af denne og visse andre Straffølger behandlet i et Udvalg. Af Indholdet af den af dette Udvalg i November 1935 afgivne Betænkning skal i kort Sammendrag følgende fremhæves:

Den almindelige Mening, udtales det, indlægger stadig i Straffølgen efter Straffelovens 2. Kapitel 19 § noget af et Skammærke. I en lang Fremtid vil Straffølgen efter de fleste Menneskers Opfattelse fremtræde som særlig rettet mod den borgerlige Ære og som en lovmæssig Godkendelse af den Ringeaft, der rammer Lovovertræderen. Dette medfører, at Straffølgen ogsaa i den ændrede Skikkelse er direkte egnet til at modvirke den dømtes moralske Genrejsning. Han anser sig brændemærket ved Straffølgen og bliver alt for let tilbøjelig til at skrive den Mistillid, han møder, paa Straffølgens og dermed paa Samfundets Konto, skønt hans Medmennesker hovedsagelig turde fæste Opmærksomheden ved det Forhold, at han har forbrudt sig og „siddet inde“. Det kan imidlertid ikke bestrides, at Straffølgen i en hel Del Tilfælde er den direkte Anledning til den Mistillid, der møder en løsladt Straffarbejdsfange. Kendskabet til Straffølgen spredes nemlig gennem Valglisterne. Disse er offentlig tilgængelige, og mange har i Tjenestens Medfør at gøre med dem. Med Kendskab til den Interesse, hvormed man i et mindre svensk Samfund omfatter sine Medmennesker og maaske først og fremmest Tilflyttere, tør det antages — hvilket ogsaa bekræftes ved de Oplysninger, som gives af Udvalget af 1931 angaaende det frivillige Værnearbejde for løsladte Fanger — at det i Reglen ikke varer længe, inden Rygtet om paagældendes Fortid er bleven almindelig kendt.

*) Med dette Tal og Tallene for Norge S. 9 sammenligne man Tallene i Bilag 1.

Vor Tids Kriminalpolitik lægger stor Vægt paa de dømtes Genrejsning. Saavel af det offentlige som af private Foreninger og Personer anvendes der Arbejde og Bekostninger med det Formaal at indlemme Lovovertræderne i Samfundet. Men dette modvirkes gennem Straffølgen.

De anførte Omstændigheder taler efter det svenske Udvalgs Formening med Vægt for Afskaffelsen af den omhandlede Straffølge. Særlig gælder dette, for saa vidt den er en Hindring for Udøvelse af Stemmeret, men Hensynet til den dømtes Genrejsning gør den fuldstændige Afskaffelse af Straffølgen ønskelig fra et kriminalpolitisk Synspunkt.

Imidlertid, fortsætter Udvalget, kan det tænkes, at Samfundsinteresser af endnu større Vægt kræver Opretholdelse af Straffølgerne, og Udvalget gennemgaar derpaa de Grunde, hvorpaa Bestemmelserne hviler.

Udvalget undersøger først, om Straffølgen har nogen Opgave *som Straf* for den skyldige, men slaar fast, at der ikke foreligger nogen Trang i saa Henseende, idet Strafferammerne for de Forbrydelser, hvorom der her er Tale, praktisk taget altid giver Mulighed for Udmaaling af en i sig selv tilstrækkelig streng Straf.

Udvalget behandler dernæst Spørgsmaalet om Straffølgens Betydning med Hensyn til *at beskytte Samfundsfunktionerne*.

Ved Besættelsen af *offentlige Tjenester og Hverv* er det indlysende, at der for en Kandidat, som skal komme i Betragtning, maa kræves et betydeligt Maal af Kvalifikation er udover den rent negative ikke at være underkastet Straffølge. Det ligger i Sagens Natur, at en for „vanærende“ Forbrydelse straffet Person kun i sjældne Tilfælde formaar at rehabilitere sig paa en saadan Maade, at han kan opnaa offentlig Tjeneste eller Hverv. De statslige og kommunale Myndigheders Udnævnelsesret er udrustet med saa stærke Garantier, at Straffølgen turde savne Betydning som Udelukkelsesgrund. Ved Besættelsen af offentlige Hverv — særlig politiske og kommunale Tillidshverv — gennem Valg er Garantierne for en objektiv Prøvelse af Kandidaternes Egnethed fra Vælgernes Side vel nok i Keglen mindre end ved en Prøvelse, der paahviler en offentlig Myndighed, men det turde dog være at undervurdere den politiske Kultur i Sverige, om man antager, at Straffølgen har nogen nævneværdig Betydning som Udelukkelsesgrund ved Besættelsen af disse Hverv. Til Belysning af den Rolle, som Straffølgen spiller i den her omhandlede Retning, sammenstiller Udvalget Antallet af Personer, der dømmes til Strafarbejde og til Straffølge. i 1932 dømtes ved Underretter og Krigsretter 2 749 Personer til Strafarbejde, og heraf 789 til Straffølge. For det store Flertal af Personer, der dømmes til Strafarbejde, lægger saaledes Straffølgen ikke Hindringer i Vejen for at opnaa offentlige Tjenester og Hverv. Det vilde imidlertid uden Tvivl blive anset for stødende, om en saadan Person kort Tid efter udstaaet Straf fik kommunale eller politiske Tillidshverv. Hvis saadant var forekommet, vilde der sikkert være blevet rejst Krav om skærpede Bestemmelser om Straffølge. Saadanne Krav vides dog ikke at være fremkommet. Der kendes end ikke Klager over, at straffede Personer, som ikke er idømt Straffølge, har beholdt Tillidshverv, som de havde, før de begik Forbrydelsen.

Udvalgets Bemærkninger om Straffølgens Betydning i Henseende til Tab af Tjeneste eller Hverv, som den dømte i Forvejen er Indehaver af, forbigaaes, da de formentlig staar i nøje Forbindelse med Bestemmelserne i Regeringsformens § 36, hvorefter Embedsmænd med visse Undtagelser kun kan afsættes ved Dom.

For at Straffølgen, fortsætter Udvalget, skulde have nogen Virkning som Beskyttelse for den Samfundsfunktion, der udøves gennem Borgernes *Stemmeret* i offentlige Anliggender, maatte for det første Antallet af dem, som gennem Straffølgen berøves Stemmeretten, være saa stort, at de, hvis de havde Stemmeret, havde nogen praktisk Mulighed for at paavirke Valget, og dernæst maatte det være en Forudsætning, at deres

formodede Kriminalitet vilde foranledige dem til at udøve Stemmeretten paa en fra Samfundets Synspunkt ikke ønskelig Maade. Den førstnævnte Forudsætning er imidlertid ikke til Stede, ganske bortset fra, at man med Sikkerhed kan regne med, at blandt disse Personer Antallet af dem, der vilde undlade at stemme, er betydelig større end blandt Borgerne i Almindelighed, idet der blandt dem, der er underkastede Straffølgen, findes et stort Antal Personer, som paa Grund af vagabonderende Tilværelse ikke har Lejlighed til at stemme, eller som paa Grund af Skatterestance savner Stemmeret. Den anden af de nævnte Forudsætninger — at den dømte skulde udøve sin Stemmeret paa samfundsskadelig Maade — vilde kun være til Stede, hvis der kunde antages at være en Forbindelse mellem almindelig Kriminalitet og samfundsomvæltende Tendenser. Tilstrækkelige Grunde til at antage en saadan Forbindelse turde kun yderst sjældent foreligge, for saa vidt angaar Forbrydelser, der rammes af Straffølgen.

Som en Grund til Straffølgeinstituttet kan endelig, udtaler Udvalget, paabaabes *Hensyn til Samfundsmoralen*. Disse Hensyn spiller uden Tvivl en meget stor Rolle, og det er tilmed blevet gjort gældende, at Straffølgen først bliver forstaaelig, om den betragtes som en Uværdighedsreaktion eller en Rensningsforanstaltning. Det kan næppe bestrides, at det Krav paa Ustraffethed i det offentlige Liv, som efter denne Opfattelse skulde være det egentlige Grundlag for Institutet, i sig indeholder noget sundt og værdifuldt. Men Kravet bør ikke drives ud i det absurde, det maa nøje overvejes, hvad Samfundets Interesser virkelig kræver. Til en Tjenestemand og til den, der har et offentligt Tillidshverv, maa der stilles store Krav i Henseende til Ustraffethed, og Almenhedens Interesse fordrer, at han mister Stilling eller Hverv, hvis han begaar en alvorligere Forbrydelse. Hans Indtræden eller Genindtræden i offentlig Tjeneste, efter at han har begaaet en Forbrydelse, bør afhænge af en Prøvelse af, hvorvidt han har rehabiliteret sig. Denne Prøvelse, som paahviler vedkommende Myndighed eller Vælgerkorps, gør det unødvendigt paa Forhaand for en bestemt Tid at fastslaa den dømtes manglende Kvalifikation. — Om saaledes Samfundsmoralen stiller store Krav til dem, der beklæder offentlige Stillinger og Hverv, er det ingenlunde lige saa klart, at den stiller samme Krav for Udøvelse af Stemmeret. Da Straffeloven kom, var Stemmeretten et Privilegium for et begrænset Antal Borgere, og uden Tvivl vilde den Tids Samfundsmoral have reageret, hvis man havde villet gøre en „vanfrejdad“ delagtig i dette Privilegium. For vor Tid med dens almindelige Valgret turde der ikke ligge noget stødende deri, at en Person, der har sonet sin Brøde, slipper frem til Valgurnen et Par Aar tidligere, end han ellers kunde have stemt, eller at en løsladt Livstidsfange generhverver sin Stemmeret paa et Tidspunkt, da der er gaaet mange Aar, siden han forbrød sig.

De af Regeringen i væsentlig Overensstemmelse med Udvalgets Udkast udarbejdede Lovforslag blev i 1936 *vedtaget i begge Rigsdagens Kamre uden Debat eller Votering*. I 1937 gennemførtes de Grundlovsændringer, som var nødvendige, for at Reformen ogsaa kunde komme tidligere dømte Personer til Gode.

Forholdet er herefter det, at Personer, der beklæder offentlige Tjenester og Hverv, kan dømmes til at miste disse, men at ingen ved Dom kan erklæres uskikket til fremtidig at opnaa saadanne eller til at udøve politisk og kommunal Valgret, ligesom en Straffedom er uden Indflydelse paa den dømtes Adgang til at drive almindelig borgerlig Næring. Naar Adgangen til at frakende offentlige Tjenester og Hverv er opretholdt, hænger dette som tidligere nævnt antagelig sammej) med den grundlovmæssige Bestemmelse om Embedsmænds Uafsættelighed.

III.

Den vanærende Handling og Rettighedsfrakendelse i Almindelighed.

Skønt den vanærende Handling som retligt Begreb har været kendt i nogle Menneskealdre, er der saa vidt vides ikke, før Straffeloven af 1930 traadte i Kraft, fremkommet nogen Kritik af Betydning imod selve Begrebet eller imod de retlige Følger, der er knyttet til den vanærende Handling. Men saa snart denne Lov traadte i Kraft, fremkom Kritikken indenfor Fagkredse og i Offentligheden, og der har siden ikke været Bo om Spørgsmaalet. Aarsagen hertil maa i det væsentlige søges i den Publicitet, der ved Straffelovens Nyordning er givet den paadømte Forbrydelses Karakter af vanærende og den dermed følgende Rettighedsfortabelse. Denne Publicitet har virket paa dobbelt Maade.

For det første har den virket *direkte*. Langt de fleste af dem, der blev dømt for vanærende Handlinger efter Straffeloven af 1866, skænkede det ikke en Tanke, at de havde mistet visse borgerlige Rettigheder, at de udover den naturlige Vanære, der fulgte med Domfældelsen, var bleven ramt af en retlig Infami. Som oftest mærkede de det først, naar de skulde have Aldersrente, og det saa viste sig, at de ikke havde faaet Æresoprejsning. Nu derimod forkynder Straffedommen straks for den domfældte selv og for Omgivelserne, at han i Betragtning af Gerningens vanærende Karakter har mistet „de borgerlige Rettigheder“. Denne direkte Fastslaaen af Infamien overfor Domfældte selv og Offentliggørelsen af den virker i høj Grad uligeligt. En Mængde Lovovertrædere, sikkert de fleste, interesserer sig ikke for de borgerlige Rettigheder eller for, om Handlingen er vanærende eller ej. Men for andre Lovovertrædere og netop for de bedste, navnlig for dem, der ikke tidligere har været i Konflikt med Loven, kan Dommens Stempling af Handlingen og Rettighedsfrakendelsen — selv om de mulig ikke har Brug for de borgerlige Rettigheder — virke som en Æresstraf, der paalægges dem som et Tillæg til Fængselsstraffen. De føler Dommen som rettet direkte mod deres Selvfølelse og bliver rnaaske, som det fremhæves i den svenske Betænkning, tilbøjelige til at skrive den Mistillid, de møder, paa Rettighedsfrakendelsens og dermed paa Samfundets Konto, fremfor at finde den egentlige Aarsag dertil i selve Gerningen med den paafølgende Straf. Det er derhos indlysende, at den Omstændighed, at Statsmagten til Stadighed gennem Domstolene fastslaar de straffede Personers sociale Mindreværd, kun kan Vanskeliggøre Bestræbelserne for deres Genrejsning, for dem selv og for de Institutioner, hvis Opgave det er at støtte dem.

Men dernæst har den af Nyordningen følgende Publicitet af Eettighedsfortabelsen og dens Aarsag virket *indirekte* ved at afsløre forskellige uheldige Sider ved den bestaaende Ordning.

Medens der tidligere kun i et ringe Faatal af Tilfælde blev truffet en positiv Afgørelse af, om en domfældt var i Besiddelse af sine borgerlige Rettigheder, nemlig som oftest først naar det viste sig, at han havde Brug for dem, i hvilke Tilfælde Afgørelsen derhos blev truffet i Stilhed og i al Fald i første Række snart af den ene. snart af den anden offentlige Myndighed, har den ved Straffeloven af 1930 indførte Nyordning skabt et betydeligt Sammenligningsgrundlag og derved bragt for en Dag, hvor flydende og usikre Grænserne er for den i den offentlige Mening vanærende Handling. Ved en vanærende Handling maa forstaas en Handling, som den alt overvejende Del af den danske Befolkning vil betegne som saadan. Men i den offentlige Mening er der ikke og kan der ikke være

nogen skarp Grænse mellem vanærende og ikke vanærende Handlinger. Naturligvis vil der med Hensyn til en Række grovere Forbrydelser være Enighed om, at de er vanærende, og med Hensyn til en Række ringere Lovovertrædelser Enighed om, at de ikke er det. Men imellem disse Yderpunkter ligger et stort Antal Grænsetilfælde, mindre betydelige kriminelle Handlinger, der medfører Straf af Fængsel op til et Par Maaneder, Smaatyverier, mindre Underslæb, f. Eks. med Hensyn til Ting, der er købt paa Afbetaling, smaa Platten-slugerier, mindre Sædelighedsforbrydelser, mindre grove Voldshandlinger o. s. v., som vel nok maa paavirke den dømtes borgerlige Anseelse, men som dog i hvert Fald ikke alle ligefrem vil betegne som vanærende. Dertil kommer, at der ingenlunde er Enighed om, i hvilket Omfang det er berettiget ved Afgørelsen af, om Handlingen er vanærende, at følge den nye Straffelovs Individualiseringstendens, saaledes at Hensyn f. Eks. tages til, om Gerningsmanden er ung eller fuldmoden, om han er Begynder eller Tilbagefaldsforbryder, om hans Lovovertrædelse er af mere tilfældig Art eller er Udslag af dyberegaende Tilbøjeligheder, eller om han har mentale eller seksuelle Mangler. Endelig o. s. v., som tredje Forhold, som gør det vanskeligt at drage rationelle Grænser for Rettighedsfrakendelsen. Det er dette, at en Handling meget vel kan være i høj Grad asocial og efter manges Mening gøre Vedkommende uegnet til at udøve visse borgerlige Rettigheder, f. Eks. Adgangen til at beklæde offentlige Stillinger og Hverv og til at udøve Stemmeret, medens man dog ikke vil betegne Handlingen som vanærende. Det gælder f. Eks. politiske Forbrydelser.

Disse Vanskeligheder ved Afgrænsningen af den vanærende Handling har ført til en ret uensartet og, som det vil fremgaa af de statistiske Oplysninger, der indeholdes i de vedføjede Bilag 1 og 2, stærkt svingende Praksis, hvad enten det drejer sig om betingede Domme eller om ubetingede.

De anførte Grunde taler efter Udvalgets Formening afgørende for at søge det retlige Begreb den vanærende Handling afskaffet. Omvendt ser Udvalget ikke, at noget Samfundshensyn kan tale derimod. Det er ikke nu til Dags nogen naturlig Opgave for Statsmagten gennem sine Organer Domstolene at træffe Afgørelse af, om den til Straf forfulgte Forbrydelse er vanærende i Befolkningens Øjne. Befolkningen magter fuldt ud selv — saaledes som den faktisk har gjort det indtil den nye Straffelovs Ikrafttræden — at tage Afstand fra Forbryderne, og den magter bedre end Statsmagten at graduere denne Afstandstagen efter Gerningens objektive og subjektive Grovhed, saaledes som den har fundet Udtryk ved Dommen, og efter den Tid, der er forløbet, siden den blev begaaet.

Hermed er imidlertid ikke besvaret det Spørgsmaal, hvorledes der bør forholdes med Institutet Fortabelse af de borgerlige Rettigheder, som i og for sig godt kunde opretholdes — i sit nuværende Omfang eller med et mere begrænset Indhold — selv om den vanærende Handling som retligt Begreb forsvandt. Denne Rettighedsfortabelse kunde tænkes opretholdt enten paa den Maade, at Rettighedsfrakendelse ligesom hidtil skulde ske ved udtrykkelig Bestemmelse i Dommen, men saaledes at Retten, naar visse Betingelser med Hensyn til Gerningens Art og Straffens Størrelse forelaa, frit skønnede over, om Frakendelse skulde finde Sted. Eller Rettighedsfortabelsen kunde, uden at Dommen beskæftigede sig med Spørgsmaalet, automatisk knyttes til visse Betingelser af nævnte Art. Eller der kunde indføres en Ordning, hvorefter Fortabelsen under visse graverende Betingelser var automatisk, medens Frakendelse iøvrigt var fakultativ.

Udvalget maa imidlertid mene, at enhver Ordning, hvorefter de borgerlige Rettigheder frakendes under eet, vil have væsentlig de samme Ulemper som den nuværende Ordning. Skønt det næppe i Befolkningen er almindelig bekendt, at Frakendelse af de borgerlige Rettigheder er knyttet til den Forudsætning, at Domfældte har begaaet en i

den offentlige Mening vanærende Handling, idet dette i Almindelighed ikke udtales i Dommen, betragtes Rettighedsfrakendelsen dog som en social Degradation, og det vilde antagelig, ligesom i Sverige, hurtigt vise sig, at der intet var opnaaet ved i Loven at frigøre den almindelige Rettighedsfortabelse fra den den borgerlige Ære vedrørende Betingelse. Den opretholdt Rettighedsfrakendelse vilde stadig blive opfattet som en retlig Infami. Dette vilde vel nok i noget ringere Grad gælde en almindelig Rettighedsfortabelse, der uden at nævnes i Dommen automatisk knyttedes til visse Betingelser med Hensyn til Gerningens Art og Straffens Størrelse, men til Gengæld vilde en saadan usmidig Ordning — i al Fald hvis man ikke som Betingelse for Rettighedsfrakendelsen fastsatte Idømmelse af en ret høj Straf — medføre et infamerende Stempel i mange Tilfælde, hvor efter den nuværende Ordning Domstolene ikke vilde betragte Handlingen som vanærende.

Spørgsmaalet om Institutet Fortabelse af de borgerlige Rettigheder bør afskaffes, er imidlertid ikke afgjort hermed. Det maa tillige undersøges, om ikke Samfundshensyn, der er vigtigere end de anførte Ulemper, kræver dets Opretholdelse.

I saa Henseende skal nu for det første bemærkes, at Institutet ikke ses at have nogen Opgave som *Strafforanstaltning*. Straffelovens Strafferammer er saa vide op ad til, at det altid vil være muligt at anvende en i det enkelte Tilfælde tilstrækkelig streng Straf, hvad enten man lægger Vægt paa Straffens Virkning overfor Lovovertræderen selv eller paa dens Virkning overfor Omverdenen. Institutet er derhos i særlig Grad uegnet som Straf, idet Flertallet af de straffede ikke har Brug for eller regner med de borgerlige Rettigheder.

Spørgsmaalet bliver dernæst, om ikke andre Samfundshensyn vejer tilstrækkelig tungt til at opretholde Institutet Fortabelse af de borgerlige Rettigheder trods Betænelighederne derved. De Hensyn, der maa antages at ligge bag ved Institutet i dets nuværende Skikkelse, og de eneste, som synes at kunne begrunde dets Opretholdelse, er Hensynet at beskytte *Samfundsfunktionerne* mod Skade fra daarlige Elementer og at værne *Samfundsmoralen*. De Rettigheder, der fortabes ved Frakendelse af de borgerlige Rettigheder, er imidlertid saa uensartede og af saa forskellig samfundsmæssig Betydning, at deres Udøvelse kræver helt forskellige personlige Forudsætninger. Man tænke blot paa Retten til at beklæde offentlige Stillinger og Hverv, at stemme ved offentlige Valg, at være Lærer for Børn og unge, at virke som Bankdirektør, at drive almindelig borgerlig Næring, at virke som Dykker og at oppebære Invalide- og Aldersrente. Det kan derfor i sig selv ikke være rigtigt at kræve de samme Vandelsbetingelser for Udøvelsen af hver af disse Rettigheder, men det maa for hver Rettighed overvejes, om der af Hensyn til Beskyttelse af Samfundsfunktionerne eller Samfundsmoralen bør kræves særlige Vandelsbetingelser for at udøve dem og da hvilke. De nævnte Hensyn kan derfor ikke føre til en Uniformering af Vandelsbetingelserne for Udøvelse af en Række forskellige Rettigheder ved Opretholdelse af et Institut som Frakendelse af de borgerlige Rettigheder.

Udvalget er herefter enigt i at foreslaa, at saavel Begrebet den vanærende Handling som Institutet Fortabelse af de borgerlige Rettigheder afskaffes.

Udvalget er endvidere, som det fremgaar af foranstaaende, enigt i, at *strafferetlige* Hensyn ikke kræver, at der ved Siden af Anvendelse af Straf skal kunne dømmes til Fortabelse af Rettigheder*), men *at Rettighedstab kun bør indtræde i Tilfælde, hvor Hensynet til derved direkte at beskytte Samfundets Interesser, derunder Samfundsmoralen, kræver Fortabelsen.*

*) Noget andet er, at Rettighedsfrakendelse som tidligere nævnt ofte føles som og virker som Straf. Dette gælder f. Eks. i særlig Grad Frakendelse af Retten til at føre Motorkoretøj.

Omvendt bør Lovgivningen ogsaa indeholde Hjemmel for Rettighedsfortabelse, naar de nævnte Hensyn kræver det. En ikke uvigtig Gruppe af Tilfælde, hvor der bør være Adgang til Eettighedsfrakendelse, og som kan samles under een fælles Regel, er saadanne, hvor *en Lovovertrædelse er begaaet i Udøvelse af Kald eller Erhverv*, og den efter sin Beskaffenhed viser, at Vedkommende er uskikket eller uværdig til Kaldet eller Erhvervet. Straffelovens § 79 indeholder en saadan almindelig Regel, der giver Adgang til i Tilfælde af denne Art at standse paagældende i sin Virksomhed, men Reglen gælder kun for offentlige Tjenester og Hverv samt visse Stillinger og Hverv, hvortil der kræves særlige Kvalifikationer. Bestemmelsen kan saaledes f. Eks. ikke finde Anvendelse paa en Næringsdrivende, som i sin for Mennesker farlige Virksomhed paa strafbar Maade forsømmer at træffe nødvendige Sikkerhedsforanstaltninger, eller som under Fremstilling eller Forhandling af Næringsmidler overtræder de herfor gældende sundhedsmæssige Bestemmelser. Denne Begrænsning i Bestemmelsens Omraade bør efter Udvalgets Formening bortfalde, og man foreslaar derfor Bestemmelsen udvidet, saaledes at den omfatter ethvert „Kald eller Erhverv“.

I det følgende Afsnit skal undersøges, hvorvidt Lovgivningen fremdeles bør stille Betingelser i Henseende til Vandel for de vigtigste af de Rettigheder, der nu gaar tabt ved Frakendelsen af de borgerlige Rettigheder, og hvilke disse Betingelser da bør være. Iøvrigt henvises til de Bemærkninger, der ledsager de enkelte Lovudkast.

Det skal dog allerede her bemærkes, at Udvalget ikke har ment at kunne undgaa i en Del Tilfælde at foreslaa, at den nu for en vis Rettighedsnydelse fastsatte Betingelse: at paagældende er i Besiddelse af de borgerlige Rettigheder — afløses af en ikke skarpt afgrænset Betingelse, saasom at paagældende skal være uberygtet, have ført en hæderlig Vandel eller ikke maa være straffet for en Handling, der nu gør ham uværdig til et vist Hverv, samtidig med at Afgørelsen af, om Betingelsen er opfyldt, henlægges til en Forvaltningsmyndighed. Saadanne ikke fast afgrænsede Vandelsbetingelser findes i Forvejen jævnlig i Lovgivningen, uden at det vides at have givet Anledning til praktiske Vanskeligheder, og Udvalget mener heller ikke, at saadanne i nævneværdigt Omfang vil kunne opstaa af de ommeldte af Udvalget foreslaaede Formuleringer. Disse vedrører i det væsentlige dels Tilfælde, hvor Betingelsen alene har Hensyn til en Adgang til at komme i Betragtning ved Besættelsen af et Hverv, dels Tilfælde, hvor Afgørelsen er henlagt til en Centralmyndighed, som vil være i Stand til at følge en fast Linie, dels Tilfælde, hvor det kun yderst sjældent vil komme til at foreligge til Afgørelse, om en straffet Person opfylder Betingelsen. Kun i de Tilfælde, der omfattes af Ændringsforslaget til Sønæringslovens §§ 8, 9, 12, 13 og 14 (nedenfor Side 69—70), vil Vanskeligheder kunne opstaa, fordi Afgørelsen skal træffes af stedlige Myndigheder, men da disses Afgørelse staar under Rekurs til Handelsministeriet, nærer Udvalget dog ingen Betænkelighed herved.

IV.

Fortabelse af bestemte Rettigheder.

A.

Offentlige Tjenester og Hverv, hvilende paa Udnævnelse.

Indtil Straffeloven af 1930 traadte i Kraft, fandtes der ikke almindelige Lovbestemmelser, der udelukkede en for en vanærende Handling straffet Person fra at opnaa eller forblive i offentlige Tjenester og Hverv, bortset fra Bestemmelserne om Valgbarhed

i Grundloven og i politiske, kommunale og kirkelige Valglove. De særlige Bestemmelser i Danske Lov 3—4—4 om „Øvrigheds Personer, Dommere og Skrivere, som til Tinge tiltalis for Sager, som deris Ære, eller gode Navn og Røgte og Oprigtighed, paagielde", og i 1—5—2 om den Dommer, „som paa sit ærlige Navn og Rygte til Tinge søgis, og tiltalis", blev ophævede ved Tjenestemandsløven af 1919. Denne indeholder lige saa lidt som dens Afløser Tjenestemandsløve Nr 98 af 31. Marts 1931 udtrykkelige Forskrifter, der udelukker den for en vanærende Handling straffede fra at ansættes eller forblive i en Statstjenestemandsstilling, men vel Forudsætninger herom i §§ 11 og 60. For Beklædeisen af andre offentlige paa Udnævnelse hvilende Hverv var der overhovedet ikke fastsat almindelige Vandelsbetingelser. Ved § 78 i Straffeløven af 1930 bestemtes det imidlertid, at Frakendelse af de borgerlige Rettigheder medfører Bortfald af Retten til offentlige Tjenester og Hverv, som den dømte beklæder, samt til at opnaa Ansættelse i saadanne. Bestemmelsen omfatter ikke blot Tjenestemandsstillinger, statslige og kommunale, men alle offentlige Hverv.

Naar Institutets Frakendelse af de borgerlige Rettigheder bortfalder, opstaar det Spørgsmaal, om der i Stedet bør gives andre Regler angaaende Straffedommes Indflydelse paa Adgangen til at opnaa eller forblive i offentlige Tjenester og Hverv. Udvalget er enig i, at det er overflødig at fastsætte saadanne Bestemmelser, for saa vidt angaar Tjenester og Hverv, der hviler paa Udnævnelse. Næst at henvise til de ovenfor S. 10—12 gengivne, i den svenske Betænkning af 1935 indeholdte Betragtninger skal Udvalget udtale, at man anser det for udelukket, at nogen offentlig Myndighed skulde ansætte en Person, der er straffet for en Forbrydelse af den Art, der hidtil har medført retlig Infami, i offentlig Tjeneste eller Hverv, i al Fald førend saa lang Tid er gaaet, at han efter hidtil gældende Regler vilde have generhvervet de borgerlige Rettigheder, eller at nogen offentlig Myndighed skulde lade en Person, der begaar en saadan Forbrydelse, forblive i offentlig Tjeneste eller Hverv. Skønt der, som ovenfor nævnt, indtil Straffeløvens Ikrafttræden overhovedet ikke fandtes Lovbestemmelser, der direkte eller forudsætningsvis beskæftigede sig med de Vandelsbetingelser, der bør kræves til Beklædelse af offentlige Hverv, som ikke er Tjenestemandsstillinger, vides der ikke nogensinde at være fremkommet Klage over, at straffede Personer er blevet antaget til eller er forblevet i saadanne Hverv. For saa vidt angaar Dommere, der jo ikke kan afsættes af Forvaltningsmyndighederne, er Retsplejeløvens § 49 fyldestgørende. Med Hensyn til offentlige Hverv, hvilende paa Valg, henvises til Bemærkningerne nedenfor under B.

B.

Valgret og Valgbarhed.

Grundlovene af 1849 og 1866 krævede som Betingelse for politisk Valgret og Valgbarhed, at paagældende var „uberygtet". Indholdet af denne Betingelse bestemtes af Valglovene nærmere saaledes: „Ingen kan anses som uberygtet, der ved Dom er funden skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling". Det statsretlige Grundlag for denne Fiksering af Begrebet var det, at Grundloven, naar den har benyttet et Begreb med saa usikre Grænser, maa antages at ville have overladt til den almindelige Lovgivning nærmere at bestemme dets Indhold (Matzens Statsforfatningsret 4. Udg. II S. 243 ff.). Grundloven af 1915 optog imidlertid det saaledes nærmere bestemte Begreb i sin Tekst, saaledes at det ifølge §§ 30, 31, 34 og 35 nu er en Betingelse for Valgret og Valgbarhed, at vedkommende ikke „ved Dom er fundet skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling uden at have faaet Æresoprejsning".

Indtil Grundloven kan blive ændret, er Lovgivningsmagten altsaa for saa vidt angaar politisk *Valgret og Valgbarhed* bundet til Begrebet „den vanærende Handling“. Som tidligere (S. 13—14) paaavist har imidlertid Straffelovens Nyordning, at Domstolene ved hver Straffedom skal tage Standpunkt til, om Handlingen er vanærende eller ej, bragt for en Dag, at dette Begreb ikke blot ikke er saa skarpt afgrænset, som man tidligere er gaaet ud fra, men ogsaa at dets Grænser, navnlig i en Straffelovgivning med stærkt individualiserende Tendens, er saa usikre, at det næppe er muligt blandt juridiske Dommere og Læggdommere saa lidt som i den øvrige Befolkning at opnaa en i Praksis brugbar Enighed om dets Afgrænsning. Under disse Omstændigheder maa Lovgivningsmagten, ganske som den før Grundlovsændringen i 1915 ansaa sig beføjet til nærmere at bestemme Indholdet af Begrebet „uberygtet“, være berettiget til nu at foretage den i høj Grad tiltrængte nærmere Afgrænsning af Begrebet „den vanærende Handling“. Udvalget er derfor enedes om at foreslaa, at dette sker, og at Afgrænsningen foretages saaledes, at det i Valgloven fastsættes, at en strafbar Handling ikke kan anses for vanærende, medmindre den er begaaet af en Person, som er fyldt 18 Aar, og der er idømt Straf af Fængsel i 4 Maaneder eller derover eller Arbejdshus eller Sikkerhedsforvaring, og at den ophører at betragtes som vanærende, naar der er forløbet 5 Aar fra Straffens Udstaaelse, Forældelse eller Eftergivelse eller fra den endelige Løsladelse fra Arbejdshus eller Sikkerhedsforvaring. Udvalget foreslaar endvidere, at en betinget Dom aldrig betragtes som vanærende. Det lader sig formentlig ikke gøre at fastsætte, at den betragtes som ikke vanærende, dersom Straffen ikke bliver fuldbyrdet, men som vanærende fra det Tidspunkt, da Fuldbyrkelse forskyldes. En Handling kan ikke være betingelsesvis vanærende. Et af Udvalgets Medlemmer (Skat-Rørdam) har af Hensyn til de i Grundloven opstillede Vandelsbetingelser næret Betænkelighed ved den foreslaaede Bestemmelse af Begrebet „en i den offentlige Mening vanærende Handling“.

Med Hensyn til *Ændring af selve Grundlovsbestemmelsen om Valgret til Rigsdagen* er hele Udvalget enigt i, at det, saaledes som i den svenske Betænkning (ovenfor S. 11—12) fremhævet, ikke er nødvendigt for at værne Samfundet mod skadelig Indflydelse fra straffede Personer at udelukke dem fra at udøve Valgret, idet der savnes Grundlag for at antage, at straffede Personer skulde have en Tendens til eller Mulighed for at gøre Skade ved Udøvelse af Valgret. *Et Flertal* (Krarup, Pihl og Skat-Rordam) er imidlertid af den Formening, at Lovgivningsmagten af Hensyn til Samfundsmoralen bør fastsætte eller i al Fald ikke ved en Grundlovsændring afskære sig fra at fastsætte, at visse straffede Personer for en Tid er udelukkede fra Valgret. Flertallet mener dog, at Grundloven ikke selv bør give de nærmere Regler herom — hvilket heller ikke er almindeligt i fremmede Forfatningslove — men at den bør overlade Lovgivningsmagten at træffe Bestemmelse i saa Henseende. Flertallet stiller derfor Forslag om, at Grundlovens § 30 a afløses af en Blanketbestemmelse, der giver Lovgivningsmagten en saadan Beføjelse. Flertallet har ikke fundet Grund til at stille Forslag med Hensyn til den Ændring af Valgloven, som maa følge efter en saadan Grundlovsændring. *Et Mindretal* (Henriques og Lucas) kan ganske tiltræde, hvad der herom er anført i den svenske Betænkning (ovenfor S. 12) og ved Godkendelse af dennes Resultat for saa vidt tiltraadt af den svenske Lovgivningsmagt, at der ikke turde ligge noget for Samfundsmoralen stødende deri, at en Person, der har sonet sin Brøde, udøver Stemmeret nogle Aar tidligere, end han kan det efter den nuværende Ordning. Mindretallet paa i denne Forbindelse fremhæve, at der Landet over findes adskillige straffede Personer paa Valglisterne, fordi der ikke er oprettet en hele Landet omfattende Kontrol med, at Personer, der ikke besidder deres borgerlige Rettigheder, slettes paa Listerne, og at der ikke desto mindre ikke vides nogensinde at være fremsat Klage herover, hvilket utvivlsomt vilde være sket, hvis man havde fundet Forholdet stødende for Sam-

fundsmoralen. Hertil kommer, at man, hvis en Vandelsbetingelse for Udøvelse af Valgret opretholdes ved en Grundlovsændring, næppe kan undgaa at indføre rationelle Regler om de straffedes Slettelse paa Valglisterne, en Foranstaltning, der maa forudsættes, ligesom i Sverige, at ville bidrage til, at Kendskab til Straffedommen følger den dømte, hvor han tager Ophold, i al Fald udenfor de større Byer. Mindretallet foreslaar derfor Grundlovens nugældende Vandelsbetingelse for Valgret slettet.

Udvalget er opmærksomt paa, at det, naar Grundlovens Vandelsbetingelse for Valgret ophæves eller lempes væsentligt, kunde synes mindre begrundet, at Fallenter er udelukket fra at stemme, jfr. Grundlovens § 30 c. Udvalget forudsætter derfor, at Spørgsmaalet om en ændret Affattelse af sidstnævnte Bestemmelse, naar en Grundlovsændring bliver aktuel, tages op til samtidig Løsning.

Ligesom den svenske Betænkning (ovenfor S. 12) finder Udvalget det i og for sig ikke paakrævet, at der, naar Grundloven ændres, fastsættes Vandelsbetingelser for *Valgbarhed til Rigsdagen*, idet den politiske Kultur her i Landet vilde udelukke, at moralsk uværdige Personer blev valgt. Det er derimod nødvendigt, at Rigsdagens Ting har Lovhjemmel for ligesom nu (Grundlovens § 57, jfr. § 53) at skille sig af med et Medlem, der efter Valget bliver straffet for en Handling, som efter Tingets Formening gør ham uværdig til fortsat at beklæde Mandatet, og det synes da naturligt, at der, om end det ikke er strengt nødvendigt, gives Tingene en tilsvarende Hjemmel til at nægte Godkendelse af Valget af en straffet Person. Udvalget stiller derfor Forslag om en Grundlovsændring, der opretholder begge disse Beføjelser for Tingene. Vandelsbetingelsen foreslaas formuleret saaledes, at paagældende ikke maa være straffet for en Handling, der gør ham uværdig til nu at beklæde Hvervet som Medlem af Tinget. Den foreslaaede Affattelse vil ikke udelukke Valg af en straffet Person, naar længere Tid er forløbet efter Dommen, ganske ligesom nu Straffedom for en vanærende Handling ophører at være Valgbarhedshindring, naar den dømte generhverver de borgerlige Rettigheder.

Bestemmelserne om Vandelsbetingelserne for *Valgret og Valgbarhed til kommunale Raad* og Færøernes Lagting og til andre offentlige Hverv er ikke formelt afhængige af nogen Grundlovsbestemmelse og kunde derfor i og for sig straks ændres i Overensstemmelse med de Retningslinier, som det anses for principielt rigtigt at følge. Det synes dog at være det naturligste, at disse Bestemmelser, ligesom nu, til enhver Tid er i Overensstemmelse med Keglerne for Valgret og Valgbarhed til Rigsdagen. Udvalgets Forslag tager derfor Sigte herpaa.

C.

Næringsret.

1. Almindelig bunden Næring.

Efter Næringslov af 29. December 1857 §§ 2 og 11 medførte en Straffedom, hvorved der idømtes offentligt Arbejde, d. v. s. Forbedringshus- eller Tugthusarbejde, Fortabelse af Retten til at opnaa Næringsadkomst saavel som af den ved Næringsadkomst erhvervede Ret. Den blotte Tiltale for Forbrydelser, der kunde medføre saadan Straf, hindrede ogsaa Udfærdigelse af Næringsadkomst. Den laveste Grad af disse Straffe var efter Straffeloven af 1866 Forbedringshusarbejde i 8 Maaneder, der dog paa Grund af Afkortningsreglen for Cellestraf i Lovens § 13 i Almindelighed blev udstaaet paa 6 Maaneder. Næringslovens § 9 aabnede en vis Mulighed for, at den, der paa Grand af en ham overgaaet Straf var udelukket fra at vinde Næringsadkomst, ved Bevilling fra Magistrat eller Amtmand kunde opnaa Adgang til at drive en mindre Næring uden fremmed Medhjælp, og det

var derhos fastsat, at den, der ikke havde været anset med højere Straf end Forbedringshusarbejde og ikke oftere end een Gang havde været idømt denne Straf, var berettiget til at fordrø Næringsadkomst 5 Aar efter Straffetidens Udløb, saafremt han ikke i Mellemtiden havde gjort sig skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling.

En Domfor en vanærende Handling medførte altsaa ikke Fortabelse af Ret til Næringsadkomst eller af opnaaet Næringsadkomst, naar Straffen var lavere end Forbedringshusarbejde.

Næringsloven af 28. April 1931 skærpede imidlertid i væsentlig Grad Vandelbetingelserne, idet ifølge Lovens §§ 3 og 15 Dom for en vanærende Handling eller, efter Ikrafttrædelsen af Straffeloven af 1930, Frakendelse af de borgerlige Rettigheder medfører Fortabelse saavel af Retten til at faa Næringsbrev som af Retten til at drive Næring i Henhold til tidligere erhvervet Næringsbrev. Ifølge Lovens § 6 kan Handelsministeren dog dispensere fra disse Bestemmelser. I den af Næringslovskommissionen i 1926 afgivne Betænkning forudsattes det, at denne Dispensationsadgang skulde benyttes " i alle saadanne Tilfælde, hvor dette kan skønnes ubetænkeligt". Det har, efter hvad der af Handelsministeriet er oplyst for Udvalget, i Overensstemmelse hermed været Kommissionens Hensigt, at de nye Regler skulde fores ud i Livet paa den Maade, at de i Almindelighed ikke virkede væsentligt strengere end de tidligere gældende Forskrifter, og ved de fastsatte Dispensationsregler aabnedes der Handelsministeren Adgang til at tage Hensyn til Arten af den Næring, den paagældende ønskede at drive. De nye Regler udvidede vel Omraadet for Fortabelse af Næringsrettigheder, idet de nedsatte Straffegrænsen fra 8 Maaneder til den laveste Grad af Fængsel, dog kun, for saa vidt de borgerlige Rettigheder samtidig fradømtes, men gav paa den anden Side Adgang til at dispensere ikke blot for de lavere Strafte, men ogsaa for Straffe paa 8 Maaneder og derover. Paa eet Punkt ønskede man direkte at lempe den tidligere Næringslovs Bestemmelser, idet det ikke fandtes rimeligt, at den Omstændighed, at en Person var under Tiltale for en Forbrydelse, der kunde medføre Straf af Forbedringshus- eller Tugthusarbejde, skulde udelukke den paagældende fra at faa Næringsadkomst, naar det dog maatte staa som usikkert, om han blev straffet paa den anførte Maade.

I Overensstemmelse med det i Næringslovskommissionens Betænkning udtalte er Dispensation givet i mange Tilfælde. Paa Grundlag af Materiale, der er stillet til Udvalgets Raadighed af Handelsministeriet, skal Udvalget herom meddele følgende Oplysninger:

Antallet af de af Handelsministeriet i Tiden fra Næringslovens Ikrafttræden den 1. April 1932 til den 1. Oktober 1937 behandlede Andragender om Tilladelse til at erhverve eller bevare Næringsbrev uanset Frakendelse af borgerlige Rettigheder fremgaar af nedenstaaende Oversigt:

	Dommen betinget		Dommen ubetinget	
	Tilladelse	Afslag	Tilladelse	Afslag
1932	2	1	8	18
1933	3	0	7	19
1934	7	0	16	10
1935	7	0	22	6
1936	9	1	24	12
1937	3	0	7	8
Ialt	31	2	84	73
Heraf Sager om Tilladelse til at vinde nyt Næringsbrev	29	2	80	71
Heraf Sager om Tilladelse til at bevare Næringsbrev	2	0	4	2

Det vil heraf ses, at der i Tiden fra den 1. April 1932 til 1. Oktober 1937 har været behandlet ialt 190 Sager. I 115 Tilfælde er Andragendet bevilget, i 75 Tilfælde afslaaet. Af de afgjorte Sager drejede 33 sig om betinget dømte. Heraf blev 31 Andragender bevilget, medens 2 blev afslaaet. Begrundelsen for Afslaget i de 2 sidstnævnte Tilfælde var i det ene den, at Næringsbrev ikke behøvedes til den Næring, den paagældende ønskede at drive, medens det andet Tilfælde drejede sig om en Vognmand, der for nylig var dømt for Tyveri af Automobilede fra Kolleger paa Holdepladsen.

De 73 Tilfælde, i hvilke Andragendet fra ubetinget dømte er afslaaet eller afslaaet „for Tiden“, fordeler sig saaledes i Henseende til Straffens Størrelse:

48	Andragere	var	dømt	til	Fængsel	i	4	Maaneder	eller	derover,
8	—	—	—	-	Fængsel	fra	3—4	Maaneder,		
17	—	—	—	-	Fængsel	under	3	Maaneder.		

I 47 Tilfælde var Andrageren indenfor de sidste 10 Aar straffet 2 eller flere Gange efter Straffeloven med Frihedsstraf, i 34 Tilfælde 3 eller flere Gange. Er der hængaet over 5 Aar siden Straffens Udstaaelse, er Andragendet som alt overvejende Hovedregel bevilget. I 68 af de ialt behandlede 190 Sager laa Udstaelsen af sidste Straf mere end 3 Aar tilbage. 48 af de paagældende Andragender bevilgedes, medens 20 blev afslaaet.

Dispensation kan ifølge Næringslovens § 6 højst gives for 5 Aar ad Gangen, og i Praksis er den ikke sjældent forsøgsvis givet for kortere Tid, ligesom der undertiden er knyttet Vilkaar og Begrænsninger til Dispensationen, f. Eks. at den paagældende ikke maa anvende unge Medhjælpere.

Med Hensyn til Ministeriets Praksis bemærkes iøvrigt, at der er lagt væsentlig Vægt paa Myndighedernes Instilling, ligesom der er taget Hensyn til, hvilken Næring den paagældende ønskede at drive. Selv Andragere, der er straffet med Fængsel (Tugthusarbejde) i 16 Aar (eller paa Livstid), har saaledes opnaaet Dispensation, naar det under de foreliggende Omstændigheder og under Hensyn til den Næring, den paagældende ønskede at drive, fandtes forsvarligt. Ministeriets Praksis hviler endvidere paa Forhandlinger med Erhvervenes Organisationer, der sædvanlig har stillet sig forstaaende overfor de menneskelige Interesser, der her er Tale om.

Om den praktiske Interesse, der knytter sig til Næringslovens Bestemmelser om Fortabelse af Ret til bunden Næring, gaar ud over, hvad ovenstaaende talmæssige Oplysninger udviser, kan ikke siges med Sikkerhed, idet det selvsagt ikke vil kunne oplyses, hvor mange straffede Personer der maatte have undladt at søge en Dispensation, som de havde Brug for. Det maa dog ikke glemmes, at det store Flertal af straffede Personer rent faktisk af økonomiske og faglige Grunde vil være ude af Stand til at drive en bunden Næring, og det foreliggende Materiale synes saaledes at tyde paa, at den praktiske Interesse, der knytter sig til disse Bestemmelser, næppe har været saa stor, som man i den offentlige Diskussion undertiden synes at have været tilbøjelig til at mene. Det bør ogsaa i denne Forbindelse erindres, at Næringsvirksomhed ifølge Bestemmelserne i Næringsloven af 1931 i beskeden Omfang kan drives uden Næringsadkomst.

Naar Begrebet den vævrende Handling og Institutet Fortabelse af de borgerlige Rettigheder fjernes fra Lovgivningen, opstaar Spørgsmaalet, hvorledes der bør forholdes med Næringslovens Vandelsbetingelser for Udøvelse af almindelig bunden Næring. Udvalget har her delt sig i et *Flertal* (Krarup, Pihl og Skat-Rørdam), der foreslaar de nuværende Vandelsbetingelser erstattet af andre, og et *Mindretal* (Henriques og Lucas), der foreslaar dem fjernet, uden at andre sættes i Stedet.

Flertallet mener ikke, at der principielt vil kunne indvendes noget imod, at der stadig opretholdes en Ordning, hvorefter Personer, der er straffet for en Handling af en

vis grovere Karakter, ikke har Krav paa Næringsbrev, men at de har Adgang til at opnaa saadan Adkomst i Henhold til en Dispensation fra Handelsministeriet, for saa vidt en Undersøgelse af deres Forhold efter Ministeriets Skøn gør det ubetænkeligt, at de er i Besiddelse af Adkomst efter Næringsloven. Skulde man forlade denne fra gammel Tid gældende Ordning, maatte der kunne anføres afgørende Grunde herfor.

Flertallet maa mene, at almindelige Samfundshensyn, eller om man vil, Hensynet til Samfundsmoralen, og den samfundsmæssige Interesse i, at de Næringsdrivende støttes i Arbejdet paa at højne deres Stands almindelige Moral og Anseelse, gør det naturligt, at den, der har begaaet en grovere Lovovertrædelse, først efter en nærmere Prøvelse faar Adgang til at vinde Næringsbrev.

Det bør herved ej heller overses, at forskellige Lovbestemmelser hviler paa den Forudsætning, at Næringsbrevet giver nogen Garanti for, at dets Indehaver er i Besiddelse af visse personlige Kvalifikationer ogsaa i Henseende til hæderlig Vandel. Saaledes kan f. Eks. nævnes Bestemmelserne i Næringslovens § 22 om Haandværkeres Adgang til at anvende „Mester“-Betegnelsen, hvilken Betegnelse giver en Fortrinsret til at vælges som Voldgiftsmand, Syns- og Skønsmand, Tilsynsførende ved tekniske Skoler, Medlem af Svendeprovekommissioner o. s. v.

Ogsaa Hensynet til at beskytte Samfundsfunktionerne mod daarlige Elementer maa synes at tale for en Fastholdelse af Vandelsbetingelserne. Det maatte saaledes efter Flertallets Opfattelse anses for betænkeligt, om enhver, der var dømt for grovere Lovovertrædelser, straks kunde paabegynde en Næring med det offentlige Stempel, der rent faktisk her i Landet ligger i et Næringsbrev. Man tænke sig saaledes rent eksempelvis, at en for Hæleri ofte straffet Person ønskede Næringsbrev paa Mekanikernæring for som Led i denne Virksomhed at afsætte brugte Cykler, eller at en for grovere Forbrydelser straffet Person, der tillige havde faaet Afholdspaalæg, ønskede Næringsbrev paa Handelsnæring med Eet til Salg af stærke Drikke.

Fremdeles kan nævnes, at det maa forekomme u hensigtsmæssigt, hvis f. Eks. en for grovere Tyverier straffet havde Adgang til uden nærmere Prøvelse at vinde Adkomst paa Glarmagernæring eller paa de specielle autoriserede Næringer, saasom Elektroinstallatørnæring, Gas- og Vandmesternæring o. s. v., hvilke sidste Næringer giver sin Udøver en særlig Adgang til Beboelseslejligheder. Lignende Hensyn kan eksempelvis nævnes at have Vægt for Vognmandsnæring.

Flertallet maa endvidere tillægge det Vægt, at Personer, der er straffet for grovere Forseelser, herunder navnlig Sædelighedsforbrydelser, ikke gennem Erhvervelse af Næringsbrev faar Adgang til at antage unge Medhjælpere. Der er indenfor udvalget fuld Enighed om, at der i denne Henseende i Lærlingeloven bør opstilles visse Kauteler, men væsentlig de samme Hensyn, der er til Stede, naar Talen er om et Lærlingeforhold, maa efter Flertallets Opfattelse gøre sig gældende, naar der er Spørgsmaal om andre unge Medhjælpere, der ikke er Lærlinge, saasom Specialarbejdere af begge Køn og Bydreng, overfor hvilke Principalen ligesaavel som overfor Lærlingen vil have en vis Magt og Indflydelse.

Man vil efter Flertallets Opfattelse ikke med Føje som et Argument mod Fastsættelse af Vandelsbetingelser kunne anføre, at en Næringsdrivende vil kunne anvende Medhjælpere, der ikke selv opfylder de foreskrevne Betingelser, idet de paagældende Medhjælpere arbejder under Principalens Tilsyn og Ansvar. Den Omstændighed, at det kræves, at Principalen skal opfylde Vandelsbetingelserne, vil efter Flertallets Opfattelse i sig selv være af Betydning. Ligesaa lidt kan Flertallet tillægge det afgørende Vægt, at nogle Næringer kan udøves uden Næringsbrev; dels udkræves saadan Adkomst til de fleste Næringer, hvis Udøvere kommer i Forbindelse med Publikum, og dels kan den Omstændighed, at Systemet muligt ikke er fuldkomment, næppe med Vægt anføres som Begrundelse for

at lade alle Skranker falde. Flertallet mener herefter ikke at kunne tiltræde, at man principielt gaar bort fra det saavel i den gældende som i den tidligere Næringslov opstillede Krav om, at den, der ikke opfylder visse Vandelsbetingelser, kun kan erhverve Næringsbrev efter en nærmere Undersøgelse af den paagældendes Forhold.

Naar man ud fra principielle Betragtninger mener at burde forlade Begrebet vanærende Handling og Institutet Fortabelse af de borgerlige Rettigheder vil det som før nævnt være fornødent i Stedet at sætte en vis bestemt Straffegrænse, uanset at denne som alle skarpe Grænser i visse Tilfælde kan komme til at virke med nogen Stivhed. Hvor Grænsen skal sættes, maa altid i nogen Grad bero paa et Skøn. Flertallet har samlet sig om at foreslaa, at Grænsen sættes ved 4 Maaneders Fængsel, idet en Straf af Fængsel paa 4 Maaneder eller derover normalt viser, at den paagældende Lovovertrædelse har været af en vis grovere Karakter.

Mindretallet udtaler: Afgørelsen af Spørgsmaalet, om Lovgivningsmagten bør fastsætte Vandelsbetingelser for Udøvelsen af almindelig bunden Næring, maa bero paa en Afvejelse af Fordele og Ulemper derved, og naar Samfundet staar overfor den Opgave at underkaste hele det bestaaende Lovkompleks om Fortabelse af borgerlige Rettigheder en til Bunden gaaende Undersøgelse, kan der efter Mindretallets Formening kun lægges ringe Vægt paa selve dette, at den bestaaende Ordning i Princippet har været gældende fra gammel Tid. Mindretallet ønsker dog i denne Forbindelse af fremhæve, at den efter Næringsloven af 1857 indtil den 1. April 1932 gældende Ordning, hvorefter overhovedet ingen Straf lavere end Forbedringsbusarbejde kom i Betragtning som Hindring for Udfærdigelse af Næringsadkomst, ikke vides nogen Sinde at have givet Anledning til Ulemper, og at Næringslovskommissionen da heller ikke til Støtte for den af Kommissionen foreslaaede, ved Næringsloven af 1931 lovfæstede Skærpelse af Vandelsbetingelserne har paaberaabt sig indvundne Erfaringer.

Naar nu henses til de overordentlige, ofte til det haabløse grænsende Vanskeligheder, der møder Bestræbelserne for at gøre straffede Personer til nyttige Borgere, maa efter Mindretallets Formening enhver Lovbestemmelse, der forøger disse Vanskeligheder, uden at dette nøje kan begrundes i samfundsmæssige Hensyn, vække saa alvorlige Betænkeligheder, at det ikke gaar an at slaa sig til Ro med, at Antallet af de Personer, som Lovbestemmelsen faktisk rammer, absolut set er ringe.

Som af Flertallet forudsat kan alene to Hensyn begrunde, at Lovgivningen fastsætter Vandelsbetingelser for Adgangen til at drive almindelig bunden Næring, nemlig et vist samfundsmoralsk Hensyn og Hensynet til at beskytte Samfundet mod, at Personer med kriminelle Tilbøjeligheder gør Skade ved Udøvelsen af saadan Næring.

Saa anerkendelsesværdig og samfundsnyttig nu en vis Standsæresfølelse hos de Næringsdrivende — som hos andre Befolkningsdele — er, maa det dog hævdes, at den i al Fald kun i yderst ringe Grad kan bero paa Lovgivningens Vandelskrav. Der foreligger saaledes Mindretallet bekendt ingen som helst Erfaringer for, at den i 1918 i Sverige stedfundne Ophævelse af Næringslovgivningens Vandelskrav, der som ovenfor omtalt skete som Led i Afviklingen af en Ordning svarende til den nu i Danmark bestaaende, skulde have paavirket den moralske Standard i Næringslivet eller dettes Anseelse udadtil. Om Næringslovgivningen bør opstille Vandelskrav, maa afgøres i Overensstemmelse med den Holdning, som Lovgivningsmagten iøvrigt indtager med Hensyn til Fastsættelse af Vandelsbetingelser for Udøvelse af Samfundsfunktioner, og hvis Lovgivningsmagten iøvrigt følger Udvalgets Forslag om at nedstemme sine Krav i saa Henseende, kan Mindretallet ikke finde det begrundet, at den samtidig af Hensyn til Samfundsmoralen opretholder Vandelsbetingelser for Udøvelse af bunden Næring.

Naar Flertallet særlig henviser til Bestemmelserne i Næringslovens § 22 om Haandværkeres Adgang til at anvende „Mester“-Betegnelsen, skal Mindretallet udtale, at det i og for sig ikke vilde indvende noget mod, om Berettigelsen til at benytte denne kvalificerende Betegnelse gjordes afhængig af, at paagældende opfyldte visse Vandelsbetingelser. Man mener dog paa den anden Side heller ikke, at Bestemmelserne i § 22 om Valg af Repræsentanter for Haandværket til Varetagelse af særlige Hverv nødvendiggør dette, da de, der foretager Udpegningen, selvfølgelig altid vil foretrække „Mestre“ med et uplettet Rygte.

Spørgsmaalet er dernæst, om kriminalpolitiske Hensyn kræver Opretholdelse af Bestemmelser, hvorved der i et vist Omfang nægtes straffede Personer Adgang til Udøvelse af bunden Næring.

Mindretallet skal naturligvis ikke bestride, at der kan forekomme Tilfælde, hvor den Omstændighed, at en Person med kriminelle Tilbøjeligheder driver bunden Næring, kan give ham Adgang til at begaa Berigelsesforbrydelser, Sædelighedsforbrydelser og andre Forbrydelser. Men dette er ikke nok til som almindelig Regel at forbyde Personer, der er dømt for en grovere Lovovertrædelse, at drive bunden Næring. Et saadant Forbud vilde kun kunne begrundes i kriminalpolitiske Hensyn, hvis det kunde hævdes, at Udøvelsen af bunden Næring i *Almindelighed* giver Personer med kriminelle Tilbøjeligheder en *særlig* Adgang til at begaa Forbrydelser udover den Adgang dertil, som de har uden Udøvelse af saadant Erhverv. Der savnes imidlertid fuldstændig Holdepunkter for at antage dette. Naturligvis kan den, der har Næring som Elektroinstallatør eller Gas- og Vandmester, benytte den Adgang til Beboelseslejligheder, som Næringen giver ham, til at begaa Tyverier, men det samme gælder den, der har Ansættelse som underordnet i et saadant Erhverv, ligesom mange andre Erhverv, hvortil der ikke kræves Næringsbrev, paa tilsvarende Maade Maade giver Adgang til Beboelseslejligheder. Og den, der vil benytte Motorkøretøj til at begaa Tyverier, behøver ikke at have Vognmandsnæring for at kunne følge sine Tilbøjeligheder. Endelig behøver den for Sædelighedsforbrydelse mod Børn eller unge Personer dømt ikke Næringsbrev for at komme i Forbindelse med og vinde Indflydelse over unge Personer. Det vil være let at finde flere Eksempler paa, at Personer, der er straffede for *bestemte* Forbrydelser, og som har Tilbøjelighed til at fortsætte dermed, indenfor *bestemte* Erhvervsgrene vil kunne finde en gunstig Jordbund derfor. Men saadanne isolerede Muligheder kan ikke begrunde en *almindelig* Regel som den af Flertallet foreslaaede, *gældende for al bunden Næring og uafhængig af Forbrydelsens Art*. Der vilde være et gret Misforhold mellem en saadan Regels Maal: i saare beskedent og problematisk Omfang at forebygge Forbrydelser, og dens Middel: ganske generelt at forbyde de for grovere Lovovertrædelser straffede Udøvelsen af bunden Næring og derved lægge en Del straffede Personer Sten i Vejen i deres Bestræbelse for at ernære sig lovligt. Hvis der maatte forefindes bestemte Erhverv eller visse Sider af bestemte Erhverv, som erfaringsmæssigt giver Personer med kriminelle Tilbøjeligheder særlige Muligheder for at følge disse, bør der, uanset om der kræves Næringsbrev for Udøvelsen af Erhvervet eller ej, træffes de nødvendige kontrollerende Foranstaltninger for at værne Samfundet mod denne Fare, saaledes som det navnlig er sket overfor Handelen med brugte Genstande. Men den af Flertallet foreslaaede Lovregel skyder som kriminalpolitisk Foranstaltning over Maalet, samtidig med at den vil virke positivt skadeligt.

2. Omførsel af Varer.

Næringslovens § 37, 1. Stk., jfr. § 3 Nr. 5, fastsætter de samme Betingelser i Henseende til Vandel for Erhvervelse af Vandrebrev som for Erhvervelse af Næringsbrev. Men medens den, der opfylder Lovens Betingelser, har Ret til at faa udfærdiget Næringsbrev, kan Vandrebrev efter § 37, 2. Stk., nægtes udfærdiget, naar foreliggende Omstæn-

digheder giver Aarsag til at befrygte, at dets Meddelelse vil give Anledning til Misbrug eller andet uheldigt Forhold.

Med Hensyn til Fortabelse af Vandrebrev gælder ifølge § 38, 1. Stk., jfr. § 15, en tilsvarende Regel som for Fortabelse af Næringsbrev. Ogsaa paa dette Punkt er der dog en særlig Regel for Vandrebrev, idet et Vandrebrev i Tilfælde af Misbrug eller andet uheldigt Forhold ved Dom i en i dette Øjemed rejst Politisag kan sættes ud af Kraft i et nærmere fastsat Tidsrum.

Ligesom ved Næringsbreve kan Handelsministeriet ifølge Lovens § 37, jfr. § 6, give særlig Tilladelse til at erhverve eller bevare Vandrebrev, uanset at de borgerlige Rettigheder er frakendt.

Antallet af de af Ministeriet i Tiden fra Lovens Ikrafttræden den 1. April 1932 til den 1. Oktober 1937 behandlede Andragender om Dispensation af denne Art fremgaar af nedenstaaende Oversigt:

	Dommen betinget*)		Dommen ubetinget	
	Tilladelse	Afslag	Tilladelse	Afslag
1932.....	0	0	8	15
1933.....	1	3	3	15
1934.....	5	2	10	22
1935.....	2	4	6	10
1936.....	5	2	10	15
1937.....	2	1	7	5
Ialt	15	12	44	82
Heraf Andragender om Vandrebrev til Omførsel.....	12	5	39	59
Heraf Andragender om Vandrebrev til Opkøb.....	3	7	5	23

Der har altsaa i det paagældende Tidsram ialt været behandlet 153 Andragender. Af disse drejede kun 1 sig om Tilladelse til at bevare et allerede udfærdiget Vandrebrev, medens 152 Andragender gik ud paa Tilladelse til at opnaa nyt Vandrebrev. I 59 Tilfælde er Andragendet bevilget og i 94 Tilfælde afslaaet. Af de afgjorte Sager drejede 27 sig om betinget dømte. De 15 af disse Andragender blev bevilget, medens de 12 blev afslaaet.

Med Hensyn til 11 af de 12 afslaaede Andragender fra *betinget* domfældte fordeler Straffens Størrelse sig iøvrigt paa følgende Maade (for 1 Tilfælde savnes Oplysninger):

2 Andragere var dømt til Fængsel i 4 Maaneder eller derover.
 1 — — — — fra 3—4 Maaneder,
 8 — — — — under 3 Maaneder.

De 80 af de 82 Tilfælde, i hvilke Andragender fra *ubetinget* dømte er afslaaet, fordeler sig i Henseende til Straffens Størrelse paa følgende Maade (for 2 Tilfælde savnes Oplysninger):

63 Andragere var dømt til Fængsel i 4 Maaneder eller derover,
 4 — — — — fra 3—4 Maaneder,
 13 — — — — under 3 Maaneder.

*) Herunder dog 3 Tilfælde, hvor Domfældte ved Benaadning betingelsesvis var blevet fritaget for Straffens Udtaaelse; i alle 3 Tilfælde blev Tilladelsen givet.

I 55 Tilfælde var vedkommende Andrager indenfor de sidste 10 Aar straffet 2 eller flere Gange med Frihedsstraf*). I 31 Tilfælde var Andrageren straffet 3 eller flere Gange med Frihedsstraf indenfor de sidste 10 Aar. I de Tilfælde, hvor der var hængaet over 5 Aar efter Straffens Udtaaelse, er Andragendet som Regel bevilget. I 63 af de ialt behandlede 153 Andragender om Vandrebrev laa Udtaaelsen af sidste Straf mere end 3 Aar tilbage i Tiden. 36 af disse Andragender blev bevilget, 27 afslaaet.

Ogsaa ved Behandlingen af disse Sager er der lagt væsentlig Vægt paa Myndighedernes og Fængselselskabernes Indstilling, men, som det vil ses, har Praksis, som man ogsaa maatte forvente, været væsentlig strengere, naar det drejede sig om Vandrebrev, end ved Næringsbrev. Strengest har Praksis været i Tilfælde, hvor Andrageren har ønsket Vandrebrev til Opkob af Varer (herunder Opkøb af brugte Genstande). I Tilfælde, hvor det har maattet stille sig tvivlsomt, om det af politimæssige Grunde var forsvarligt at bevilge Andragendet, har Sagen været forelagt Justitsministeriet, og Afgørelsen er truffet i Overensstemmelse med den af dette Ministerium efter Brevveksling med vedkommende Myndigheder afgivne Udtalelse. Ogsaa for Vandrebrevs Vedkommende er Dispensation, hvor dette er skønnet hensigtsmæssigt, undertiden givet for et kortere Aaremaal eller med særlige Vilkaar og Begrænsninger.

Der er Enighed i Udvalget om, at der maa være en Adgang til at udelukke straffede Personer fra at erhverve eller bevare Vandrebrev, idet Handel ved Omvandring efter Sagens Natur i særlig Grad vil kunne give Anledning til at begaa Lovovertrædelser**). Der er imidlertid ikke Enighed om det nærmere Indhold af de Regler, der bør gælde.

Flertallet (Krarup, Pihl og Skat-Rørdam) foreslaar, at der fastsættes Regler, svarende til de af samme Flertal for Næringsbrev foreslaaede, saaledes at den med Fængsel i i Maaneder eller derover straffede i 5 Aar fra Straffens udtaaelse ikke uden Handelsministerens Tilladelse kan erhverve eller bevare Vandrebrev, samtidig med at man oprettholder Bestemmelserne i Lovens § 37, 2. Stk., og § 38, 1. Stk., om Nægtelse og Frakendelse af Vandrebrev i Tilfælde, hvor Misbrug eller andet uheldigt Forhold kan befrygtes.

Mindretallet foreslaar alene Bestemmelserne i § 37, 2. Stk., og § 38, 1. Stk., opretholdt. Efter Mindretallets Formening kan en strafbar Handling, selv om Straffen ligger over ovennævnte Grænse, kun begrunde Nægtelse eller Frakendelse af Vandrebrev, saafremt den giver Grund til at befrygte Misbrug eller andet uheldigt Forhold ved Udøvelsen af Erhvervet, men i saadanne Tilfælde vil de nævnte Bestemmelser altid give Myndighederne Beføjelse til at nægte Udfærdigelse af Vandrebrev eller faa det sat ud af Kraft. Det kan ikke være nødvendigt ved Siden af disse Regler at have en Bestemmelse som den af Flertallet foreslaaede.

Den i Lovens § 37, 3. Stk., indeholdte Bestemmelse om Adgang til, naar Vandrebrev nægtes udfærdiget, at indbringe Spørgsmaalet for Domstolene er efter Udvalgets Mening ikke heldig. Det drejer sig her om et Skøn ud fra politimæssige (eller sundhedsmæssige) Hensyn, som Forvaltningen har langt bedre Forudsætninger for at kunne afveje end Domstolene. Bestemmelsen, som iøvrigt ikke vides at have været anvendt, foreslaas derfor ophævet, hvorefter der paa sædvanlig Maade vil være Rekurs til Handelsministeriet, som selvsagt ogsaa vil kunne fastsætte Regler for Bestemmelsens Anvendelse. Som en Parallel henvises til Lov Nr. 272 af 6. Maj 1921 om Pantelaanervirksomhed og Handel med brugte Genstande § 2, hvorefter Bevilling kan nægtes Personer, som Politiet paa Grundlag af de det foreliggende Oplysninger nærer Betænkelighed ved at meddele Bevillingen.

*) Adskillige af Andragerne var desuden straffet en eller flere Gange med Bodo.

**) Udvalget ser herved bort fra, at Næringsloven ogsaa kræver Vandrebrev til almindelig Gadehandel.

V.

Betingede Domme.

Efter Straffelovens § 61 kan de borgerlige Rettigheder ogsaa frakendes, naar betinget Dom gives. Denne Bestemmelse er blevet særlig stærkt kritiseret, idet man har fremhævet, at Stemplingen af Handlingen som vanærende og Rettighedsfrakendelsen modvirker det Formaal, som tilstræbes ved Udsættelse af Straffuldbyrdselsen.

Udvalget er enig i, at den, der faar en betinget Dom, saa vidt muligt ikke bør rammes af de Følger, der ellers i Lovgivningen er knyttet til Straffedomme. Man mener dog ikke, at det gaar an at foreskrive, at en betinget og ufuldbyrdet Dom enten straks fra Dommens Dato eller efter Prøvetidens Udløb skal være uden enhver Virkning med Hensyn til Domfældtes Adgang til at virke i Samfundsfunktioner, for hvis Udøvelse Lovgivningen sætter Vandelsbetingelser. Offentliglieden vilde f. Eks. næppe kunne godkende, at en betinget dømt uden videre og uden Hensyn til Gerningens Art skulde have Ret til at virke som Sagfører eller statsautoriseret Revisor. En saa vidtgaaende Bestemmelse vilde iøvrigt virke mod sin Hensigt, idet den efter Omstændighederne vilde kunne hindre en iøvrigt ønskelig Anvendelse af betinget Dom. Man har derimod ment at kunne stille det mere begrænsede Forslag, at den betingede og ufuldbyrdede Dom, for saa vidt ikke andet bestemmes i vedkommende Lov, ikke skal have de Virkninger, som knyttes til Idømmelse af Straf af et vist Mindstemaal, idet den Omstændighed, at Dommen gøres betinget, netop er Udtryk for, at der ikke af Straffens Størrelse kan drages samme Slutning med Hensyn til Gerningens objektive og subjektive Grovhed, som naar Straffen er ubetinget. En betinget Dom vil saaledes efter Udvalgets Forslag ikke hindre den dømte i at aftjene Værnepligt (S. 50), drive bunden Næring (S. 62) eller modtage Invalide- eller Aldersrente (S. 56). Om den betingede Dom iøvrigt faar retlig Betydning efter de forskellige Love, maa bero paa Indholdet af disse.

Som tidligere (S. 18) nævnt foreslaar man, at en betinget Dom aldrig skal betragtes som vanærende ved Anvendelsen af Grundlovens Bestemmelser om Valgret og Valgbarlied.

Lovudkast.

Gældende Lov.

Borgerlig Straffelov Nr. 126 af 15. April 1930.

§ 11.

Er en Person, der har dansk Indfødsret eller er bosat i den danske Stat, i fremmed Stat straffet for en Handling, der efter dansk Ret kan paadrage højere Straf end Hæfte, kan, naar de i § 78 iøvrigt angivne Betingelser foreligger, de dér omhandlede Rettigheder frakendes ham under en offentlig efter Rigsadvokatens Paabud anlagt Sag.

§ 17

Stk. 2, sidste Pkt.:

Dersom i sidstnævnte Tilfælde Dommen indeholder Bestemmelser om Fortabelse af Rettigheder i Henhold til § 78, fastsætter Retten tillige, at disse Bestemmelser skal bortfalde.

Forslag.

Paragraffen affattes saaledes:

„Er en Person, der har dansk Indfødsret eller er bosat i den danske Stat, i fremmed Stat straffet for en Handling, der efter dansk Ret vilde kunne medføre Frakendelse eller Fortabelse af Kald eller Erhverv eller anden Rettighed, kan Frakendelse heraf ske under en offentlig efter Rigsadvokatens Paabud anlagt Sag.“

Bestemmelsen i § 11 maa bortfalde med § 78. Da imidlertid Fortabelse af særskilte Rettigheder efter Udvalgets Forslag delvis vil træde i Stedet for Fortabelse af de borgerlige Rettigheder og i det hele vil faa noget større Betydning end hidtil, foreslaas i Stedet indsat ovenstaaende Bestemmelse, der f. Eks. vil kunne anvendes, dersom en dansk Læge i Udlandet er straffet for et Forhold, der bedømt efter Lægeloven vilde medføre Fortabelse af Retten til at udøve Virksomhed som Læge (jfr. nedenfor S. 51).

Som en Parallel paa et specielt Omraade henvises til Motorlovbekendtgørelse Nr. 131 af 14. April 1932 § 42, Stk. 6, angaaende Frakendelse af Førerret i Anledning af en af dansk Motorfører i Udlandet begaaet Motorforseelse.

Bestemmelsen ophæves.

Følger af Ophævelsen af § 78.

Gældende Lov.

§ 61.

Bliver den idømte Straf ikke i Medfør af foranstaaende Bestemmelser fuldbyrdet, bortfalder Straffen og — bortset fra det i § 60 nævnte Tilfælde — Dommens Evne til at medføre Gentagelsesvirkning. Samtidig bortfalder de Bestemmelser, som Dommen maatte indeholde om Fortabelse af Rettigheder i Henhold til § 78.

Stk. 1. Naar nogen for en Forbrydelse. begaaet efter det fyldte 18de Aar, dømmes til Fængsel, herunder dog ikke Ungdomsfængsel, elier til Indsættelse i Arbejdshus eller til at tages i Sikkerhedsforvaring i Medfør af § 65, og han findes at have gjort sig skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling, bliver ved Dommen de borgerlige Rettigheder at frakende ham. Derved bortfakler Retten

- 1) til offentlige Tjenester og Hverv, som han beklæder, samt til at opnaa Ansættelse i saadanne,
- 2) til at stemme og vælges ved offentlige Valg,
- 3) til at virke som Dispachør, Mægler eller autoriseret Translatør, som Læge, Tandlæge, Dyrslæge eller Jordemoder, som Landinspektør, som Bestyrer af eller Lærer ved Optragelseshjem samt Skoler for Børn og unge Mennesker, som Lods og iøvrigt i Stilling eller Hverv eller ifølge Næringsadkomst, hvis Opnaaelse eller Udøvelse i Lovgivningen er betinget af hæderlig Vandel eller lignende,
- 4) til Pension, Understøttelse eller anden Ydelse af det offentlige, hvis Opnaaelse eller Nydelse i Lovgivningen er betinget af, at vedkommende ikke ved Dom er fundet skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling eller lignende.

Stk. 2. Fradømmelse af de borgerlige Rettigheder sker for et ved Dommen bestemt Tidsrum, ikke under 5 Aar, eller for bestandig.

Forslag.

Paragraffen, affattes saaledes:

„Stk. 1. Bliver den idømte Straf. . . . .
Gentagelsesvirkning.

Stk. 2. For saa vidt ikke andet er bestemt, indtræder de Virkninger, der i Lovgivningen er knyttet til Idømmelse af en vis Straf, kun, saafremt den betingede Strafs Fuldbyrdelse forskyldes.”

Se Indledningen Afsnit V. (Betingede Domme).

Paragraffen ophæves.

Der henvises til Indledningen Afsnit III. Med Hensyn til Bortfald af Stk. 1, Pkt. 1, henvises særlig til Indledningen Afsnit IV A, og med Hensyn til Bortfald af Pkt. 2 til Afsnit IV B og de paagældende Lovudkast (nedenfor S. 35 ff.).

De i Punkt 3 særlig nævnte Stillinger omhandles i særlige Love, nemlig i Næringsloven (nedenfor S. 62), Lægeloven (S. 51), Tandlægeloven (S. 52), Jordemoderloven (S. 53) og Lodsloven (S. 71), hvortil henvises. Dette gælder dog ikke Stillingerne som Dyrslæge, Landinspektør og Bestyrer af eller Lærer ved Optragelseshjem og Skoler. Det anses imidlertid ikke fornødent at foreslaa andre Regler for disse Virksomheder, til hvis Udøvelse der indtil Straffelovens Ikrafttræden ikke af Lovgivningen har været stillet Vandelskrav, uden at der vides at have været forbundet Ulemper dermed. Særlig bemærkes, at det næppe kan tænkes, at en paa Grund af Straffedom uværdig Person skulde blive ansat som Lærer eller kunne forblive i Stillingen som saadan.

Slutbestemmelsen i Punkt 3 om Stilling eller Hverv m. v., hvis Opnaaelse eller Udøvelse i Lovgivningen er betinget af hæderlig Vandel eller lignende, er formentlig uden reel Betydning.

Det samme gælder Punkt 4.

Man henstiller, om Henvisningen til § 78 i § 4, Stk. 1, og § 95, Stk. 1, bør udgaa.

Stk. 3. Er der i Lovgivningen fastsat særlige Betingelser for Fortabelse af de i Stk. 1 under 1—4 nævnte Rettigheder, eller er der truffet særlige Bestemmelser om Fortabelsens Varighed eller Virkninger iøvrigt, kan Frakendelse kun ske overensstemmende med disse Regler.

Stk. 4. Rettighederne fortabes fra den Dag, da Dommen bliver endelig.

Stk. 5. Fradømmes Rettighederne paa Tid, regnes denne fra den Dag, da Straffen er udstaaet, forældet eller eftergivet, eller da Domfældte er blevet endeligt løsladt fra Arbejdshus eller Sikkerhedsforvaring. I de i § 11 omhandlede Tilfælde, samt naar hele den idømte Straf er anset som udstaaet ved Varetagtsfængsel, regnes Tiden fra den endelige Doms Afsigelse.

§ 79.

Stk. 1. Har nogen paa strafbar Maade forset sig i en af de i § 78 Nr. 1 og 3 nævnte Virksomheder eller i nogen Stilling, hvortil kræves særlig Prøve, og derved vist sig uskikket til at udøve saadan Virksomhed eller beklæde saadan Stilling eller uværdig til den for samme fornødne Tillid, kan Retten til at udøve Virksomheden eller beklæde Stillingen frakendes ham enten for bestandig eller for en Tid af fra 1 til 5 Aar.

Stk. 2. Er der i Lovgivningen fastsat særlige Regler om Betingelserne for eller Varigheden og de øvrige Virkninger af saadan Frakendelse af Rettigheder, kan Frakendelsen kun ske overensstemmende med disse Regler.

Stk. 3. Anke har ikke opsættende Virkning.

Stk. 4. Bestemmelserne i § 78, sidste Stk., finder tilsvarende Anvendelse.

Stk. 5. Virkningen af de i denne Paragraf omhandlede Domme bortfalder ved kgl. Resolution eller efter de særlige Regler, som vedkommende Love maatte indeholde.

Paragraffen affattes saaledes:

Stk. 1. *Har nogen paa strafbar Maade forset sig i Udøvelse af Kald eller Erhverv og derved vist sig uskikket til at udøve Kaldet eller Erhvervet eller uværdig til den for dette fornødne Tillid, kan Retten til at udøve Kaldet eller Erhvervet eller en Gren af Erhvervet frakendes ham enten for bestandig eller for en Tid af fra 1 til 5 Aar.*

Sik. 2. *Er der i Lovgivningen fastsat disse Regler.*

Stk. 3. *Det kan i Dommen bestemmes, at Anke ikke har opsættende Virkning.*

Stk. 4. *Sker Frakendelsen paa Tid, regnes denne fra den Dag, da Straffen er udstaaet, forældet eller eftergivet, eller da Domfældte er blevet endeligt løsladt fra Arbejdshus eller Sikkerhedsforvaring. I de i § 11 omhandlede Tilfælde, samt naar Straffen er Bøde, eller naar hele den idømte Straf er anset som udstaaet ved Varetagtsfængsel, regnes Tiden fra den endelige Doms Afsigelse.*

Stk. 5. *Virkningen af de i denne Paragraf omhandlede Domme bortfalder efter vedkommende Ministers Bestemmelse eller efter de særlige Regler, som vedkommende Love maatte indeholde."*

Der henvises til Indledningen Afsnit III (S. 15—16).

Med Hensyn til Stk. 2 bemærkes, at Udvalget er klar over, at i Sammenligning med det foreslaaede Stk. 1 er visse Særbestemmelser mildere, jfr. f. Eks. Beværterlovens § 42, men under Hensyn til, at der ikke, Udvalget bekendt, foreligger Erfaringer for, at de ikke er tilstrækkelig virkningsfulde, har man ikke fundet Anledning til at foreslaa Ændringer heri, men mener, at dette bør overlades fremtidig Revision af Særlovgivningen.

Særlig med Hensyn til Beværtere henvises til, at Kommissionen af 1934 angaaende Alkoholspørgsmaalet endnu ikke har afsluttet sit Arbejde.

Mens Anke efter § 78, Stk. 4, har opsættende Virkning, gælder den modsatte Regel efter § 79, Stk. 3. Denne strenge, absolutte Regel er næppe tilstrækkelig begrundet. Dels er Faren for, at den dømte fortsat skal misbruge Stillingen eller Hvervet, saa længe Straffesagen ikke er endelig afgjort, i Almindelighed næppe stor, dels synes Bestemmelsen ikke rimelig, naar Domfældte anker paa Skyldspørgsmaalet, og hans Skyld ikke er utvivlsom, eller naar han anker paa Spørgsmaalet om Rettighedsfrakendelsen, og dennes Berettigelse er tvivlsom. Man stiller derfor, samtidig med at Paragraffens Omraade foreslaas udvidet, Forslag om, at Bestemmelsen i Stk. 3 erstattes af en Regel, der tillader Hensyntagen til det enkelte Tilfældes Ejendommelighed.

Ved den foreslaaede Udvidelse af § 79 vil ogsaa Omraadet for § 87 blive udvidet.

§ 97.

Stk. 1. Naar de borgerlige Rettigheder i Medfør af § 78 er frakendt nogen, kan han ved Æresoprejsning generhverve disse. Der skal dog være forløbet mindst 5 Aar fra Straffens Udtaaelse, Forældelse eller Eftergivelse eller fra den endelige Løsladelse fra

Paragraffen ophæves.

Følger af Ophævelsen af § 78.

Med Hensyn til Personer, som, naar Ændringen træder i Kraft, ikke er i Besiddelse af de borgerlige Rettigheder, henvises til Overgangsbestemmelsen nedenfor.(S. 33).

Arbejdshus eller Sikkerhedsforvaring, ligesom det er en Betingelse, at Domfældte i de sidste 5 Aar har ført en hæderlig Vandel, samt at han, saa vidt hans økonomiske Evne har muliggjort det, har bestræbt sig for at erstatte den ved Forbrydelsen forvoldte Skade. I de i § 11 omhandlede Tilfælde, samt naar hele den idømte Straf er anset som udstaaet ved Varetægtsfængsel, regnes Fristen fra den endelige Doms Afsigelse.

Stk. 2. Æresoprejsning meddeles af Justitsministeren eller ved Retskendelse.

Stk. 3. Begæring om Æresoprejsning ved Retskendelse indgives til Paatalemyndigheden, der efter at have indhentet de fornødne Oplysninger indbringer Sagen for Retten paa det Sted, hvor Domfældte bor eller sidst har boet her i Riget. I fornødent Fald finder Afhøring af Domfældte og Vidner Sted.

Stk. 4. Tages Begæring om Æresoprejsning, fremsat over for Justitsministeren eller Domstolene, ikke til Følge, kan ny Begæring først fremsættes efter 2 Aars Forløb.

Stk. 5. Virkningen af Æresoprejsning er undergivet de Begrænsninger, som følger af den særlige Lovgivnings Regler om Rettigheders Fortabelse.

§ 271.

Stk. 2. Sandhedsbevis fritager ikke for Straf, naar den fornærmede med Hensyn til det paasigtede Forhold har generhvervet sine borgerlige Rettigheder.

Stykket affattes saaledes:

„Sandhedsbevis for en 'paadømt strafbar Handling fritager ikke for Straf, naar den fornærmede henset til Handlingens Karakter, Tidspunktet, da den blev begaaet, og hans Forhold iøvrigt havde rimeligt Krav paa, at det paaældende Forhold ikke nu blev fremdraget“

I Hensivningen til Tidspunktet, da Handlingen blev begaaet, ligger, at der kan tages Hensyn dels til, hvor lang Tid der er forløbet siden Handlingens Begaelse, dels til den paaældendes Alder paa Gernings-tiden.

Gældende Lov.

Forslag.

Overgangsbestemmelse.

„Stk. 1. Denne Lov træder i Kraft . . . .

Stk. 2. De Virkninger, som i Lovgivningen er knyttet til en før Lovens Ikrafttræden afsagt Dom der frakender de borgerlige Rettigheder, eller for saa vidt angaar Tiden før den 1. Januar 1933 straffer for en i den offentlige Mening vanærende Handling, opretholdes kun i det Omfang, hvori der fremdeles er knyttet tilsvarende Virkninger til Dommen. En før Lovens Ikrafttræden afsagt Straffedom kan ikke udelukke Domfældte fra nogen Rettighed, som han havde ved Lovens Ikrafttræden.

Stk. 3. De Virkninger, som ved Bestemmelse i kommunal Vedtægt er knyttet til Dom, der frakender de borgerlige Rettigheder, eller til Dom for en i den offentlige Mening vanærende Handling, skal, indtil Bestemmelsen ændres, være knyttet til Dom, til hvilken Lovgivningen for saa vidt angaar tilsvarende statslige Forhold knytter lignende Virkning.”

Ved Anvendelsen af Bestemmelsen i Stk. 1 er det afgørende Tidspunkt Tiden for Handlingens endelige Paakendelse, jfr. herved Straffelovens § i. Saafremt en før Lovens Ikrafttræden afsagt Dom, ved hvilken de borgerlige Rettigheder er frakendt, paaankes, og Anke dom afsiges efter Lovens Ikrafttræden, skal borgerlige Rettigheder altsaa ikke kunne frakendes.

Det bemærkes, at den foreslaaede Bestemmes Stk. 2, 1. Pkt., selvfølgelig ikke medfører, at en før Lovens Ikrafttræden som Følge af Straffedom fortabt Ret til at udøve en Virksomhed, hvortil der kræves en offentlig Godkendelse, f. Eks. en Ret til at drive bunden Næring, generhverves automatisk ved Lovens Ikrafttræden.

*Gældende Lov.**Forslag.***Lov Nr. 127 af 15. April 1930 om Ikrafttræden af Borgerlig Straffelov m. m.**

§4.

Stk. 1. Endvidere ophæves Lovene om Æresoprejsning af 3. April 1868 og Nr. 49 af 14. Marts 1924. Dog finder Bestemmelserne i disse Love fremdeles Anvendelse med Hensyn til Straffedomme, som er afsagt inden det i § 1 angivne Tidspunkt, med den Ændring, at Æresoprejsning efter forstnævnte Lov meddeles af Justitsministeren, at Ansøgerens Vandel ogsaa skal kunne oplyses paa anden Maade end ved de i samme Lovs § 2 omhandlede Attester, og at Justitsministeren skal kunne frafalde Tilvejebringelse af den i Lovens § 3 nævnte Erklæring fra vedkommende Kommunalbestyrelse.

Stk. 2. Hvor efter den gældende Ret Udøvelsen af en offentligretlig eller privatretlig Beføjelse er betinget af, at den paa gældende er uberygtet, eller at han ikke ved Dom er fundet skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling eller for en saadan er idømt Straf af offentligt Arbejde, samt hvor Retten til at udøve en vis Virksomhed kan eller skal frakendes den, der findes skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling, har det sit Forblivende ved de hidtil gældende Regler herom, for saa vidt angaar Handlinger, som er paadømt inden ovennævnte Tidspunkt.

§ 8

Stk. 4. De Virkninger, som i Lovgivningen er knyttet til Meddelelse af Æresoprejsning, indtræder fremtidig, naar nogen har generhvervet de borgerlige Rettigheder.

Paragraffen ophæves.

Staar i Forbindelse med Ophævelsen af Straffelovens §§ 78 og 97.

Bestemmelsen ophæves.

Staar i Forbindelse med Ophævelsen af Straffelovens §§ 78 og 97.

Gældende Lov.

Forslag.

Danmarks Riges Grundlov, jfr. Bekendtgørelse Nr. 489 af 17. September 1920.

§ 30.

Valgret til Folketinget har enhver Mand og Kvinde, som har Indfødsret, har fyldt sit 25de Aar og har faat Bopæl i Landet, medmindre vedkommende:

- a. ved Dom er fundet skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling, uden at have faaet Æresoprejsning,
- b. nyder eller har nydt Understøttelse af Fattigvæsenet, som ikke er enten eftergivet eller tilbagebetalt,
- c. er ude af Raadighed over sit Bo paa Grund af Konkurs eller Umyndiggørelse.

§ 31.

Valgbar til Folketinget er enhver, som i Henhold til § 30 har Valgret til dette.

§ 34.

Valgret til Landstinget har enhver Folketingsvælger, som har fyldt sit 35te Aar og har fast Bopæl i vedkommende Landstingskeds.

§ 35.

Stk. 1. Valgbar til Landstinget er enhver, der har Valgret til dette, naar han (hun) har fast Bopæl i vedkommende Landstingskreds.

Lov Nr. 139 af 11. April 1920 om
Valg til Rigsdagen.

§ 1.

Valgret til Folketinget tilkommer med de i den følgende Paragraf indeholdte Indskrænkninger enhver Mand og Kvinde, som har Indfødsret, har fyldt sit 25de Aar (jfr. dog § 114) og har fast Bopæl i Landet.

Flertallet (Krarup, Pihl og Skat-Rørdam) foreslaar:

enten:

Litra a affattes saaledes: „er straffet som nærmere ved Lov bestemt”,

eller:

Litra a ophæves og som nyt 2det Stk. tilføjes:

„Det han ved Lov bestemmes, at Personer, som er straffet paa nærmere angiven Maade, ikke har Valgret.”

Mindretallet (Henriques og Lucas) foreslaar:

Litra a ophæves.

Hele Udvalget:

ISlutningen af Paragraffen tilføjes: „medmindre vedkommende er straffet for en Handling, der gør ham uværdig til nu al være Medlem af Tinget.”

Hele Udvalget:

I Slutningen af Paragraffen tilføjes: „medmindre vedkommende, er straffet for en Handling, der gør ham uværdig til nu at være Medlem af Tinget.”

Der henvises til Indledningen Afsnit IV B.

Gældende Lov.

§ 2.

Ingen kan udøve Valgret, der

- a) ved Dora er fundet skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling uden at have faaet Æresoprejsning,

§ 3.

Valgbar til Folketinget er med de i § 2 a, b og c nævnte Undtagelser enhver iland og Kvinde, som har Indfødsret, har fyldt sit 25de Aar og har fast Bopæl i Landet.

§ 53.

1. Stk. Ingen kan som Vælger eller Valgmand deltage i Valget af Landstingsmedlemmer, medmindre han fyldestgør de i Grundlovens § 30 (Valglovens §§ 1 og 2) fastsatte almindelige Betingelser for Valgret til Folketinget; endvidere maa den paa-gældende have fyldt sit 35te Aar.

§ 54.

1. Stk. Valgbar til Landstinget er ved Kredsvalgene enhver, der har Valgret til Landstinget, naar han har fast Bopæl i Kredsen.

Forslag.

Bestemmelsen affattes (indtil Grundloven er ændret) saaledes:

- „Ingen kan udøve Valgret, der
a) ved Dom er fundet skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling, uden at denne Virkning af Dommen er bortfaldet. En strafbar Handling kan ikke anses for vanærende, medmindre Domfældte paa Gerningstiden var fyldt 18 Aar, og der er idømt ubetinget Straf af Fængsel i 4 Maaneder eller derover, Arbejdshus eller Sikkerhedsforvaring, ej heller naar der er forløbet 5 Aar fra Straffens Udstaaelse (Borgerlig Straffelov § 40, Stk. 2), Forældelse eller Eftergivelse eller fra den endelige Løsladelse fra Arbejdshus eller Sikkerhedsforvaring.“

Der henvises til Indledningen Afsnit IV B. — Af Formuleringen følger, dels at en strafbar Handling, for hvilken Ungdomsfængsel er idømt, ligesom hidtil ikke anses som vanærende, dels at en strafbar Handling, for hvilken der er idømt Straf af Fængsel i 4 Maaneder eller derover, ikke behøver at anses for vanærende.

**Lov Nr. 127 af 28. April 1916 om
Folketingsvalg paa Færøerne.**

Ingen kan udøve Valgret, der
,) ved Dom er fundet skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling uden at have faaet Æresoprejsning.

Bestemmelsen affattes (indtil Grundloven er ændret) saaledes:

„Ingen kan udøve Valgret, der
a) ved Dom er fundet skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling, uden at denne Virkning af Dommen er bortfaldet. En strafbar Handling kan ikke anses for vanærende, medmindre Domfældte paa Gerningstiden var fyldt 18 Aar, og der er idømt ubetinget Straf af Fængsel i 4 Maaneder eller derover, Arbejdshus eller Sikkerhedsforvaring, ej heller naar der er forløbet 5 Aar fra Straffens Udstaaelse (Borgerlig Straffelov § 40, Stk. 2), Forældelse eller Eftergivelse eller fra den endelige Løsladelse fra Arbejdshus eller Sikkerhedsforvaring.”

Forslaget svarer til Forslaget vedrørende § 2 i Rigsdagsvalgloven af 11. April 1920 (se ovenfor).

§ 4.

Valgbar til Folketinget er med de i § 3 a, b og c nævnte Undtagelser enhver Mand og Kvinde, som har Indfødsret, har fyldt sit 25de Aar og har fast Bopæl i Landet.

Bekendtgørelse Nr. 291 af 22. December 1936 af Lov om kommunale Valg.

§ 1.

1) Valgret til Borgerrepræsentantskabet i København, til Byraadene i Købstæderne samt til Sogneraadene paa Landet tilkommer enhver Mand og Kvinde, som har Indfødsret, opfylder Aldersbetingelsen for Valgret til Folketinget samt ved Valgets Foretagelse er Skatteyder til vedkommende Kommune (Valgkommunen) og siden 15. November forud for Valget har haft Bopæl i denne.

2) Det er endvidere en Betingelse for at optages paa de kommunale Valglistor, at Vælgeren er paalignet og har betalt de

I Stk. 1 ændres Ordene „enhver Mand og Kvinde. . . Folketinget samt” til: „enhver, som har Valgret til Folketinget, og som”, hvorhos Stk. 3, 2det Led („Kommunal Valgret. . . Æresoprejsning”) udgaar.

Betingelserne for kommunal Valgret er, bortset fra Betingelserne med Hensyn til kommunal Skat og Bopæl i Kommunen, de samme som for Valgret til Folketinget. Forslaget tilsigter at opretholde dette Forhold, naar Vandelsbetingelserne for politisk Valgret ændres, se Indledningen Afsnit IV B. (S. 19).

ham (hende) paalignede direkte Skatter — i København Indkomstskat — til Valgkommunen-

3) Personer, der er tilflyttet en Kommune i Tiden mellem 1. Juli og 15. November i det Kalenderaar, der ligger umiddelbart forud for Valgaaret, skal — forsaavidt deres Optagelse paa Kommunens Valgsteder ikke allerede følger af Reglerne i Stk. 2 — optages paa disse, saafremt-

Kommunal Valgret tilkommer dog ikke den, som:

- a) nyder eller har nydt offentlig Understøttelse, som i Henhold til Lovgivningen betragtes som Fattighjælp, og hvis valgretsfortabende Virkning efter de til enhver Tid gældende Regler ikke er bortfaldet,
- b) er ude af Raadighed over sit Bo,
- c) ved Dom er frakendt de borgerlige Rettigheder uden at have generhvervet disse eller ved en før 1. Januar 1933 afsagt Dom er fundet skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling uden at have faaet Æresoprejsning.

§ 2.

Valgbar til Borgerrepræsentantskabet i København, til Byraad, Sogneraad samt til Hvervet som valgt kommunal Revisor i Købstæderne udenfor København er enhver, som er valgberettiget ved de kommunale Valg i den paagældende Kommune---

§ 43, Stk. 1.

1) Valgbar til Amdsraadet er enhver, der bor i Amdsraadskredsen og har Valgret efter § 1 til Sogneraadet - i Marstal, Christiansfeld og Nordborg til Kommunalrepræsentationen - eller ved Valg ifølge § 3. De Medlemmer, der paa Bornholm vælges af Købstædernes kommunale Vælgere, maa for at være valgbar til Amdsraadet opfylde Betingelserne for Valgret til vedkommende Byraad.

Ved den foreslaede Ændring vil tillige Bestemmelsen i § 37, Stk. 3, om Valgret til Amdsraadene og i §§ 2 og 43 om Valgbarhed ændres.

Dersom Grundlovens Valgbarhedsregler ændres som af Udvalget foreslaet, bør ogsaa denne Bestemmelse ændres.

Med Hensyn til Bortfald af et Mandat som Følge af, at Valgbarhedsbetingelserne ikke længere opfyldes, henvises til § 34, Stk. 1.

Dersom Grundlovens Valgbarhedsregler ændres som af Udvalget foreslaet, bør ogsaa denne Bestemmelse ændres.

Med Hensyn til Bortfald af Mandat henvises til § 45, Stk. 1.

**Lov Nr. 124 af 28. Marts 1923 om
Færøernes Lagting.**

§ 2.

Valgret og Valgbarhed til Lagtinget tilkommer enhver Mand og Kvinde, som har Indfødsret, har fyldt sit 25de Aar og bar fast Bopæl paa Færøerne, medmindre vedkommende:

- a) ved Dom er fundet skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling uden at have faaet Æresoprejsning,
- b) nyder eller har nydt Understøttelse af Fattigvæsenet, som ikke er enten eftergivet eller tilbagebetalt,
- c) er ude af Raadighed over sit Bo paa Grund af Konkurs eller Umyndiggørelse.

Ingen kan udøve Valgret uden at være optaget paa Valglisten.

Paragraffen affattes saaledes:

„Valgret og Valgbarhed til Lagtinget tilkommer enhver, som har Valgret til Folketinget og har fast Bopæl paa Færøerne.

Ingen kan udøve Valgret uden at være optaget paa Valglisten.”

Se Indledningen Afsnit IV. B. (S. 19).

Dersom Grundlovens Valgbarhedsregler ændres som af Udvalget foreslaaet, bor ogsaa Lagtingslovens Valgbarhedsregel ændres.

**Lov Nr. 126 af 27. Maj 1908 om Byen
Thorshavns kommunale Styrelse.**

§ 5.

Valgret og Valgbarhed til Byraadet tilkommer enhver uberygtet Mand og Kvinde, som

har Indfødsret,
har fyldt sit 25de Aar,
ved Valgets Foretagelse har Bopæl i Kommunen og er Skatteyder til denne samt i det Kalenderaar, hvori Valget foregaar, og i hele det umiddelbart forudgaaende uden Afbrydelse har haft Bopæl i Kommunen og indenfor det nævnte Tidsrum har svaret sin til Inddrivelse ved Udpantning forfaldne direkte Skat til Kommunen,

medmindre vedkommende

- a) nyder eller har nydt Understøttelse af Fattigvæsenet, som ikke er enten eftergivet eller tilbagebetalt. For en Enke, fraskilt, frasepareret eller forladt Hustru betragtes den Fattighjælp, der har været ydet hendes Ægtefælle i Løbet af de sidste 5 Aar, og medens hun levede i Samliv med ham, som tillige

Paragraffen affattes saaledes:

„Valgret og Valgbarhed til Byraadet tilkommer enhver, der har Valgret til Folketinget, og som ved Valgets Foretagelse har Bopæl i Kommunen og er Skatteyder til denne samt i det Kalenderaar --- direkte Skat til Kommunen, medmindre vedkommende nyder eller har nydt Understøttelse --- ikke har modtaget Fattigunderstøttelse.

Naar en Ægtemund --- ”

Forslaget tilsigter at bringe Vandelsbetingelserne i Overensstemmelse med de af Udvalget foreslaaede Vandelsbetingelser for politisk Valgret, se Indledningen Afsnit IV B (S. 19).

Saafernt Grundlovens Valgbarhedsregler ændres som af Udvalget foreslaaet, bør ogsaa den her omhandlede Lovs Valgbarhedsregler ændres.

Gældende Lov.

Forslag.

oppebaaren af hende selv; dette gælder dog ikke, naar hun i et Aar efter Samlivets Ophør ikke har modtaget Fattigunderstøttelse;

b) er ude af Raadighed over sit Bo.

Ingen kan anses som uberygtet, der ved Dom er funden skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling og ikke har faaet Æresoprejsning. Ej heller kan den anses som uberygtet, der har Erhverv som Utugt, eller som i Lobet af de sidste 5 Aar har været anset med Straf for saadant Erhverv.

Naar en Ægtemand--

Bekendtgørelse Nr. 200 af 17. Juli 1931 af de i Lov Nr. 84 af 30. April 1909, Lov Nr. 28 af 30. Januar 1923 og Lov Nr. 59 af 14. Marts 1931 indeholdte Regler om kommunale Valg i Landkommunerne paa Færøerne.

§ 2.

Valgret og Valgbarhed til Forstanderskabet tilkommer enhver uberygtet Mand og Kvinde, som

har Indfødsret,

har fyldt sit 25de Aar,

ved Valgets Foretagelse har Bopæl i Kommunen og er Skatteyder til denne samt i det Regnskabsaar, hvori Valget foregaar, og i hele det umiddelbart forudgaaende uden Afbrydelse har haft Bopæl i Kommunen og har svaret sin til Indrivelse ved Udpantning forfaldne direkte Skat til Kommunen for hele det forudgaaende Kalenderaar,

medmindre vedkommende

a) nyder eller har nydt Understøttelse af Fattigvæsenet, som ikke er enten eftergivet eller tilbagebetalt. For en Enke, fraskilt, frasepareret eller forladt Hustru betragtes den Fattighjælp, der har været ydet hendes Ægtefælle i Lobet af de sidste 5 Aar, og medens hun levede i Samliv med ham, som tillige

Paragraffen affattes saaledes:

„Valgret og Valgbarhed til Forstanderskabet tilkommer enhver, der har Valgret til Folketinget, og som ved Valgets Foretagelse har Bopæl i Kommunen og er Skatteyder til denne samt i det Regnskabsaar --- Kalenderaar, medmindre vedkommende nyder eller har nydt Understøttelse ---- ikke har modtaget Fattigunderstøttelse.“

Forslaget tilsigter at bringe Vandelsbetingelserne i Overensstemmelse med de af Udvalget foreslaaede Vandelsbetingelser for politisk Valgret, se Indledningen Afsnit IV B (S. 19).

Saaftremt Grundlovens Valgbarhedsregler ændres som af Udvalget foreslaaet, bør ogsaa den her omhandlede Lovs Valgbarhedsregler ændres.

oppebaaret af hende selv; dette gælder dog ikke, naar hun i et Aar efter Samlivets Ophør ikke har modtaget Fattigunderstøttelse;

b) er ude af Raadighed over sit Bo.

Ingen kan anses som uberygtet, der ved Dom er fundet skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling, og ikke har faaet Æresoprejsning. Ej heller kan den anses som uberygtet, der har Erhverv ved Utugt, eller som i Løbet af de sidste 5 Aar har været anset med Straf for saadant Erhverv.

Lov Nr. 280 af 30. Juni 1922 om
Menighedsraad.

§ 4, Stk. 1.

Valgret og Valgbarhed til Menighedsraadet har ethvert Medlem af Folkekirken, som er fyldt eller inden Udgangen af det Kalenderaar, hvori Valget foregaar, fylder 25 Aar, medmindre de paagældende

1) ved aabenlyst at fornægte Kristentroen stiller sig i afgjort Modsætning til Folkekirken, eller

2) vitterligt fører et forargeligt Levned, eller

3) ved Dom er fundet skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling, for hvilken der ikke er modtaget Æresoprejsning.

*Bestemmelsens Punkt 3 affattes saaledes:
„3) ikkee opfylder de for Valgret til Rigsdagen gældende Vandelsbetingelser.“*

En lignende Formulering er benyttet i de af Indenrigsministeriet den 3. Oktober 1936 stadfæstede Bestemmelser vedrørende Styrelsen af det mosaiske Trossamfund i København, efter hvis § 3 Valgret til Trossamfundets Delegeretforsamling under nærmere angivne Betingelser tilkommer ethvert Medlem af Trossamfundet „medmindre vedkommende efter de til enhver Tid gældende Lovregler ikke har Valgret til offentlige Forsamlinger eller Raad.“

Man henleder Opmærksomheden paa, at tilsvarende Ændring maa foretages i § i, Stk. 1, Nr. 3 i Anordning Nr. 18 af 21. Januar 1925, hvorved Loven om Menighedsraad er sat i Kraft paa Færoerne.

Fra en enkelt Side indenfor Udvalget har der været fremsat Ønske om noget strengere Betingelser med Hensyn til Valgbarhed til Menighedsraad.

Det bemærkes, at Afgørelsen af Spørgsmaal om Valgret ifølge Lovens § 6, Stk. 6, tilkommer den særlige Valgbestyrelse med Eekurs til Biskoppen og Kirkeministeriet. Afgørelsen af Spørgsmaalet om Valgbarhed afgøres ifølge § 9, Stk. 5, af Biskoppen med Rekurs til Kirkeministeriet. Spørgsmaalet

Gældende Lov.

Lov Nr. 181 af 20. Maj 1933 om offentlig Forsorg.

§ 101.

Valgbar til Børnenævnet er enhver, som i Henhold til Grundloven har Valgret til Folketinget---

Lov Nr. 211 af 20. Maj 1933 om Folkeskolens Styrelse og Tilsyn og Tilsynet med private Skoler.

§ 3, Stk. 3.

Medlemmerne kan efter Kommunalbestyrelsens Bestemmelse vælges inden for eller uden for dens Midte. Valgbare er de, der har Valgret til en Kommunalbestyrelse ----

Forslag.

om at udelukke et Medlem af Menighedsraadet i Løbet af Valgperioden afgøres ifølge § 11, Stk. 3, af Raadet selv under Rekurs til Biskoppen.

Saaframt Grundlovens Valgbarhedsregler ændres som ovenfor foreslaaet, bør denne Bestemmelse, der vedrører Børnenævnet i København, ændres, navnlig for at man i Medfør af § 102 kan blive af med et Børnenævnsmedlem, der bliver straffet.

Bestemmelsen, der angaar Kommunalbestyrelsens Valg af Medlemmer til Skolekommissionen udenfor København, bør ændres, saafremt Grundlovens Valgbarhedsregler ændres som foreslaaet.

Man henleder Opmærksomheden paa, at de i kgl. Anordning Nr. 211 af 29. Maj 1926 om de grønlandske Kommuneraad indeholdte Valgregler (Anordningens § 1 a 4, § 3 a 4 og § 52) samt § 34, Pkt. 2 (angaaende Betingelsen for Ydelse af visse Understøttelser) maa ændres som Følge af Afskaffelsen af Retsfølgen Frakendelse af borgerlige Rettigheder og Begrebet den vanærende Handling.

Bekendtgørelse Nr. 212 1. Oktober 1936 af Lov om Rettens Pleje af 11. April 1916.

§ 32, 1. og 2. Punktum.

Personer under 18 Aar har ikke Adgang til offentlige Retsmøder, medmindre Retten undtagelsesvis giver vedkommende særlig Tilladelse. Adgang kan derhos nægtes enhver, der fremstiller sig i en saadan Tilstand, at hans Nærværelse vilde stride imod Rettens Værdighed eller god Orden, i Straffesager desuden Personer, der for Vold har været straffet med Fængsel, eller hvem de borgerlige Rettigheder er frakendt, uden at de har faaet Æresoprejsning, samt Personer, som ifølge den ældre Straffelovgivning for

2. Punktum affattes saaledes:

„Adgang kan derhos nægtes enhver, der fremstiller sig i en saadan Tilstand, at hans Nærværelse vilde stride imod Rettens Værdighed eller god Orden, i Straffesager desuden Personer, der i de sidste 5 Aar har udstaaet Straf af Fængsel eller hensiddet i Arbejdshus eller Sikkerhedsforvaring for Vold, Sædeligheds- eller Berigelsesforbrydelse.“

Vold eller for nogen i den offentlige Mening vanærende Handling har været straffede med offentligt Arbejde, Fængsel paa Vand og Brød, Fængsel paa sædvanlig Fangekost eller Tvangsarbejde uden senere at have faaet Æresoprejsning. ---

§ 69.

Til Nævning eller Domsmand kan med de af §§ 70 og 71 følgende Undtagelser kaldes enhver Mand eller Kvinde, som har Valgret til Folketinget, medmindre den paagældende paa Grund af legemlige Mangler eller utilstrækkeligt Kendskab til det danske Sprog er ude af Stand til at fyldestgøre en Nævnings og Domsmands Pligter.

§ 137.

Naar under en Straffesag en Sagfører er sigtet for at have gjort sig skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling, kan Undersøgelingsdommeren beslutte at suspendere ham fra Sagførervirksomheden, indtil Sagen er endelig afgjort.

Naar en Sagfører ved Dom findes skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling, skal Retten til at udøve Sagførervirksomhed ved samme Dom frakendes ham for bestandig. Dog kan Justitsministeren, efter at den paagældende har generhvervet de borgerlige Rettigheder, undtagelsesvis, naar Handlingen ikke kan antages at have svækket den Tillid, som bør kræves til Sagførervirksomhed, meddele ham ny Beskikkelse.

Har en Sagfører gjort sig skyldig i et af de i Straffelovens § 290, 1. Stk., eller § 300

Man henleder Opmærksomheden paa, at Bestemmelsen i § 4, 1. Stk., i den i Medfør af § 41 a udfærdigede Bekendtgørelse Nr. 324 af 20. December 1932 angaaende autoriserede Retsstenografer maa ændres som Følge af Afskaffelsen af Retsfølgen Frakendelse af borgerlige Rettigheder.

Affattes saaledes:

„Til Nævning eller Domsmand kan med de af §§ 70 og 71 følgende undtagelser kaldes enhver uberygtet Mand eller Kvinde, som har Valgret til Folketinget, medmindre ---“

Staar i Forbindelse med Forslagene om Ændring af Reglerne om Valgret til Rigsdagen. Vandsbestemmelsens væsentlige Op-gave er at udelukke Personer, der bliver straffet, efter at de er optaget paa Grundlisten.

Affattes saaledes:

„Naar under en Straffesag en Sagfører er sigtet for et under denne Paragrafs 2. Stk. faldende Forhold, kan Retten beslutte at suspendere ham fra Sagførervirksomheden, indtil Sagen er endelig afgjort.

Naar en Sagfører ved Dom findes skyldig i et strafbart Forhold, der gør ham uværdig til den Agtelse og Tillid, som bør kræves til Sagførervirksomhed, skal Retten til at udøve saadan Virksomhed ved Dommen frakendes ham for bestandig. Dog kan Justitsministeren undtagelsesvis, naar 5 Aar er forløbet efter Straffens Udstaaelse (Borgerlig Straffelov § 40. Stk. 2), Forældelse eller Eftergivelse, meddele ham ny Beskikkelse, saafremt Sagførerraadet indstiller dette.

Har en Sagfører gjort sig skyldig i et af de i Straffelovens § 290, Stk. 1, eller § 300 omhandlede Forhold, uden at Paataale finder Sted,

omhandlede Forhold, uden at Paatale finder Sted, kan Retten til Sagførervirksomhed paa Foranledning af Justitsministeriet ved Dom frakendes ham for et bestemt Tidsrum, ikke under 5 Aar, eller for bestandig. Sagen behandles i Strafferetsplejens Former.

Naar Dom til Fortabelse af Eet til Sagførervirksomhed er overgaaet en Sagfører, kan han ikke, selv om han paaanker saadan Dom, fortsætte sin Virksomhed, før han ved endelig Dom har faaet sin Dom forandret.

kan Retten hl Sagførervirksomhed paa Foranledning af Justitsministeren ved Dom frakendes ham for bestandig. Sagen behandles i Strafferetsplejens Former. Bestemmelsen i 2. Stk., 2. Pkt., finder tilsvarende Anvendelse.

Naar Dom til Fortabelse af Ret til Sagførervirksomhed er overgaaet en Sagfører, kan han ikke, selv om han paaanker saadan Dom, fortsætte sin Virksomhed, før han ved endelig Dom har faaet sin Dom forandret."

Den nugældende Betingelse for Gen erhvervelse af Retten til at drive Sagførervirksomhed, at Handlingen ikke kan antages at have svækket (hvilket naturligt forstås: ikke kan antages længere at svække) den Tillid, som bør kræves til Sagførervirksomhed, foreslaas slettet som overflødig. Det foreslaas derimod, at ny Beskikkelse kun kan meddeles, naar Sagførerraadet indstiller det. Ny Beskikkelse er forøvrigt hidtil kun meddelt i ganske enkelte Tilfælde.

Bestemmelsen i 3. Stk. foreslaas ændret derhen, at Frakendelsen ogsaa i disse Tilfælde altid skal ske for bestandig, men saaledes at det udtrykkelig fastsættes, at der vil kunne meddeles ny Beskikkelse under samme Betingelser som fastsat i 2. Stk.

§ 261, 1. Stk.

Den, der uden at være Sagfører moder som Fuldmægtig for Parten, rnaa være over 18 Aar og ikke ved Dom fundet skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling.

§ 684.

Efter denne Bogs Regler behandles endvidere, uden Hensyn til om der samtidig nedlægges Paastand om Straf, Sager, hvorunder det offentlige nedlægger Paastand om:

6) Afgørelse af Spørgsmaal om Æresoprejsning i Medfør af Straffelovens § 97. Retsmøder, i hvilke disse Spørgsmaal behandles, er ikke offentlige;

7) - - -

Affattes saaledes:

„Den, der uden at være Sagfører møder som Fuldmægtig for Parten, maa være over 18 Aar og uberygtet."

Punkt 6 ophæves, og de følgende Numre nummereres om.

I § 925, sidste Stk., ændres Henvisningen til § 684.

Gældende Lov.

§ 731.

Offentlig Forsvarer bliver, for saa vidt Sigtede ikke selv har valgt en Forsvarer, eller den valgte Forsvarer udebliver, at beskikke,

- a) naar Sigtede undergives Varetægtsfængsel som sigtet for en i den offentlige Mening vanærende Handling og ikke tidligere for en saadan Handling har været anset med Straf uden at have faaet Æresoprejsning,

§ 941, 1. Stk.

Statsadvokaten kan anke saavel til Fordel som til Skade for Tiltalte. Anke til Fordel for Tiltalte kan endvidere iværksættes af ham selv og, dersom han er under 18 Aar, af hans Værge. Er Tiltalte død, og er han ved Dommen fundet skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling, kan hans Ægtefælle saavel som enhver af hans Slægtninge i op- og nedstigende Linie og hans Søkende anke i hans Sted. Ogsaa Statsadvokaten kan i dette Tilfælde paaanke en fældende Dom.

§ 1018 b. 2. Stk.

Ketten til Erstatning bortfalder dog, naar den paagældende selv ved sit Forhold har givet Anledning til Fængslingen, medmindre det udviste urigtige Forhold maa antages at være foranlediget af Frygt, Forvirring eller undskyldelig Misforstaaelse, endvidere naar vedkommende frifindes paa Grund af en Tilregnelighed udelukkende mangelfuld Sjælstilstand, eller naar han forhen er straffet med Fængsel i 8 Maaneder — eller efter den ældre Straffelovgivning med Strafarbejde — for nogen i den offentlige Mening vanærende Handling, og der ikke siden hans Løsladelse er hengaaet 3 Aar. Dog skal Adgangen til Erstatning ikke være udelukket i sidstnævnte Tilfælde, saafremt Justitsministeren under Hensyn til særlig foreliggende Omstændigheder meddeler Tilladelse til Sagsanlæg.

forslag.

*I Litra a udgaar Ordene „som sigtet .
 . Æresoprejsning.”*

3. Punktum affattes saaledes:

„Er Tiltalte død, og er han idømt fængselsstraf, han hans Ægtefælle - - -”

I 1. Punktum udgaar Ordene „for nogen i den offentlige Mening vanærende Handling.”

Lov af 19. Februar 1861 om Oprettelse af en Sø- og Handelsret i København samt Sø- og Handelssagers Behandling udenfor København.

§ 4.

Formanden maa være i Besiddelse af de Egenskaber, der udkræves til at være Medlem af en af Landets Overdomstole. De valgte Medlemmer maa have Indfødsret, være over 30 Aar gamle, have uplettet Rygte, være bosatte eller have deres Forretningslokale i København, samt ikke være ude af Raadighed over deres Bo - - -

§ 6, 4., 5. og 6. Pkt.

De Valgte ere berettigede til at udtræde, naar de ophøre med deres Næring og flytte fra Kjøbenhavn samt ellers af Grunde, som Justitsministeriet finder antagelige. Det Medlem, der ved Dom findes skyldig i nogen i den offentlige Mening vanærende Handling, eller hvis Bo kommer under Fallitbehandling, udtræder af Retten, og nyt Valg foretages for den tilbagestaaende Tid. Den, der under en offentlig Sag sigtes for nogen vanærende Handling, kan ikke fungere, saalænge Sagen ikke er endelig afgjort.

Lov Nr. 72 af 12. April 1892 om Oprettelse af Søretter udenfor København samt om Søforklaringer og Søforhør.

§ 2.

I hvert Amt beskikkes af Amtmanden efter indhentede Erklæringer fra vedkommende Amtsraad og Købstæders samt Handelspladsers Kommunalbestyrelse et af Justitsministeren nærmere bestemt Antal i Amtet bosiddende Mænd som Søjetsmedlemmer. Beskikkelsen gælder for 4 Aar; dog aftræder af dem, der første Gang beskikkes, ved Lodtrækning Halvdelen efter 2 Aars Forløb. Kun de kunne beskikkes, der have Indfødsret, ere over 30 Aar gamle, have et

Vedrører Sø- og Handelsrettens Præsident og valgte Medlemmer.

5. Punktum affattes saaledes:

„Det Medlem, der iøvrigt ikke længere opfylder Betingelserne for al beskikkes som Medlem af Retten, udtræder af denne, og nyt Valg foretages for den tilbagestaaende Tid.“

6. Punktum ophæves.

6: Punktum foreslaas ophævet som formentlig overflødig, idet man kan gaa ud fra, at Rettens Præsident — der ifølge Lovens § 8 bestemmer, paa hvilken Maade og efter hvilken Omgang de handels- og søkyndige Medlemmer skal deltage i Forretningerne — hvis der er rejst Sigtelse mod et Medlem for noget kriminelt, ikke vil lade ham deltage i Rettens Arbejde, saalænge Straffesagen ikke er afsluttet.

3. Stk., 1. Punktum affattes saaledes:

„Den, der ikke længere opfylder Betingelserne for at beskikkes som Søjetsmedlem, udslettes af Fortegnelsen,“

og 2. Punktum ophæves

Ifølge § 3 tilkaldes Søjetsmedlemmerne i hvert enkelt Tilfælde af Dommeren. Der henvises iøvrigt til Bemærkningerne ovenfor ad Lov af 19. Februar 1861 § 6.

uplettet Rygte, ikke ere ude af Raadighed over deres Bo samt ifølge deres nuværende eller tidligere Livsstilling ore særlig kyndige i Søværnen, Skibsfartsforhold, Skibsbygning, Maskinværnen eller Søassuranceværnen ----

Ved Amtmandens Foranstaltning skal en Fortegnelse over de beskikkede Sørretsmedlemmer i Amtet offentliggøres og meddeles samtlige Underdommere i dette.

Den, der ved Dom findes skyldig i en vanærende Handling, eller som mister Raadigheden over sit Bo, udslettes af Fortegnelsen. Den, der under en offentlig Sag sigtes for nogen vanærende Handling, kan ikke tage Sæde som Sørretsmedlem, saalænge Sagen ikke er endelig afgjort.

Lov Nr. 53 af 4. Oktober 1919 om den faste Voldgiftsret.

§ 2, 1. Stk., 1. Pkt.

De ordinære Medlemmer og Suppleanter maa have Indfødsret, være fuldmyndige, ikke være dømte for en i den offentlige Mening vanærende Handling og ikke være ude af Raadighed over deres Bo.

Ordene „ikke være dømte for en i den offentlige Mening vanærende Handling“ ændres til: „have et uplettet Rygte.“

Lov Nr. 234 af 12. Juni 1922 om Voldgift i Tvistigheder angaaende Handel med Husdyr.

§ 2, 1. Stk., 3. Pkt., og 4. Stk.

---- I hver Voldgiftskreds beskikkes fra syv til elleve i Kredsen boende uberygtede og kyndige Mænd, som dertil er villige, til som Voldgiftsmænd at afgøre de i § 1 omhandlede Tvistigheder. ---

4. Stk. affattes saaledes:

„Hvervet som Voldgiftsmand bortfalder, naar vedkommende bliver umyndiggjort, kommer ud af Raadighed over sit Bo eller ved Dom findes skyldig i en Handling, der gør ham uværdig til fortsat at beklæde Hvervet.“

Den Voldgiftsmand, der bliver umyndiggjort, kommer ud af Raadighed over sit Bo, eller ved Dom findes skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling, opfører at beklæde Stillingen som saadan.

Ændringen vil automatisk medføre tilsvarende Ændring i Reglerne angaaende Medlemmerne af de staaende Voldgiftsdomstole, jfr. Lovens § 7, 2. Stk., sidste Pkt,

*Gældende Lov.**Forslag.***Bekendtgørelse Nr. 214 af 12. Maj 1937 af Militær Retsplejelov.**

§ 50.

Uden Dom maa en Sag ikke afgøres, naar den begaaede Forseelse

- 1) maa anses som vanærende i den offentlige Mening,

Punkt 1) ophæves, og de følgende Numre nummereres om.

Det turde være overflødigt at fastslaa, at arbitrær Straf ikke maa anvendes ved Lovovertrædelser, der maa antages at berøre den sigtedes borgerlige Ære.

Lov Nr. 98 af 31. Marts 1931 om Statens Tjenestemænd.

§ 60.

Den, som ved Dom mister sin Stilling, saavel som den, der afskediges, fordi han har begaaet en i den offentlige Mening vanærende Handling, taber Retten til Pension.

§ 60 affattes saaledes:

„Den, som afskediges, fordi han har gjort sig skyldig i en strafbar Handling, der gør ham uværdig til den for Stillingen fornødne Agtelse og Tillid, taber Retten til Pension.“

§ 61.

Naar en pensionsberettiget Tjenestemand afskediges paa Grund af Tjenesteforseelser eller Misligheder, der, uden at medføre Tab af Pensionsretten i Henhold til § 60, svækker den for Stillingen nødvendige Agtelse og Tillid, bestemmes det ved Finanslov eller Tillægsbevillingslov, hvorvidt han skal have Pension, og i bekræftende Fald af hvilken Størrelse.

§ 61 bliver uforandret.

Udvalget har overvejet at foreslaa § 60 og § 61 forenet til een Bestemmelse, saaledes at Afgørelsen med Hensyn til Pensionen i alle Tilfælde tilkom Rigsdagen, men har ment, at en saadan Ordning vilde virke for tungt og besværligt, idet det aarlige Antal af Afskedigelser i Henhold til § CO ikke er ganske ubetydeligt og er væsentlig større end Antallet af Afskedigelser i Henhold til § 61.

Man har endvidere drøftet Muligheden af at ændre § 60 saaledes, at Tab af Pensionsretten gøres afhængig af Idømmelsen af Straf af en vis Størrelse.

Man har dog fundet det heldigere at have en mere smidig Regel og er sluttelig enedes om den foreslaaede Affattelse. Sondringen mellem § 60 og § 61 bliver da den, at § 60 er anvendelig, naar Handlingen gør paagældende uværdig til den for Stillingen fornødne Agtelse og Tillid, medens § 61 finder Anvendelse ved Forhold, der blot svækker Agtelsen og Tilliden. Om Handlingen falder ind under § 60, vil som hidtil i Tilfælde af Tvist blive et Domstolespørgsmaal, der i givet Fald — ligesom før Straffelovens Ikrafttræden d. 1. Januar 1933 — maa afgøres under særlig Sag.

§ 62, Stk. 2.

Pension eller Ventepenge bortfalder endvidere i følgende Tilfælde:

d) naar han ved Dom findes skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling eller overbevises om inden sin Afskedigelse at have gjort sig skyldig i saadant Forhold, som efter § 60 vilde have medført Tab af Pensionsretten. Det paa-hviler Anklagemyndigheden til Finansministeriet at indsende Udskrift af Domme, der i saadanne Sager overgaar en Pensionist.

Bestemmelsen i § 60, 1. Led, om den Tjenestemand, der ved Dom mister sin Stilling, har, efter at nu saavel den borgerlige som den militære Straffelov har afskaffet Fortabelse af Stilling som Straf, alene Hensyn til Tab af Stilling i Henhold til Strfl. § 79. Om Pensionsspørgsmaalet i saadanne Tilfælde skal bedømmes efter § 60 eller efter § 61, maa bero paa Forseelsens Art og Grovhed, hvorfor § 60, 1. Led, foreslaas slettet.

I Litra dudgaar Ordene: „ved Dom findes skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling eller“.

Medens det er naturligt, at der stilles strenge Krav i Henseende til Hæderlighed til den, der beklæder en Stilling som Tjenestemand, og at Retten til Pension fortabes, naar han ved strafbart Forhold sætter den for Stillingen nødvendige Agtelse og Tillid over Styr, hvad enten Forholdet kommer for Dagen før eller efter hans Afskedigelse, gør disse Hensyn sig derimod efter Udvalgets Opfattelse ikke gældende, naar en Tjenestemand efter sin Afskedigelse begaar en strafbar Handling.

Det kan bemærkes, at der i en Betænkning, afgivet af en i Sverige i 1930 nedsat sagkyndig Kommission, udtrykkelig er taget Stilling til dette Spørgsmaal. Betænkningen udtaler herom, at den Omstændighed, at en pensioneret Tjenestemand begaar en Forbrydelse, ikke findes at burde have Indflydelse paa hans allerede opnaaede Pensionsret, og at der kun for det Tilfælde, at han udstaar Frihedsstraf eller underkastes Foranstaltning, der træder i Stedet herfor, eller afsoner Tvangsarbejde, synes at være Grund til under Afsoningen at fratage ham en Del af Pensionen.

§ 68.

Stk. 1. Enkepensionen bortfalder ---
e) naar hun ved Dom findes skyldig i
en i den offentlige Mening vanærende
Handling,

Det paahviler Anklagemyndigheden til
Finansministeriet at indsende Udskrift af
Domme af den under e) nævnte Art, der
overgaar en Pensionist.

Stk. 2. ----

Stk. 3. I Tilfælde, hvor Enkepension
af den under Stk. 1 e) nævnte Aarsag bort-
falder, skal dette dog ikke medføre Tab af
Pensionstillæg i Henhold til § 66, men
Beløbene bliver efter Enkepensionens Bort-
fald at udbetale til en for Børnene særlig
beskikket Væрге. ----

**Lov Nr. 123 af 8. Juni 1912 om Værnepligt,
jfr. Lov Nr. 152 af 7. Maj 1937.**

§ 3.

Den, der dømmes til Fængsel i mindst
4 Maaneder eller til Hensættelse i Arbejds-
hus eller Sikkerhedsforvaring, og hvem de
borgerlige Rettigheder samtidig frakendes,
udelukkes fra Tjeneste i Hæren og Søværnet,
indtil han har generhvervet de nævnte
Rettigheder.

Der gives den, der saaledes er ude-
lukkert fra Tjeneste i Hæren og Søværnet,
Vedtegning derom i Rullen, for at han i
fornødent Fald kan anvendes ved særlige Ar-
bejdskommandoer eller paa lignende Maade.
Naar Udelukkelsen bortfalder, slettes Ved-
tegningen.

**Lov Nr. 182 af 23. Juni 1932 om Sund-
hedsvæsenets Centralstyrelse.**

§ 5, Stk. 7.

Naar en af de ovennævnte Personer —
midlertidigt eller endeligt — fortaber Retten
til at udøve Kaldsvirksomhed, udsteder
Sundhedsstyrelsen offentlig Bekendtgørelse
derom. Paatalemyndigheden skal, naar de
borgerlige Rettigheder frakendes den paa-

*Stk. 1 e, Stk. 1, sidste Punktum og Stk. 3,
1. Punktum, ophæves.*

Foreslaas ophævet af lignende Grunde
som Bestemmelsen i § 62, Stk. 2 d), 1. Led,
fr. ovenfor.

1. Stk. affattes saaledes:

*„Den, derfor en forsættelig Lovovertrædelse
dømmes til Fængsel i over 4 Maaneder eller
til Hensættelse i Arbejdshus eller Sikkerheds-
forvaring, udelukkes fra Tjeneste i Hæren og
Søværnet i 5 Aar fra Straffens Udstaaelse
(Borgerlig Straffelov § 40, Stk. 2), Efter-
givelse eller Forældelse eller fra den endelige
Løsladelse fra Arbejdshus eller Sikkerheds-
forvaring.“*

Med Hensyn til betingede Domme hen-
vises til Forslaget om Ændring af Straffe-
lovens § 61 (S. 29).

2. Punktum affattes saaledes:

*„Saafremt Retten frakendes ved Dom i
en offentlig Sag, skal Paatalemyndigheden
give Sundhedsstyrelsen Meddelelse derom.
Sundhedsstyrelsen kan lade de heromhandlede
Domme offentliggøre.“*

Bestemmelsen omfatter Læger, Tand-
læger, Jordemødre, Sygeplejere, Massører og

gældende, eller Retten til at udøve Kaldsvirksomhed frakendes ham ved Dom, afgive Meddelelse herom til Sundhedsstyrelsen, som, naar den finder Anledning dertil, kan lade Dommen offentliggøre.

Lov Nr. 72 af 14. Marts 1934 om Udøvelse af Lægegerning.

§ 2, Stk. 1 og 2.

Autorisation som Læge meddeles efter Begæring den, der har bestaaet dansk lægevidenskabelig Embedseksamen og overfor det lægevidenskabelige Fakultet har aflagt Lægeløftet -----

Autorisation kan dog ikke meddeles den, der ved Dom er frakendt de borgerlige Rettigheder uden at have generhvervet disse, eller som -----

§ 5, Stk. 7.

Naar en Læge — midlertidigt eller endeligt — fortaber Retten til at udøve Lægegerning, udsteder Sundhedsstyrelsen offentlig Bekendtgørelse derom. Paataalemyndigheden skal, naar de borgerlige Rettigheder frakendes en Læge, eller hvis en Læge iøvrigt ved Dom frakendes Retten til at udøve Lægegerning, jfr. § 20, tilstille Sundhedsstyrelsen Meddelelse derom. Sundhedsstyrelsen kan lade de heromhandlede Domme offentliggøre.

§ 20, Stk. 1 og 2.

Har en Læge paa strafbar Maade forset sig i sin Gerning og derved vist sig uskikket til at udøve Virksomhed som Læge

lignende (jfr. § 5, Stk. 1), hvem Retten til at udøve deres Virksomhed fratages enten i Henhold til Lovens § 5 eller med Hjemmel i særlige Love, jfr. Lægelovens §§ 5 og 20, Tandlægelovens § 9 og Jordemoderlovens § 15.

Stk. 2 affattes saaledes:

„Autorisation kan dog ikke meddeles den, der som Følge af Dom for en strafbar Handling ikke nu kan anses for værdig til den for en Læge fornødne Tillid, eller som----“

Den foreslaaede Regel er paa den ene Side forsaavidt mildere end den nugældende, som en Person ved Dom kan være frakendt de borgerlige Rettigheder, uden at han kan siges at have gjort sig uværdig til den for Lægegerningen fornødne Tillid. Paa den anden Side kan Reglen i visse Tilfælde være strengere, idet den for en Læge fornødne Tillid kan være forskertset, selv om Straffedommen ikke har frakendt de borgerlige Rettigheder.

Affattelsen tillader at tage Hensyn til den efter Dommen forløbne Tid. En udenlandsk Straffedom kommer i Betragtning paa samme Maade som en dansk.

2. Punktum affattes saaledes:

„Saafremt en Læge i Henhold til § 20 ved Dom frakendes Retten til at udøve Lægegerning, skal Paataalemyndigheden tilstille Sundhedsstyrelsen Meddelelse derom.“

Stk. 1 og 2 affattes saaledes:

„1. Har en Læge ved strafbart Forhold, vist sig uskikket til at udøve Virksomhed som Læge eller uværdig til ----.

eller uværdig til den for en Læge fornødne Tillid, kan Retten til at udøve Lægevirksomhed ved Dommen frakendes ham enten for bestandig eller for en Tid af fra 1 til 5 Aar.

Anke har ikke opsættende Virkning. Den paagældende kan dog, saafremt vedkommende er i fast Stilling, ikke som Følge af Dommen afskediges af denne Stilling, forinden endelig Domstolsafgørelse foreligger.

Lov Nr. 40 af 25. Februar 1916 om Udøvelse af Tandlægevirksomhed.

§ 1, 1. Stk.

Ret til at betegne sig som Tandlæge og til at udøve selvstændig Virksomhed som saadan har, bortset fra de i saa Henseende om Læger givne Bestemmelser, kun den, der

3) ikke ved Dom er fundet skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling uden senere at have erhvervet Æresoprejsning,

Retten til at praktisere som Tandlæge kan frakendes vedkommende efter Reglerne i den ovennævnte Lov af 30. April 1909 § 7.

Findes en Tandlæge skyldig i en i den offentlige Mening vanærende strafbar Handling, kan Retten til fremtidig at virke og betegne sig som Tandlæge ved Dom frakendes ham.

2. *Det kan i Dommen bestemmes, at Anke ikke har opsættende Virkning."*

Naar Straffelovens § 78 ophæves, foreslaas som Erstatning herfor Lægelovens § 20 udvidet, saaledes at Retten til at udøve Lægevirksomhed kan frakendes ikke blot, naar Uskikketheden eller Uværdigheden har vist sig ved strafbart Forhold, udøvet i Lægegerningen, men ogsaa naar den er godtgjort ved et strafbart Forhold udenfor Lægevirksomheden.

Forslaget til Ændring af Stk. 2 begrundes paa samme Maade som Forslaget til Ændring af Straffelovens § 79, Stk. 3, se ovf. S. 31.

Punkt 3 affattes saaledes:

„ikke som Følge af Dom for en strafbar Handling ikke nu kan anses for værdig til den for en Tandlæge fornødne Tillid,"

Der henvises til Bemærkningerne til Forslaget om Ændring af Lægelovens § 2, Stk. 2, ovf. S. 51.

I Stedet for 2del Stykke træder følgende:

„Har en Tandlæge ved strafbart Forhold vist sig uskikket til at udøve Virksomhed som Tandlæge eller uværdig til den for en saadan fornødne Tillid, kan Retten til at virke og betegne sig som Tandlæge ved Dommen frakendes ham enten for bestandig eller for en Tid af fra 1 til 5 Aar. Straffelovens § 79, Stk. 3 og 4, finder tilsvarende Anvendelse. Er Retten frakendt for bestandig, kan indenrigsministeren, dog tidligst efter 5 Aars Forløb, meddele vedkommende Tilladelse til paany at udøve Virksomhed som Tandlæge, naar Omstændighederne taler derfor."

Den fakultative Regel i § 9, 2. Stk., er fortrængt af den obligatoriske Bestemmelse i Straffelovens § 78, Stk. 1, Nr. 3, hvorefter

bl. a. Retten til at virke som Tandlæge bortfalder, naar de borgerlige Rettigheder frakendes.

Naar Straffelovens § 78 ophæves, foreslaas Tandlægelovens § 0, 2. Stk. affattet i Lighed med Lægelovens § 20 (ovf. S. 51).

Bekendtgørelse Nr. 378 af 23. Juni 1920 af Lov om Jordemodervæsenet.

§ 10, 2. Stk.

Iøvrigt kan en Distriktsjordemoder afskediges af den Myndighed, der har ansat hende, naar der ydes hende den hende tilkommende Pension, og uden Pension, naar hun har gjort sig skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling eller iøvrigt har vist sig uværdig til sin Stilling. Den ansættende Myndighed kan, naar den finder det paakrævet, suspendere hende naar som helst.

§ 15.

Retten til at praktisere som Jordemoder kan frakendes vedkommende efter Reglerne i Lov om Sundhedsvæsenets Centralstyrelse af 30. April 1909 § 7. Endvidere kan Retten fradømmes hende, hvis hun findes skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling.

Ordene „naar hun har ----- Stilling“ ændres til: „naar hun ved en strafbar Handling eller paa anden Maade har vist sig uværdig til den for Stillingen fornødne Agtelse og Tillid.“

Den foreslaaede Ændring svarer i det væsentlige til den foreslaaede Ændring af Tjenestemandslovens § 60, se ovf. S. 48.

I Stedet for 2. Punktum indsættes som nyt 2. og 3. Stk.:

„Endvidere kan Retten fradømmes hende enten for bestandig eller for en Tid af fra 1 til 5 Aar, saafremt hun ved strafbart Forhold har vist sig uskikket til at udøve Virksomhed som Jordemoder eller uværdig til den for en saadan fornødne Tillid. Straffelovens § 79, Stk. 3 og 4, finder tilsvarende Anvendelse.

Er Retten frakendt for bestandig, kan Indenrigsministeren, dog tidligst efter 5 Aars Forløb, meddele vedkommende Tilladelse til paany at udøve Virksomhed som Jordemoder, naar Omstændighederne taler derfor.“

Bestemmelsen i 2. Punktum om fakultativ Adgang til at frakende Retten til at praktisere som Jordemoder er fortrængt af den obligatoriske Regel i Straffelovens § 78, Stk. 1. Nr. 3, hvorefter bl. a. Retten til at virke som Jordemoder bortfalder, naar de borgerlige Rettigheder frakendes. Foreslaas ændret i Lighed med Tandlægelovens § 9, se ovf. S. 52.

**Lov Nr. 107 af 31. Marts 1932 om
Apotekervæsenet.**

§ 3, Stk. 1.

For at opnaa Bevilling til Drift af et Apotek udkræves, at den paagældende

d) ikke ved Dom er frakendt de borgerlige Bettigheder uden at have generhvervet disse og ikke maa antages at være farlig for sine Medmennesker ----.

§ 34, 1. Pkt,

Apotekerbevillinger bortfalder, naar Indehaveren faar anden Apotekerbevilling eller ikke mere opfylder de i § 3, 1. Stk. under b, d, e og f fastsatte Betingelser.

§ 38, Stk. 7.

Har en Apoteker paa strafbar Maade forset sig i sin Gerning og derved vist sig uskikket til at udøve denne Virksomhed eller uværdig til den fornødne Tillid, kan Retten til at drive Apotek eller til at tilberede Lægemidler eller til overhovedet at fungere paa noget Apotek her i Landet frakendes ham for bestandig eller for en Tid af fra 1 til 5 Aar. Saafremt Paastand nedlægges om saadan Frakendelse, bliver Sagen at behandle efter Reglerne for Straffesager. Tilsvarende gælder for en Medhjælper, for saa vidt angaar de to sidstnævnte Beføjelser. Anke har ikke opsættende Virkning. En Apotekerbevilling bortfalder dog ikke, før endelig Domstolsafgørelse foreligger. Er Betten fradømt for bestandig, kan Indenrigsministeren, dog tidligst efter 5 Aars Forløb, meddele vedkommende Tilladelse til paa ny at udøve Virksomhed, naar Omstændighederne taler derfor.

**Lov Nr. 181 af 20. Maj 1933 om
offentlig Forsorg.**

§ 47.

2. Tilsnigelse af Hjælp ved løgnagtige Meddelelser eller Fordølgelse af Oplysninger af væsentlig Betydning straffes som Bedrageri, medens en efter Forholdene afpasset

Ordene „ikke ved Dom er frakendt de borgerlige Rettigheder uden at have generhvervet disse“ ændres til: „ikke som Følge af Dom for en strafbar Handling ikke nu kan anses for værdig til den for en Apoteker fornødne Tillid.“

Se Bemærkningerne til Forslaget om Ændring af Lægelovens § 2, Stk. 2, ovenfor S. 51.

Ordene „under b, d, e og f, fastsatte Betingelser“ ændres til: „under b, e og f fastsatte Betingelser.“

Staar i Forbindelse med den nedenfor foreslaede Ændring af § 38, Stk. 7.

Affattes saaledes: „Har en Apoteker ved strafbart Forhold vist sig uskikket til at udøve Virksomhed som Apoteker eller uværdig... ved Dommen frakendes ham..... 5 Aar. Tilsvarende. . . . . Domstolsafgørelse foreligger. Straffelovens § 79, Stk. 4, finder tilsvarende Anvendelse. Er Retten. . . . .“

Der henvises til Bemærkningerne til Forslaget om Ændring af Lægelovens § 20, ovenfor S. 51.

mindre Straf kommer til Anvendelse, naar en Person tilsniger sig Hjælp af væsentlig anden Art, end der ellers kunde tilkomme ham.

3. Afgivelse af falske eller urigtige Forklaringer vedrørende Spørgsmaal, der er af væsentlig Betydning for Afgørelser i Henhold til denne Lov, derunder efter Omstændighederne Meddelelse af Underskrift paa en over vedkommende optagen eller forelæst Politirapport eller Forsørgelsesafhøring ell. lign., der indeholder falske Oplysninger, straffes efter Bestemmelserne i Borgerlig Straffelovs Kap. 17.

§ 48, Stk. 1 og 2.

Den, der har gjort sig skyldig i et af de i § 47, Stk. 2 og 3, nævnte Forhold og i den Anledning er frakendt de borgerlige Eettigheder, kan, indtil han maatte have generhvervet disse, kun erholde Fattighjælp.

Kr de borgerlige Rettigheder ikke frakendt ham, kan han, for saa vidt Forseelsen er begaaet i egen Forsørgelsessag, ikke i det første Aar opnaa anden Hjælp end Fattighjælp.

Stk. 1 og 2 affatles saaledes:

„1. Den, der i Anledning af Overtrædelse af § 47, Stk. 2 og 3, er idømt Straf af Fængsel i 3 Maaneder eller derover, kan i 5 Aar fra den endelige Doms Afsigelse kun erholde Fattighjælp. -

2. Er lavere Straf idømt, kan han,..."

Med Hensyn til betingede Domme henvises til Forslaget om Ændring af Straffelovens § 61 (S. 29).

301.

3. Naar en Person ikke i det sidste halve Aar har modtaget Kommunehjælp til sig selv eller til dem, hvis Forsørgelse paa hviler ham, er Kommunalbestyrelsen, saafremt den skønner, at han nu vil kunne klare sig selv og opfylde sine Forsørgerpligter uden Kommunehjælp eller Fattighjælp, berettiget til at eftergive ham tidligere modtagen Kommunehjælp, saafremt han ikke ved Dom er frakendt de borgerlige Rettigheder uden senere at have generhvervet dem eller er under Tiltale for en i den

Stk. 3 affattes saaledes:

„Naar en Person ikke i det sidste halve Aar har modtaget Kommunehjælp til sig selv eller dem, hvis Forsørgelse paa hviler kam, er Kommunalbestyrelsen berettiget til at eftergive ham tidligere modtagen Kommunehjælp, saafremt den skanner, at han nu vil kunne klare sig selv og opfylde sine Forsørgerpligter uden Kommunehjælp eller Fattighjælp, og at han ikke har Evne til at tilbagebetale Understøttelsen uden selv at komme til at mangle det fornødne til eget Underhold eller til Opfyldelsen af den ham paa hvilende Forsørgelsespligt.“

offentlige Mening vanærende Handling, og det derhos ikke skønnes, at han har Evne til at tilbagebetale Understøttelsen uden selv at komme til at mangle det fornødne til eget Underhold eller til Opfyldelsen af den ham paahvilende Forsørgelsespligt.

4. Har en Person ikke i de sidst forløbne 3 Aar modtaget Kommunehjælp til sig selv eller til dem, hvis Forsørgelse paahviler ham, er Kommunalbestyrelsen iøvrigt under de i Stk. 3 anførte Betingelser forpligtet til paa Begæring at eftergive ham tidligere modtagne Kommunehjælp.

Bekendtgørelse Nr. 192 af 4. Juni 1937 af Lov om Folkeforsikring.

§ 38, Stk. 2.

Retten til at opnaa Invaliderende eller Aldersrente er iøvrigt knyttet til følgende Betingelser:

2) Den forsikrede maa ikke for en i den offentlige Mening vanærende Handling i Løbet af de sidste 10 Aar være idømt Fængsel (Strafarbejde) i over 2 Aar eller dømt til at indsættes i Arbejdshus eller tages i Sikkerhedsforvaring eller i Løbet af de sidste 5 Aar være idømt lavere Straf end nævnt. En saadan Handling tages dog ikke i Betragtning, hvis paagældende har opnaaet Æresoprejsning eller i Henhold til Dommen har generhvervet de borgerlige Rettigheder.

Lov for Færøerne Nr. 104 af 31. Marts 1933 om Aldersrente.

§ 2.

Eetten til Aldersrente, der er begrænset ved de i § 7 fastsatte Bestemmelser om Rentenyderens øvrige Indtægter, er endvidere betinget af:

1. at Andrageren ikke ved Dom er fundet skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling uden derfor at have opnaaet Æresoprejsning og, for saa vidt angaar Tiden efter Ikrafttrædelsen af Borgerlig Straffelov af 15.

Den foreslaaede Ændring indeholder i Realiteten kun, at Ordene i Stk. 3 „saafremt han ikke. . . . Handling" udgaar.

Indholdet af § 301, Stk. 4, og § 309, Stk. 2, ændres automatisk ved den foreslaaede Ændring.

Punkt 2 affattes saaledes:

„Den forsikrede maa ikke a) i Løbet af de sidste 5 Aar være idømt Straf af Fængsel i 3 Maaneder eller derover eller b) i Løbet af de sidste 10 Aar være idømt Straf af Fængsel i 2 Aar eller derover eller dømt til at indsættes i Arbejdshus eller tages i Sikkerhedsforvaring. Socialministeren kan tilstaa Afvigelse fra den under b fastsatte Betingelse, naar der er forløbet 5 Aar efter Straffens Udstaaelse, Eftergivelse eller Forældelse."

Med Hensyn til betingede Domme henvises til Forslaget om Ændring af Straffelovens § 61 (S. 29).

Punkt 1 affattes saaledes:

„al Andrageren ikke a) i Løbet af de sidste 5 Aar er idømt Straf af Fængsel i 3 Maaneder eller derover eller b) i Løbet af de sidste 10 Aar er idømt Straf af Fængsel i 2 Aar eller derover eller dømt til at indsættes i Arbejdshus eller tages i Sikkerhedsforvaring. Socialministeren kan tilstaa Afvigelse fra den under 5 fastsatte Betingelse, naar der er forløbet 5 Aar efter Straffens Udstaaelse. Eftergivelse eller Forældelse."

*Gældende Lov.**Forslag.*

April 1930, ikke er frakendt de borgerlige Rettigheder uden at have generhvervet disse;

Se Bemærkningerne til det nærmest foranstaaende Forslag.

**Lov Nr. 659 al 22. December 1919 om
Invalidforsørgelse.**

§ 12, 2. Stk.

Invalidforsørgelse inddrages iøvrigt i følgende Tilfælde:

4) naar han ved Dom findes skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling; dog tillægges Forsørgelsen ham atter, naar han ifølge Lov eller Bevilling har erhvervet Æresoprejsning.

Punkt 4 ophæves.

Det skønnes ikke rimeligt, at en Person, der er blevet Invalid under Militærtjenesten og i denne Anledning har faaet tillagt Invalidforsørgelse, skal fortabe denne, fordi han straffes.

Bestemmelsen gælder tilmed kun, hvor Ulykkestilfældet (Sygdommen) er indtruffet før den 1. April 1934, idet en tilsvarende Bestemmelse ikke findes i Lov Nr. 94 af 27. Marts 1934 § 35.

**Lov Nr. 70 af 31. Marts 1937 om Ydelse
af midlertidig Hjælp til vanskeligt stillede
Fiskere.**

§ 2, 2. Stk.

Ydelsen af Tilskud et betinget af, at vedkommende Fisker

*Litra c) affattes saaledes:
„har ført en hæderlig Vandel“,*

c) ikke ved Dom er fundet skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling, for hvilken han ikke har modtaget Æresoprejsning, eller, for saa vidt angaar Tiden efter Ikrafttræden af Borgerlig Straffelov af 15. April 1930, ikke er frakendt de borgerlige Rettigheder uden at have generhvervet disse,

**Lov Nr. 174 af 24. Maj 1937 for Færøerne
om Jordbrugets Fremme.**

§ 42.

For at kunne opnaa Laan i Henhold til § 40 maa vedkommende Andrager:

*Litra c) affattes saaledes:
„have ført en hæderlig Vandel“,*

c) ikke ved Dom være fundet skyldig i en i den offentlige Mening vanærende af opnaa Laan af Jordfonden til Oprettelse af mindre Jordbrug, Jordforbedring m. v.

Gældende Lov.

Handling, medmindre han senere har opnaaet Æresoprejsning, og ikke være frakendt de borgerlige Rettigheder uden at have generhvervet disse,

§ 53.

For at kunne opnaa Tilskud i Henhold til § 51 maa vedkommende Ansøger:

b) ikke ved Dom være fundet skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling, medmindre han har opnaaet Æresoprejsning, og ikke være frakendt de borgerlige Rettigheder uden at have generhvervet disse,

Lov Nr. 105 af 31. Marts 1933 om Biografteatervæsenets Ordning.

§ 3.

Bevilling eller Godkendelse som Leder af et Biografteater, jfr. § 2, 1. Stk., § 6, 2. Stk., § 13, 2. Stk., § 23, 1. Stk., og § 24, 3. Stk., kan kun meddeles en Person, der

4. ikke ved Dom er fundet skyldig i nogen i den offentlige Mening vanærende Handling uden derfor at have opnaaet Æresoprejsning eller, for saa vidt angaar Tiden efter Ikrafttræden af Borgerlig Straffelov af 15. April 1930, ikke er frakendt de borgerlige Rettigheder uden at have generhvervet disse,

Lov Nr. 145 af 28. April 1931 om Jagten.

§ 14

b) Den, som straffes for en i den offentlige Mening vanærende Handling uden at have faaet Æresoprejsning, eller som 2 Gange i Løbet af 5 Aar er straffet for forsætlig begaaet ulovlig Jagt eller Dyrplageri, forbyder sit Jagttegn og kan ikke faa et nyt udstedt i de følgende 5 Aar.

Forslag.

Forslaget er i Overensstemmelse med den foreslaaede Affattelse af § 2, 2. Stk. Pkt. c i Lov Nr. 70 af 31. Marts 1937 om Ydelse af midlertidig Hjælp til vanskeligt stillede Fiskere, jfr. ovenfor S. 57.

Litra b) affattes saaledes:

„have ført en hæderlig Vandel”,

Bestemmelsen angaar Betingelserne for at opnaa Tilskud af Jordfonden til Jordforbedringer og Opdyrkning af raa Jord m. v.

Der henvises til Bemærkningerne vedrørende Lovens § 42.

Punkt 4 affattes saaledes:

„har ført en hæderlig Vandel”

Ordene „som straffes for en i den offentlige Mening vanærende Handling uden at have faaet Æresoprejsning, eller” udgaar.

Det findes ikke tilstrækkeligt begrundet, at enhver vanærende Handling skal udelukke fra at faa Jagttegn. De Hensyn, som Bestemmelsen tager Sigte paa, maa antages at værnes tilstrækkeligt ved den øvrige Del af Bestemmelsen.

Den, som straffes for under Jagten ved forsætligt eller uagtsomt Forhold at have forvoldt Skade paa andre Menneskers Person, kan tillige dømmes til at have sit Jagt-tegn forbrudt enten for en bestemt fastsat Tid eller for bestandig.

Lov Nr. 343 af 6. Maj 1921 om Retsforholdet mellem Husbond og Medhjælper.

§ 29, 1. Stk.

Husbonden er pligtig at modtage Medhjælperen i sin Tjeneste til den fastsatte Tid. Dog kan han nægte at modtage Medhjælperen, naar han kan bevise:

1. at Medhjælperen i Løbet af det sidste Aar før Tjenestens Tiltrædelsestid er kendt skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling,

alt dog kun, for saa vidt det ikke kan godtgøres, at Husbonden ved Kontraktens Indgaaelse var vidende om det paagældende Forhold.

§ 30, 1. Stk.

Husbonden kan uden Opsigelse ophæve Tjenesteforholdet, naar han kan bevise, at Medhjælperen groft tilsidesætter sine Pligter eller iøvrigt udviser et særlig slet Forhold i Tjenesten, saasom naar Medhjælperen:

1. kendes skyldig i nogen i den offentlige Mening vanærende Handling,

Tyendelov for Færøerne af

16. Februar 1856.

§ 15.

Husbonden kan af følgende Grunde nægte at modtage et fæstet Tyende, medmindre han allerede ved Antagelsen har kjendt Grunden: 1) naar det har været hensat til Strafarbejde, eller har begaaet Tyveri, Bedrageri, eller anden i den offentlige Mening vanærende Forbrydelse;

§ 41.

Uden Opsigelse kan Husbonden straks afskedige Tyendet: 1) naar det begaar Bedrageri, Tyveri eller nogen anden i den

Ordene „er kendt skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling“ ændres til: „har været idømt eller har udstaaet Fængselsstraf for en forsætlig Lovovertrædelse.“

Med Hensyn til betingede Domme henvises til Forslaget om Ændring af Straffelovens § 61 (S. 29).

Ordene „kendes skyldig i nogen i den offentlige Mening vanærende Handling,“ ændres til: „idemmes Fængselsstraf for en forsætlig Lovovertrædelse.“

Med Hensyn til betingede Domme se ovenfor.

Punkt 1 affattes saaledes:

„naar det har været idømt Fængselsstraf for en forsætlig Lovovertrædelse:“

Med Hensyn til betingede Domme henvises til Forslaget om Ændring af Straffelovens § 61 (S. 29).

Punkt 1 affattes saaledes:

„naar det idømmes Fængselsstraf for en forsætlig Lovovertrædelse:“

offentlige Mening vanærende Forbrydelse, eller tidligere har forsetet sia paa saadan **Maade**; 2) naar det har været hensat til Strafarbejde;----

Med Hensyn til betingede Domme se ovenfor.

Lov Nr. 54 af 23. Marts 1937 om Leje.

§ 76, Stk. 2 og 3.

Voldgiftsretten bestaar af en Formand og to Lægdommere. ----

Lægdommere udpeges paa følgende Maade: Der opstilles for 3 Aar ad Gangen af Præsidenten for Østre Landsret 2 Lister, ---- -Samtlige paa Listerne opførte Personer skal være kendt med Bolig- og Huslejeforhold, have dansk Indfødsret, være fuldmyndige, ikke være dømt for en i den offentlige Mening vanærende Handling eller frakendt de borgerlige Rettigheder og ikke være ude af Raadighed over deres Bo.

I Stk. 3 ændres Ordene „være fuldmyndige. . . . deres Bo” til: „være myndige, uberygtede og madige over deres Bo.”

Lov Nr. 55 af 23. Marts 1937 om Beskyttelse af Erhvervsvirksomheder i lejet Ejendom.

§ 2. Stk. 2.

Samtlige Medlemmer af Voldgiftsretten skal have dansk Indfødsret, være fuldmyndige, ikke være dømt for en i den offentlige Mening vanærende Handling eller frakendt de borgerlige Rettigheder og ikke være ude af Raadighed over deres Bo.

Ordene „være fuldmyndige. . . . deres Bo” ændres til: „være myndige, uberygtede og raadige over deres Bo.”

Lov Nr. 276 af 30. Juni 1922 om Ægteskabs Indgaaelse og Opløsning.

§ 62

Et Ægteskab bliver efter Paastand af den ene Ægtefælle at opløse ved Dom, naar den anden Ægtefælle af en dansk Domstol er dømt for en i den offentlige Mening vanærende Handling til Frihedsstraf i 2 Aar eller til strengere Straf, medmindre Ægtefællen frivilligt har medvirket til den strafbare Handling eller har samtykket i den. Hvis saadan Straffedom er afsagt af udenlandsk Domstol, kan Retten under Hensyn til Beskaffenheden af den begaaede Forbrydelse og de øvrige foreliggende Omstæn-

I 1ste Punktum ændres Ordene „er dømt . . . . strengere Straf” til: „er idømt Straf af Fængsel i 2 Aar eller derover eller dømt til Indsættelse i Arbejdshus eller Sikkerhedsforvaring.”

Den tilsvarende Bestemmelse i s v e n s k g i f t e r m å l s b a l k af 11. Juni 1920, 11. Kap., § 11 lyder saaledes:

„Idømmes den ene Ægtefælle Straf-arbejde i 3 Aar eller strengere Straf, har den anden Ægtefælle Ret til at forlange Ægteskabet opløst ved Skilsmisse.

digheder tillægge denne Dom samme Retsvirkning som en dansk Dom.

Sagen maa anlægges inden 6 Maaneder efter, at Ægtefællen er blevet vidende om Domfældelsen, og senest inden 3 Aar efter Dommens Afsigelse.

Naar den ene Ægtefælle idømmes Strafarbejde i mindre end 3 Aar, men over 6 Maaneder, eller Fængsel eller Tvangsarbejde i mindst 1 Aar, og den anden Ægtefælle begærer Skilsmisse, afgør Retten under Hensyn til Forbrydelsens Beskaffenhed (»vad den dømte låtit komme sig till last«) og de øvrige foreliggende Omstændigheder, om Skilsmisse skal gives. Det samme gælder, naar den ene Ægtefælle af udenlandsk Domstol er idømt Frihedsstraf i mindst 1 Aar, og den anden Ægtefælle af denne Grund ønsker Skilsmisse.

Skilsmisse paa Grund af Straffedom maa dog ikke gives, saafremt den anden Ægtefælle har medvirket til Forbrydelsen eller samtykket i den."

I norsk Ægteskabslov Nr .2

af 31. Maj 1918 hedder det (§ 51):

„Et Ægteskab skal efter Forlangende af den ene Ægtefælle opløses ved Dom, naar den anden Ægtefælle er dømt til Frihedsstraf i 3 Aar eller derover eller efter Strfl. § 65, eller naar den anden Ægtefælle gentagne Gange er dømt efter nogen af §§ 2 eller i, jfr. § 5, eller §§ 18 eller 19 i Lov af 9. Marts 1918 om Forandringer i Lov om Løsgænger, Betleri og Drukken-skab af 31. Maj 1900, for saa vidt Dommene indeholder Bemyndigelse til Hensættelse i Arbejde eller i Tvangsarbejdshus eller Kuranstalt . . . . ."

Der er formentlig ikke Anledning til at foreslaa Længden af den Straffetid, der giver Eet til Skilsmisse, forhøjet fra 2 til 3 Aar, som det er Tilfældet i Sverige og Norge, eller til at indføre en fakultativ Regel som den svenske, der aabner Adgang til efter Skøn at give Skilsmisse, hvor der er idømt Straf mellem 6 Maaneder og 3 Aar, eller en Bestemmelse som den norske, der giver Ret til Skilsmisse, naar Ægtefællen paa Grund af gentagne Domme for Løsgænger, Betleri eller Drukken-skab bendømmes i Tvangsarbejds- eller Kuranstalter (sker altid for mindst 18 Maaneder), eller dømmes for visse Forbrydelser af usædelig Art. Motiverne til

det danske Kommissionsudkast (pag. 243) fremhæver overfor den svenske Skønsregel Betydningen af, at Domstolene har bestemte Grænser at holde sig til, og navnlig, at Adgangen til Separation efter § 53, naar Ægtefællen fører et lastefuldt Liv, giver tilstrækkelig Beskyttelse.

Der bliver saaledes kun Anledning til i Ægteskabslovens § 62 at ændre Udtrykket „Frihedsstraf“ og at slette Ordene „for en i den offentlige Mening vanærende Handling“. Dette Udtryk fandtes forøvrigt heller ikke i Kommissionsudkastet, men blev indføjet under Behandlingen i Landstinget.

Næringslov Nr. 136 af 28. April 1931.

§ 3, 1. og 2. Stk.

Ret til at faa udfærdiget Næringsbrev har enhver, der godtgør

- 5) ikke ved Dom at være fundet skyldig i nogen i den offentlige Mening vanærende Handling uden derfor at have opnaaet Æresoprejsning eller, for saa vidt angaar Tiden efter Ikrafttrædelsen af Borgerlig Straffelov af 15. April 1930, ikke at være frakendt de borgerlige Rettigheder uden at have generhvervet disse.

Med Hensyn til Domme, afsagte af tyske Domstole efter Strafforfølgning i de sønderjydske Landsdele, har det sit Forblivende ved de tidligere i disse gældende Regler.

Flertallet (Krarup, Pihl og Skat-Rørdam):

1. Stk., Punkt 5 affattes saaledes:

„ikke i de sidste 5 Aar for en forstælig Lovovertrædelse at være idømt eller have udstaaet Straf af Fængsel i 4 Maaneder eller derover;“

og 2. Stk udgaar.

Mindretallet (Henriques og Lucas):

1. Stk., Punkt 5, og 2. Stk. udgaar.

Der henvises til Indledningen Afsnit IV C 1.

Med Hensyn til betingede Domme her-viser Flertallet til Forslaget om Ændring af Straffelovens § 61 (S. 29).

De ovenstaaende Forslag vil tillige paa-virke Indholdet af Næringslovens § 8, 1. Stk. (danske Aktieselskaber og Kommandit-Aktieselskaber samt andre her i Landet hjemme-hørende Selskaber med begrænset Ansvar, herunder Selskaber og Foreninger med vekslende Medlemstal eller vekslendeKapi-tal), § 8, 3. Stk. (Stiftelser og lignende In-stitutioner) og § 9, 2. Stk. (Bestyrere af udenlandske Aktieselskabers og Kommandit-Aktieselskabers herværende Filialer). For Aktieselskaber og Kommandit-Aktieselska-ber samt Filialbestyrere gælder ved Siden af

Vanværende Handlinger.

§ 15.

Saafrømt en Person ved Dom findes skyldig i en i den offentlige Mening vanværende Handling, eller, for saa vidt angaar Tiden efter Ikrafttrædelsen af Borgerlig Straffelov af 15. April 1930, frakendes de borgerlige Rettigheder, bortfalder den dømtes Ret til at drive Næring i Henhold til erhvervet Næringsbrev.

Det paahviler Retten at give den Myndighed, der har udfærdiget Næringsbrevet, Meddelelse om den truffne Afgørelse.

§ 37.

Vandrebrev udfærdiges under de i § 3, Nr. 1—3 og 5, jfr. §§ 5 og 6, for Udfærdigelse af Næringsbrev angivne Betingelser. Ved Udstedelsen erlægges en vedkommende Politikasse (i København Kommunens Kasse) tilfaldende Afgift paa 10 Kr.

Udfærdigelse af Vandrebrev kan med Angivelse af Begrundelse nægtes, saafremt foreliggende Omstændigheder, derunder den paagældendes Vandel og Helbredstilstand, giver Aarsag til at befrygte, at dets Meddelelse vilde give Anledning til Misbrug eller andet uheldigt Forhold.

Saadan Nægtelse kan indankes for Domstolene. Sagen behandles i den borgerlige Retsplejes Former og vil være at

disse Bestemmelser tillige Reglerne i Aktieselskabslovens §§ 49 og 70 (nedenfor S. 72).

Flertallet (Krarup, Pihl og Skat-Rørdam):

Paragraffen med Overskrift affattes saaledes:

„Strafbare Handlinger.

§ 15.

Saafrømt en Person idømmes Straf af Fængsel i 4 Maaneder eller derover, bortfalder hans Ret til at drive Næring i Henhold til erhvervet Næringsbrev.

Det paahviler Politiet at give den Myndighed, der har udfærdiget Næringsbrevet, Meddelelse om den truffne Afgørelse.

Ministeriel for Handel, Industri og Sofort kan efter indhentet Erklæring fra de stedlige Myndigheder tilstaa Afvigelse fra Bestemmelserne i 1. Stk.”

Mindretallet (Henriques og Lucas):

Paragraffen med Overskrift ophæves.

Se Bemærkningerne ovenfor vedrørende § 3.

Bestemmelsen i det af Flertallet foreslaaede 3. Stk. lovfæster den hidtidige paa § (5, 1. Stk., hvilende Praksis.

Flertallet (Krarup, Pihl og Skat-Rørdam):

Paragraffen affattes saaledes:

„Vandrebrev udfærdiges under de i § 3, Nr. 1—3 og 5 jfr. §§ 5 og 6, for Udfærdigelse af Næringsbrev angivne Betingelser. . . . .

Med Angivelse af Grund kan Vandrebrev enten nægtes udfærdiget eller udfærdiges med begrænset Indhold, saasom i Henseende til Varighed og Gyldighedsomraade, saafremt foreliggende Omstændigheder, derunder den paagældendes Vandel og Helbredstilstand, giver Aarsag til at befrygte, at Vandrebrevets Meddelelse eller dets Udfærdigelse i fuldt Omfang vilde give Anledning til Misbrug eller andet uheldigt Forhold. Den truffne Afgørelse kan

anlægge inden 4 Uger ved Underretten paa det Sted, hvor den Myndighed, der har nægtet at udfærdige Vandrebrevet, har sit Embedskontor.

indbringes for Ministeriet for Handel, Industri og Søfart, hvis Afgørelse er endelig."

Mindretallet (Henriques og Lucas):

Som Flertalsforlaget, dog med Udeladelse af Ordene „og 5 " i 1. Stk:

Der henvises til Indledningen Afsnit IV C 2.

Bestemmelsen i 2. Stk., 2. Pkt. fastslaaer for at fjerne Tvivl, at der er Adgang til at indbringe Politimesterens (i København Magistratens) Afgørelse i Henhold til 2. Stk. for Handelsministeriet.

Mindretallet (Henriques og Lucas):

1. Stk: affattes sanledes:

„Retten til al drive Næring i Henhold til et Vandrebrev bortfalder under de i § 14 for Næringsbrevets Bortfald angivne Betingelser, samt. . . . . gælder, ligesom Vandrebrevet iøvrigt i Tilfælde af Misbrug eller andet uheldigt Forhold kan sættes ud af Kraft, enten ved Dom i en i dette Øjemed rejst Politisag eller, hvis Forholdet er strafbart, ved Dommen i en i den Anledning rejst Straffesag. Saadan Dom . . . . . Vandrebrev."

Staar i Forbindelse med Mindretallets Forslag vedrorende § 37. I Tilfælde, hvor det uheldige Forhold, som menes at begrunde Fratagelse af Vandrebrevet, er et strafbart Forhold, bør Afgørelsen træffes under Straffesagen, ikke under en særlig Politisag.

§ 38.

Retten til at drive Næring i Henhold til et Vandrebrev bortfalder under de i §§ 14 og 15 for Næringsbrevets Bortfald angivne Betingelser, samt for saa vidt den paagældende ophører at have sit Hjemsted i det Amt, for hvilket Vandrebrevet gælder, ligesom Vandrebrevet iøvrigt i Tilfælde af Misbrug eller andet uheldigt Forhold ved Dom i en i dette Øjemed rejst Politisag kan sættes ud af Kraft. Saadan Dom udelukker den paagældende fra i et i Dommen nærmere fastsat Tidsrum at drive Næring i Henhold til Vandrebrev.

§ 73, 4. og 5. Stk.

Findes en statsautoriseret Revisor ved Dom skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling, bortfalder hans Beskikkelse. Gør en statsautoriseret Revisor sig skyldig i det i § 253 i Straffeloven af 10. Februar 1866 omhandlede Forhold, sættes hans Beskikkelse — selv om Strafansvar iøvrigt i Medfør af samme Lovs § 254 maatte bortfalde — ud af Kraft for

I Stedet for 4. og 5. Stk. træder følgende:

„Naar under en Straffesag en statsautoriseret Revisor er sigtet for et under denne Paragrafs 5. Stk. faldende Forhold, kan Retten beslutte al suspendere ham fra Virksomheden som statsautoriseret, Revisor, indtil Sagen er endelig afgjort.

Dersom en statsautoriseret Revisor ved Dom findes skyldig i et strafbart Forhold, der gør ham uværdig til den for Stillingen fornødne

Gældende Lov.

en bestemt angiven Tid eller for bestandig. Dette sker ved Dommen i den mod ham anlagte Straffesag eller — hvis saadan Sag ikke er anlagt — i en særlig i Henhold til Bestemmelse af Ministeriet for Handel og Industri i dette Øjemed rejst offentlig Sag.

Saafremt en statsautoriseret Revisor iøvrigt gør sig skyldig i Forhold, som er strafbare i Henhold til § 144 i Straffeloven af 10. Februar 1866 eller, for saa vidt angaar Tiden efter Ikrafttrædelsen af Borgerlig Straffelov af 15. April 1930, denne Lovs Kapitel 16, og som gør det betænkeligt vedblivende at lade ham drive Virksomhed som saadan, og den paagældende ikke selv indvilger i at deponere sin Beskikkelse i Ministeriet for Handel og Industri, kan Spørgsmaalet om at sætte Beskikkelsen ud af Kraft for en bestemt Tid eller for bestandig indbringes for Domstolene ved en i Henhold til Ministeriets Bestemmelse rejst offentlig Sag.

Forslag.

Agtselse og Tillid, sættes hans Beskikkelse ved Dommen ud af Kraft enten for bestandig eller for en bestemt angiven Tid.

Har en statsautoriseret Revisor gjort sig skyldig i et af de i Straffelovens § 290, Stk. 1, eller § 300 omhandlede Forhold, uden at Paa-tale finder Sted, kan hans Beskikkelse paa Foranledning af Ministeren for Handel, Industri og Søfart ved Dom sættes ud af Kraft enten for bestandig eller for en bestemt angivet Tid. Sagen behandles i Strafferetsplejens Former."

I Stedet for 4. Stk., 1. Punktum, træder det foreslaaede 5. Stk., der er affattet paa lignende Maade som Udvalgets Forslag til ændret Affattelse af Retsplejelovens § 137, 2. Stk., (Sagførere, S. 43), idet det dog foreslaas, at Frakendelse kan ske paa Tid, medens det til Gengæld ikke foreslaas at indføre en Bestemmelse om Gengivelse af Retten til at drive Virksomhed som statsautoriseret Revisor.

Man foreslaar, at der i Lighed med Reglen om Suspension af Sagførere i Retsplejelovens § 137, 1. Stk., indføres en Adgang til at suspendere en statsautoriseret Revisor, se det af Udvalget foreslaaede 4. Stk.

Bestemmelsen i Lovens § 73, 5. Stk., er overflødig ved Siden af det af Udvalget foreslaaede 5. Stk., der ogsaa omfatter Overtrædelser af Straffelovens Kapitel 16.

Som Følge af, at § 77 vedrørende statsautoriserede Translatører og Tolke, § 80 vedrørende statsautoriserede Dispachører, § 84 vedrørende statsautoriserede Mæglere og § 87 vedrørende statsautoriserede Vejere og Maalere bl. a. henviser til § 73, vil de foreslaaede ændrede Bestemmelser komme til Anvendelse ogsaa paa disse Personer.

Udvalget henleder Opmærksomheden paa, at der muligt kunde være Anledning til at optage specielle Vandelsbetingelser for nogle særlige Næringer, saasom Vekselerer-næring og Speditornæring.

Lov Nr. 99 af 29. Marts 1924 om Beværtning og Gæstgiveri samt om Handel med stærke Drikke.

§ 4, 1. Stk.

Til at vinde Næringsadkomst paa Beværtning eller Gæstgiveri udkræves:

1. At den paagældende har Indfødsret eller opfylder Betingelserne for som Udlænding at kunne vinde Næringsadkomst her i Landet.
2. At han er fyldt 25 Aar og raadig over sit Bo.
3. At han ikke har været dømt for en i den offentlige Mening vanærende Handling uden derfor at have faaet Æresoprejsning.

Med Hensyn til Domme, afsagte af tyske Domstole efter Strafforfølgning i de sønderjydske Landsdele, har det sit Forblivende ved de hidtil i disse gældende Regler.

4. At han ikke i de sidste 5 Aar har været dømt 1) for Betleri eller Løsgængerier eller 2) under en offentlig Sag for nogen af de i Straffeloven af 10. Februar 1866 og midlertidig Lov Nr. 63 af 1. April 1911 nævnte Forbrydelser til højere Straf end Bøder eller 3) efter nærværende Lovs § 34, 2. Stk., eller 4) 3 Gange efter samme Paragrafs øvrige Bestemmelser. Mindelig Afgørelse har samme Virkning som Dom.
5. At han ikke i Henhold til midlertidig Lov af 1. April 1911 § 6 har Paalæg om ikke i Lokaler for Udskænkning af stærke Drikke at nyde saadanne.
6. At foreliggende Oplysninger om hans Fortid og personlige Forhold ingen Grund giver til at befrygte, at han ved Næringens Drift vil tilsidesætte Hensynet til Lovlighed, Sædelighed og Ædruelighed.

§ 42, 1. og 5. Stk.

Næringsadkomst efter denne Lov bortfalder:

Punkterne 3, 4 og 5 affattes saaledes:

3. *At han, ikke i de sidste 5 Aar er idømt eller har udstaaet Straf af Fængsel. Handelsministeriet kan dog efter indhentet Erklæring fra de stedlige Myndigheder tilstaa Afvigelse herfra i Tilfælde, hvor den Handling, for hvilken han er dømt, ikke skønnes at gøre ham uegnet til at drive den paagældende Virksomhed.*
4. *At han ikke i de sidste 5 Aar er idømt Straf eller har vedtaget Bøde efter nærværende Lovs § 34, 2. Stk., eller 3 Gange efter § 34, 1. Stk.*
5. *At han ikke i Medfør af Borgerlig Straffelov § 72 har Paalæg om ikke at nyde eller købe spirituose Drikke."*

Det bemærkes, at Punkt 3, 2. Stk. ikke længere har praktisk Betydning.

For saa vidt angaar det foreslaede Punkt 3, har Hensættelse i Arbejdshus og Sikkerhedsforvaring selvfølgelig samme Betydning som en Fængselsstraf, men Tilfældet er ganske upraktisk. Med Hensyn til betingede Domme henvises til Forslaget til Ændring af Straffelovens § 61 (S. 29).

Ændringsforslaget under Punkt 4 betyder en væsentlig Formildelse i Forhold til det nugældende Punkt 4 Nr. 3 og 4.

5. Stk. affattes saaledes:

„Adkomst til Beværter- eller Gæstgivernæring bortfalder, foruden ved ifølge § 35 eller § 36 ved Dom at blive kendt forbrudt, tillige,

Gældende Lov.

5) ved Adkomstens Forbrydelse og

Adkomsten bortfalder, foruden ved ifølge § 35 eller § 36 ved Dom at blive kendt forbrudt, tillige, naar Adkomsthaveren dømmes til Strafarbejde eller for Betleri, Løsgænger, for de i Straffelovens 23'de og 26'de Kapitler og Lov Nr. 81 af 30. Marts 1906 § 3, 1. og 2. Stykke, ommeldte Forbrydelser eller efter midlertidig Lov af 1. April 1911 § 1, jfr. Straffelovens § 203, og efter dens §§ 4, 5 og 6 til mindst Fængsel paa Vand og Brød eller Tvangsarbejde eller i mindst 2 Maaneder til Fængsel paa sædvanlig Fangekost.

Lov Nr. 120 af 7. Maj 1937 om Læringsforholdet.

§ 2.

1. Uberettiget til at antage og oplære Lærlinge er:

2) den, der ved Dom er fundet skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling uden at have opnaaet Æresoprejsning eller, for saa vidt angaar Tiden efter den 1. Januar 1933, er frakendt de borgerlige Rettigheder uden at have genhvervet disse,

3. Socialministeren kan efter indhentet Erklæring fra vedkommende faglige Udvalg og Læringsraadet og efter Samraad med Handelsministeren gøre Undtagelse fra de i Stk. 1, Nr. 3 og i, og Stk. 2 og 3 fastsatte Bestemmelser, for saa vidt Omstændighederne maatte tale herfor.

Forslag.

naar Adkomsthaveren idømmes Straf af Fængsel i mindst 4 Maaneder. § 4, 1. Stk., Pkt. 3, 2. Punktum finder tilsvarende Anvendelse. Idømmes Adkomsthaveren Fængselsstraf i kortere Tid end 4 Maaneder, kan det ved Dommen bestemmes, at Adkomsten bortfalder."

MedHensyn til betingede Domme henvises til Forslaget til Ændring af Straffelovens § 61 (S. 29).

Udvalgets Forslag til Ændringer i Beværterloven har underhaanden været forelagt det Udvalg, som af Kommissionen af 1934 angaaende Alkoholspørgsmaalet er nedsat til Revision af Beværterloven, og dette Udvalg har intet fundet at indvende mod Forslagene.

Stk. 1, Punkt 2, affattes saaledes:

„den, der i de sidste 5 Aar er idømt eller har udstaaet Straf af Fængsel i 4 Maaneder eller derover, eller som i de sidste 10 Aar er idømt eller har udstaaet Straf af Fængsel for Overtrædelse af Straffelovens 24. Kapitel,"

og i Stk. 5 ændres „Stk. 1, Nr. 3 og 4" til: „Stk. 1, Nr. 2, 3 og 4".

Der bør efter Udvalgets Mening, navnlig for at forebygge Misbrug af Læringsforholdet i kønslig Henseende, stilles ret strenge Vandelskrav til Læremestre — hvorunder ifølge Lovens § 2, Punkt 1, falder ikke blot Virksomhedens Indehaver, men ogsaa den, der f. Eks. som Mestersvend har faaet Læringsforholdet betroet. Et vist Værn giver den nye Bestemmelse i Lovens § 17, Stk. 1, Nr. 3, hvorefter Læringsforholdet kan hæve Kontrakten, naar Læremesteren ikke i rimeligt Omfang „vaager over Læringsforholdets Opførelse og sædelige Forhold og værner ham mod umoralsk Paavirkning", men Bestemmelsen udelukker ikke, at vedkommende Læremester derefter antager andre Læringsforhold.

Ved Forslaget til Ændring af 5. Stk. gives der Socialministeren Beføjelse til at dispensere fra Vandelskravet.

Gældende Lov.

§ 16, Stk. 1.

1. Kontrakten kan hæves af Læremesteren:

4) naar Lærlingen ved Dom frakendes de borgerlige Rettigheder.

§ 17, Stk. 1.

Kontrakten kan hæves af Lærlingen, for saa vidt han er fyldt 18 Aar, og ellers af Forældre eller Værge paa hans Vegne:

1) naar Læremesteren ved Dom frakendes de borgerlige Rettigheder,

*Forslag.**Punkt 4 affattes saaledes:*

„naar Lærlingen idømmes Fængselsstraf for en forsættlig Lovovertrædelse.“

Formuleringen svarer til Forslaget vedrørende Medhjælperlovens § 30, 1. Stk. (S. 59).

Saafernt en Lærling ved Strafforfølgning, Varetægtsfængsel, Strafafsoning, Anbringelse paa Ungdomshjem eller af lignende tilregnelig Aaraag afskæres fra at udføre sin Tjeneste, vil Forholdet muligt kunne henføres under Lærlingelovens § 16, Stk. 1 Nr. 2, hvorefter Læremesteren kan hæve Kontrakten paa Grund af Lærlingens „væsentlige Brud paa de ham ifølge Lærlingeforholdet paalivende Pligter.“

Punkt 1 affattes saaledes:

„naar Læremesteren idømmes Fængselsstraf for en forsættlig Lovovertrædelse,“

Dersom det efter Læreforholdets Begyndelse viser sig, at Læremesteren har været idømt Straf af Fængsel, vil Lærlingen eventuelt kunne benytte den ved Lovens § 6 hjemlede Adgang til i Læretidens første 6 Maaneder at hæve Kontrakten. Hvis Læremesteren i Medfør af § 2, Stk. 1, Punkt 2, saaledes som det foreslaas ændret, endog har været uberettiget til at antage Lærlinge, bortfalder Kontrakten, selv om 6 Maaneder er forløbet.

Med Hensyn til betingede Domme henvises, for saa vidt angaar §§ 2, 16 og 17, til Forslaget om Ændring af Straffelovens § 61 (S. 29).

**Bekendtgørelse Nr. 74 af 31. Marts 1928
af Lov om Sønæring.**

§ 6, 1. Stk.

Til Erhvervelse af Bevis som Kystskipper kræves:

e) at han ikke ved Dom er fundet skyldig til Straf af offentligt Arbejde for en i den offentlige Mening vanærende Handling;

I §§ 6, 1. Stk. e),

7, 1. Stk. e),

10, 1. Stk. e),

11, 1. Stk. c),

16, 3. Stk. e) og

17, 2. Stk. e)

ændres Ordene

„at han ikke ved Dom er fundet skyldig

Gældend Love.

§ 7, 1. Stk.

Til Erhvervelse af Bevis som Sætteskipper kræves:

e) at han ikke ved Dom er fundet skyldig til Straf af offentligt Arbejde for en i den offentlige Mening vanærende Handling;

§ 10, 1. Stk.

Til Erhvervelse af Bevis som Motorpasser kræves:

e) at han ikke ved Dom er fundet skyldig til Straf af offentligt Arbejde for en i den offentlige Mening vanærende Handling.

§ 11, 1. Stk.

Til Erhvervelse af Bevis som Maskinpasser kræves:

c) at han ikke ved Dom er fundet skyldig til Straf af offentligt Arbejde for en i den offentlige Mening vanærende Handling.

§ 16, 3. Stk.

Til Erhvervelse af Bevis som Fiskeskipper af 2den Klasse kræves:

e) at han ikke ved Dom er fundet skyldig til Straf af offentligt Arbejde for en i den offentlige Mening vanærende Handling;

§ 17, 2. Stk.

Til Erhvervelse af Bevis som Fiskeskipper af 1ste Klasse kræves:

e) at han ikke ved Dom er fundet skyldig til Straf af offentligt Arbejde for en i den offentlige Mening vanærende Handling;

§ 8, 1. Stk.

Til Erhvervelse af Bevis som Skibsfører kræves:

e) at han ikke ved Dom er fundet skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling;

Forslag.

til Straf af offentligt Arbejde for en i den offentlige Mening vanærende Handling;" til:

„at han ikke i de sidste 5 Aar har været idømt eller har udstaaet Straf af Fængsel i 4 Maaneder eller derover. Handelsministeren kan dog under særlige Omstændigheder tilstaa Afvigelse herfra."

1 §§ 8, 1. Stk. e),

9, 1. Stk. c),

12, 1. Stk. c)

13, 1. Stk. c) og

14, 1. Stk. c)

(endres Ordene

„at han ikke ved Dom er fundet skyldig

Gældende Lov.

§ 9, 1. Stk.

Til Erhvervelse af Bevis som Styrmand kræves:

c) at han ikke ved Dom er fundet skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling;

§ 12, 1. Stk.

Til Erhvervelse af Bevis som Undermester kræves:

c) at han ikke ved Dom er fundet skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling.

§ 13, 1. Stk.

Til Erhvervelse af Bevis som Maskinmester af 2den Klasse kræves:

c) at han ikke ved Dom er fundet skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling.

§ 14, 1. Stk.

Til Erhvervelse af Bevis som Maskinmester af 1ste Klasse kræves:

c) at han ikke ved Dom er fundet skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling.

Forslag.

i en i den offentlige Mening vanærende Handling";
til:

„at han er uberygtet“

Sønæringsloven opstiller strengere Betingelser for Erhvervelse af Bevis som Skibsfører, Styrmand, Undermester og Maskinmester end for at opnaa Bevis som Kystskipper, Sætteskipper, Motorpasser, Maskinpasser og Fiskeskipper, idet de førstnævnte ikke maa være dømt for en i den offentlige Mening vanærende Handling, mens det for Personer af den sidstnævnte Gruppe blot kræves, at de ikke ved Dom er fundet skyldige til Straf af *offentligt Arbejde*, (d. v. s. den tidligere Straffelovs strengere Strafart Straf-arbejde) for en i den offentlige Mening vanærende Handling. Udvalget mener ikke at burde foreslaa, at Lovens Sondring mellem de nævnte 2 Grupper ophæves, og finder, at der ikke lader sig opstille forskellige Betingelser for henholdsvis Skibsførere og Styr-mænd, Undermestre og Maskinmestre. For Gruppen Kystskippere m. fl. svarer den foreslaaede Affattelse til Flertalsforslaget angaaende Næringslovens § 3, Stk. 1, Nr. 5. For denne Gruppe kommer Straffelovens § 61 om betingede Domme, saaledes som den foreslaas ændret (S. 29), til Anvendelse. De strengere Betingelser for Gruppen Skibsførere m. fl. findes at kunne udtrykkes ved, at de paagældende skal være uberygtede. Om denne Betingelse henvises iøvrigt til Bemærkningerne i Indledningen Afsnit III i Slutningen (S. 16).

Fra en enkelt Side indenfor Udvalget har der været rejst Ønske om helt at afskaffe Vandelsbetingelsen for Gruppen Kystskip-pere m. fl. samt for Gruppen Skibsførere m. fl. at opstille som Betingelse, at vedkom-mende ikke er straffet for en Handling, der gør ham uværdig til den for Stillingen for-nødne Tillid, idet denne Betingelse menes i højere Grad end Betingelsen Uberygtethed at individualisere Vandelskravet efter Stil-lingens Art. Man er dog sluttelig enedes om ovennævnte Forslag.

Gældende Lov.

§ 25, 2. og 5. Stk.

Bevis som Skibsfører, Styrmand, Maskinmester eller Undermester forbyrdes, naar Indehaveren ved Dom findes skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling. De øvrige Sønæringsbeviser forbyrdes, naar Indehaveren ved Dom findes skyldig til Straf af offentligt Arbejde for en i den offentlige Mening vanærende Handling.

Opnaaelse af Æresoprejsning for en Person, som tidligere har været i Besiddelse af et Sønæringsbevis, men som i Henhold til de foranstaaende Bestemmelser har forbrudt dette Bevis, skal ikke medføre, at han paany kan erhverve Sønæringsbevis. Kongen kan dog, enten samtidig med Æresoprejsningens Meddelelse eller senere, paa Handelsministerens derom nedlagte Forestilling, give den paagældende Tilladelse til at gøre Tjeneste i en nærmere angiven lavere Stilling eller endog under ganske særlige Omstændigheder tilbagegive ham hans fulde Sønæringsrettigheder. Det i saa Henseende fornødne Sønæringsbevis udstedes af Ministeriet for Industri, Handel og Søfart.

**Lov Nr. 131 af 17. April 1916 om
Lodsvæsenet.**

§ 9, 1. Stk.

Som Betingelse for Ansættelse under Lodsvæsenet fordres, at de paagældende har Indfødsret og ikke er dømte for nogen i den offentlige Mening vanærende Handling.

**Lov Nr. 97 af 7. April 1936 om Dykker-
næring og Betryggelse af Dykkerarbejde.**

§ 2.

Ret til at faa udfærdiget Dykkerbevis har enhver, der godtgør

ikke ved Dom at være kendt skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling uden derfor at have opnaaet Æresoprejsning eller, for saa vidt angaar Tiden efter Ikrafttræden af Borgerlig Straffelov af 15.

Forslag.

2. og 5. Stk. forenes i et saalydende 2. Stk:

„Sønæringsbevis forbyrdes, naar Indehaveren ikke længere fyldeslgør de for Erhvervelse af Beviset fastsatte Vandelsbetingelser. Dog kan Handelsministeren give den paagældende Tilladelse til at gøre Tjeneste i en nærmere angiven lavere Stilling eller endog under ganske særlige Omstændigheder tilbagegive ham hans fulde Sønæringsrettigheder.“

Ordene „ikke er dømte for nogen i den offentlige Mening vanærende Handling“ ændres til: „er uberyggede“.

Ordene „ikke ved Dom. . . . gen-
erhvervet disse“ ændres til: „at være paalidelig.
og ædruelig“.

April 1930, ikke at være frakendt de borgerlige Rettigheder uden at have generhvervet disse.

§ 9
Enhver, der godtgør forud for denne

Lovs Ikrafttræden at have udøvet Virksomhed som Dykker, kan af Ministeriet for Handel, Industri og Søfart erholde et Dykkerbevis, der giver ham Ret til at udøve Dykkergerning i samme Omfang som hidtil.

Det er dog herfor en Betingelse, at vedkommende

ikke ved Dom er fundet skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling uden derfor at have opnaaet Æresoprejsning eller, for saa vidt angaar Tiden efter Ikrafttræden af Borgerlig Straffelov af 15. April 1930, ikke er frakendt de borgerlige Rettigheder uden at have generhvervet disse.

Lov Nr. 123 af 15. April 1930 om Aktieselskaber.

§ 4, 2. Stk., 1. Pkt.

Enhver, der underskriver Stiftelses-Overenskomsten, skal være myndig og maa ikke være ude af Raadighed over sit Bo eller ved Dom fundet skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling uden derfor at have opnaaet Æresoprejsning.

§ 49, 1. Stk.

Bestyrelsesmedlemmer og Direktører skal være myndige Personer, der ikke er ude af Raadighed over deres Bo og ikke ved Dom er fundet skyldige i en i den offentlige Mening vanærende Handling uden derfor at have opnaaet Æresoprejsning.

§ 52, 1. Stk.

Et Aktieselskabs Aarsregnskab skal revideres af en eller flere af Generalforsamlingen valgte regnskabskyndige Revisorer, der fungerer indtil næste ordentlige Generalforsamling. De skal være myndige, ikke ude

I 2. Stk. ændres Ordene „ikke ved Dom . . . . . generhvervet disse“ til: „er paalidelig og ædruelig“.

Affattes saaledes:

„Enhver, der underskriver Stiftelses-Overenskomsten, skal være myndig og uberygtet og maa ikke være ude af Raadighed over sit Bo.“

Affattes saaledes:

„Bestyrelsesmedlemmer og Direktører skal være myndige og uberygtede Personer, der ikke er ude af Raadighed over deres Bo.“

Den ændrede Regel kommer endvidere til Anvendelse paa Likvidatorer, jfr. § 61, 6. Stk., og paa Filialbestyrere for udenlandske Aktieselskaber, jfr. § 76.

2. Punktum affattes saaledes:

„De skal være myndige og uberygtede og ikke ude af Raadighed over deres Bo og maa

af Raadighed over deres Bo og ikke dømt for en i den offentlige Mening vanærende Handling uden derfor at have opnaaet Æresoprejsning og maa ----.

**Lov Nr. 159 af 18. Maj 1937 om
Sparekasser.**

§ 7, 6. Stk.

Tilsynsraadsmedlemmer, Direktører og Afdelingsbestyrere skal være myndige Personer, der har Indfødsret og Bopæl her i Riget, og som ikke er under Lavværgemaal, ikke er ude af Raadighed over deres Bo og ikke er frakendt de borgerlige Rettigheder uden at have generhvervet disse eller, for saa vidt angaar Tiden før Ikrafttrædelsen af Borgerlig Straffelov af 15. April 1930, ikke ved Dom er fundet skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling, uden derfor at have opnaaet Æresoprejsning. Ophører en af de nævnte Personer at opfylde de foreskrevne Betingelser, skal han uopholdelig nedlægge sit Hverv.

Affattes saaledes:

„Tilsynsmedlemmer, Direktører og Afdelingsbestyrere skal være myndige og uberygtede Personer, der har Indfødsret og Bopæl her i Riget, og maa ikke være under Lavværgemaal eller ude af Raadighed over deres Bo. Ophører en af de nævnte Personer at opfylde de foreskrevne Betingelser, skal han uopholdelig nedlægge sit Hverv.“

**Lov Nr. 116 af 7. April 1936 om Danmarks
Nationalbank.**

§ 3.

Bankens Ledelse bestaar af et Repræsentantskab, en Bestyrelse og en Direktion.

Repræsentantskabets. Bestyrelsens og Direktionens Medlemmer skal have dansk Indfødsret og fast Bopæl i Danmark, være myndige, i Besiddelse af de borgerlige Rettigheder og ikke ude af Raadighed over deres Bo.

I 2. Stk. ændres Ordene „i Besiddelse af de borgerlige Rettigheder“ til: „uberygtede“.

**Lov Nr. 80 af 19. Marts 1930 om
Afholdelse af Fondsbørs.**

§ 8, 3. og i. Stk.

Findes et Medlem af Fondsbørsen ved Dom skyldig i en i den offentlige Mening vanærende Handling, skal Retten til Virksomhed som Medlem af Fondsbørsen ved samme Dom frakendes ham. Har et Medlem af Fondsbørsen gjort sig skyldig i det i Straffelovens § 253 omhandlede Forhold, bliver, selv om Strafansvar imod ham i

Affattes saaledes:

„Dersom et Medlem af Fondsbørsen ved Dom findes skyldig i et strafbart Forhold, der gør ham uværdig til den for Hvervet fornødne Agtelse og Tillid, skal Retten til Virksomhed som Medlem af Fondsbørsen ved samme Dom frakendes ham. Har et Medlem af Fondsbørsen gjort sig skyldig i et af de i Straffelovens § 290, Stk, 1, eller § 300 omhandlede Forhold,

Gældende Lov.

Medfør af samme Lovs § 254 maatte bortfalde, Retten til Virksomhed som Medlem af Fondsbørsen ved Dom at frakende ham enten under den mod ham anlagte Straffesag, eller, hvis en saadan ikke maatte være anlagt, under en særlig i dette Øjemed ifølge Bestemmelse af Ministeren for Handel og Industri rejst Straffesag. De paagældende Straffesager behandles som Sager angaaende Fortabelse af Embede eller Bestilling.

Kommer et Medlem af Fondsbørsen under Tiltale for en i den offentlige Mening vanærende Handling, kan Anerkendelsen midlertidig fratages ham af Ministeren for Handel og Industri.

Bekendtgørelse Nr. 299 af 30. Juni 1922 af Lov om Livsforsikringsvirksomhed.

§ 1, 3. Stk.

Stifternes Antal maa ikke være under 5; de skal være fuldmyndige danske Statsborgere, der er bosiddende her i Landet; de maa ikke være ude af Raadighed over deres Bo eller ved Dom fundet skyldige i en i den offentlige Mening vanærende Handling.

Lov Nr. 183 af 11. Maj 1935 om Pensionskasser.

§ 9, 2. Stk., 2. Pkt.

Samme Regel kommer til Anvendelse, saafremt et Medlem opsiges paa Grund af en overfor Virksomheden eller Pensionskassen begaaet Handling, der har medført Frakendelse af borgerlige Rettigheder.

Forslag.

uden at Paatale finder Sted kan Retten til Virksomhed som Medlem af Fondsbørsen paa Foranledning af Ministeren for Handel, Industri og Søfart ved Dom frakendes ham. Sagen behandles i Strafferetsplejens Former.

Sigtes et Medlem af Fondsbørsen under en Straffesag for et under 3. Stk. faldende Forhold, kan Anerkendelsen midlertidigt fratages ham af Ministeren for Handel, Industri og Søfart."

Ordene „fuldmyndige. . . . Handling” ændres til: „myndige og uberygtede danske Statsborgere, der er bosiddende her i Landet og ikke er ude af Raadighed over deres Bo."

For en herværende Repræsentant (Generalagent) for et udenlandsk Livsforsikrings-selskab, der driver Virksomhed her i Landet, kræves det forøvrigt efter Lovens § 41, at han er „uberygtet".

Ordene „Frakendelse af borgerlige Rettigheder” ændres til: „Straf af Fængsel".

Den paagældende Regel (i § 9, 2. Stk., 1. Punktum) gaar ud paa, at et Medlem af en Pensionskasse, der selv opsiger sin Stilling, eller som udtræder, inden han har været Medlem af Kassen i 10 Aar, kun har Krav paa en nærmere angivet Udtrædelses-godtgørelse.

Med Hensyn til betingede Domme henvises til Forslaget om Ændring af Straffelovens § 61 (S. 29).

Gældende Lov.

Forslag.

**Lov Nr. 108 af 7. April 1936 om
Købstadhyptekforeninger.**

§ 6, Stk. 1, 1. Pkt.

Hvervene som Direktører, Medlemmer af Tilsynsraadet, Vurderingsinspektører, Vurderingsmænd og Revisorer maa kun beklædes af Personer, som har dansk Indfødsret, er myndige, ikke ved Dom er frakendt de borgerlige Rettigheder og ikke er ude af Raadighed over deres Bo.

Ordene „myndige, ikke ved Dom er frakendt de borgerlige Rettigheder“ ændres til: „myndige og uberygtede“.

**Lov Nr. 109 af 7. April 1936 om
Kreditforeninger.**

§ 10, Stk. 1, 1. Pkt.

Hvervene som Direktører, Repræsentanter, Stedfortrædere for Repræsentanterne, Vurderingsinspektører, Vurderingsmænd og Revisorer maa kun beklædes af Personer, som har dansk Indfødsret, er myndige, ikke ved Dom er frakendt de borgerlige Rettigheder og ikke er ude af Raadighed over deres Bo.

Ordene „myndige, ikke ved Dom er frakendt de borgerlige Rettigheder“ ændres til: „myndige og uberygtede“.

Statistik vedrørende Frakendelse af borgerlige Rettigheder.

Udarbejdet af Det statistiske Departement.

Antal Domfældte ved Underretterne	1933				1934				1935				1936			
	Kbhvn. —Frbg.	Provins- byerne	Land- distr.	Hele Landet	Kbhvn. —Frbg.	Provins- byerne	Land- distr.	Hele Landet	Kbhvn. —Frbg.	Provins- byerne	Land- distr.	Hele Landet	Kbhvn. —Frbg.	Provins- byerne	Land- distr.	Hele Landet
Idømt Fængsel (bortset fra Ungdoms- fængsel).....	1753	1180	1238	4171	1796	1275	1366	4437	2159	1401	1439	4999	2048	1526	1405	4979
Idømt Arbejdshus eller Sikkerheds- forvaring.....	87	58	58	203	73	78	57	208	56	44	30	130	23	14	19	66
Tilsammen...	1840	1238	1296	4374	1869	1353	1423	4645	2215	1445	1469	5129	2071	1550	1424	5045
Heraf frakendt borgerlige Ret- (Antal tigheder (Straffelovens § 78))	852	801	862	2515	847	736	756	2339	1269	768	849	2886	1715	944	919	3578
) pCt.	46,3	64,7	66,5	57,5	45,3	54,4	53,1	50,4	57,3	53,1	57,8	56,3	82,8	60,9	64,5	70,9
Heraf frakendt Rettigheder i (Antal Henhold til Straffelovens § 79)	»	1	»	1	3	2	3	8	2	3	»	5	2	1	1	4
) pCt.	»	0,08	»	0,02	0,16	0,14	0,21	0,17	0,09	0,20	»	0,09	0,09	0,06	0,07	0,07

DANSK VÆRNESELSKAB

Bilag 2.

Ny Kongensgade 9- København K.

Til Udvalget om borgerlige Rettigheder.

Paa dertil given Anledning meddeles følgende Oplysninger om, i hvilket Omfang borgerlige Rettigheder er frataget i de betingede Domme, om hvilke Dansk Værneselskab i Tiden fra 1. Januar 1933 til 31. Marts 1938 er blevet underrettet. — Det bemærkes, at Dansk Værneselskab faar Meddelelse om saa godt som alle betingede Domme, der afsiges ved Københavns Byret, selvom Domfældte ikke bliver Tilsyn undergivet, medens man fra Københavns Amts Birker og Provinsen i det væsentligste kun bliver underrettet om de Domme, ved hvilke Tilsyn er anordnet. —

København, den 4. April 1938.

Leudesdorff